

ZELEMII

Yá pò kú láe bee guu

Zelemii ku ado, a ku yá pò gbépii lé ke kpeo, áma a náai ví Luae e à gè zǐ pò Lua dàe kèd pǐi. Zelemii ku lá Lua zǐna Polu ò gbèzãwa à mè, yèesaikè guu ò Lua gbãa síana í bɔu (2Kln 12.9).

Zelemii yá pò kù wà làasookewàn ke: Aà èwaasoke guu à gò Lua lèdɔekena ũ Yelusaleũ (1.4-9) e wàɔ gé Yesu Kilisi ii wè 626, kí Yosia dea kía ũ gɔɔ (640-609), ò a ku we wè bla, gɔɔ pò yáɔ lé zǐ'ũkũ àlè káfi.

Asilɔ mé gbãa ví gupiiu gɔɔ bee, ò aa ná Babiloniɔ gbãa guwa. Yosia ze'è à èa Isaili bùsu zi kpedo sí. Ama wè 609 guu wà aà dè Megido gɔɔ pò àlè gé kpáí Egipi zǐgò pò aa mò dɔi Asilɔlɔne. Egipiɔ aà né Yoazaa pò zòlè aà gbɛu bò kpalau, ò aa Yoakiũ kpà aà gbɛu. Wè 597 guu kí Nebukanɛza ní Babiloniɔ sí Yelusaleũ guu, aa ní gbèeɔ náaa tànnɔ ní kí Yekonia pò gò a mae Yoakiũ gɛɛ ũo sãnu. ɔ aa Zedekia kpà Davidi kpalau, kía gbãasaide pò gbéɔ tò à yãkele kè ní a dii Babiloniɔ. ɔ aa fɛlɛaaàɔ pàsípási, aa koezò Yelusaleũzi e wè do, ò Nebukanɛza zǐgò Yelusaleũ sí wè 587 mɔ soplade guu, aa kí Zedekia kù, ò aa Lua kpé kpàsa, ò aa tà ní gbé gbãaɔ pii.

An taa gbɛa wà Gedalia pò zǐblenapiɔ aà dílè gbãade ũ dè, ò Yuda gbé kɔna pò aa gòɔ bàalè wà tà Egipi, aa ànabi Zelemii sè ní gbãao wà tàò. We à gàu.

Lán ānabi kīniɔwa Zelemii è yá gbāa pɔ kèpiɔ guu Lua lezà a gbé pɔ aa a náai v̄iopiɔwa. ɔ Zelemii m̄è tó aa ye m̄úsiɔ k̄émáε, sema aa εa su Dii ní Luawa, aa l̄εkpaaíá ní Egipiɔ tó, aai zε ní zɔblea Babilonideɔneɔ. Ama aa Zelemii díle bɔnkpeɔde ũε, ɔ wà íadawà. A bílikè yápiwa, asa a ye a gbépiɔzi maamaaε. Màa a kuò dúniau. Gaga bao pɔ Lua díleè aà kpa a gbé pɔ aa ku kai leziɔne mé tò à bílikè, asa a ye a gbépiɔzi. A yáí ɔ zɔaka Luazi m̄òm̄ò (11.18-12.6, 15.10-21, 18.18-23, 20.7-18).

Baa ké àle Lua gbéɔ kaalea yá kpáwake lua-naaikensaidepiɔne, à ní suabaa yá è k̄āaa ɔ Luapi bàa εa kuańɔ yá ũ (31). A zí pɔ Lua a ble gbεzā náai v̄í, ɔ à seeladeke pɔ í bɔ ní sae kè. Wεɔɔa Luazi guu à tɔle lù. (32).

Zelemii kè waasokpan náaide pɔ wà Yesu l̄εũò ũ (Matie 16.14). E Yesupi àɔ gé gai à Ḡεamusu dikpe ble blè ní a íwaɔ, ɔ à m̄è Lua bàa kua ní a gbéɔ yá pɔ Zelemii ò pàpa sa (Luk 22.20, 1Kln 11.25).

Dii Zelemii díleā ānabi ũ

¹ Ilikia né Zelemii, Anato pɔ kú B̄yāmeε buiɔ b̄usu sa'onae yán ke.

² Dii yā'òè Am̄o né Yosia, * Yudaɔ kía kpalablea wè kuε'aaɔde guu

³ ní Yosia né Yoakiū, † Yudaɔ kía kpalablea gɔɔ e Yosia né Zedekia, ‡ Yudaɔ kía kpalablea wè kuεdode m̄o sɔode guu, gɔɔ pɔ wà Yelusaleũdeɔ k̄ükū z̄izɔ ũ.

* 1:2 2Kia 22-23 † 1:3 2Kia 23.35-24.6 ‡ 1:3 2Kia 24.18-25.21

4 Dii yā'òmεε à mè:

5 E màò gé n íkasai neasakpeu,

má n d̄s,

e ñȳó gé b̄oi gbεεu,

ma n σε ma pó ũε,§

ma n dile ānabi ũ buiɔne.

6 Ǿ ma mè: A'a Dii Lua! Má yā'oa d̄so, asa
èwaasonan ma ũ.

7 Ǿ Dii òmεε:

Nsu o èwaasonan n ũo.

Gé gbéé pó ma n zímáɔ kíi píi,

ní yá pó má dane píi oné.

8 Nsu v̄iakεnéo,

asa má kunnɔ n misia yáie.

Ma Dii máme má ò.

9 Ǿ Dii ɔb̄ò a z̄s̄ ma léwa à mè:

Ma a yá sòso má kàne n léue.

10 Gwa! Ma n dile buiɔne ní ní bùsuɔ,

nȳó ní wo ní bùsuu,

nȳó ní gbāa k̄'ε,

nȳó ní kaale, ní εa ñ ní zedɔ,

nȳó ní gboo, ní εa ñ ní keke.

11 Dii yā'òmεε à mè: Zelemii, bó ní èi? Ǿ má wèwà:

Lí pó w̄i me wétei ḡɔna mále e.

12 Ǿ Dii òmεε: N è wásawasaε, asa mále wéte ma yái,
ké à e papa yáie.

13 Dii yá éa dèdεa à mè: Bó ní èi? Má wèwà: Ma oo
è, àle pusu b̄o, à yèεε, a zí d̄o gugbāntoo oi.

14 Ǿ Dii òmεε: Za gugbāntoo oi wa b̄ou wà yáyia
bùsuebeedeɔwa.

§ 1:5 Isa 49.5, Gal 1.15

15 Málε bùsu pò kú gugbāntoo oio gbé̄o sisi aa m̀o p̄iε.

An kíao ní kpalabaaɔ kpáλε Yelusaleũ bíiboleɔu.

Aa koez̄o a bíi pò liaizi,

aa léλε Yudaɔ bùsu wé̄leɔwa.

16 M̀aa má yákpaleke ní ma gbé̄o

v̄ai pò aa kè aa b̀o ma kp yáí.

Aa tulaletikàtea dii p̄aleɔne,

aa kùle ní p̄okeaɔne.

17 Souke, ní fele yá pò má danε oné p̄ii.

Nsu to s̄o kēngu an yáio.

Tó m̀aan s̄o, níme má tó s̄o kēngu ní aε.

18 Ma n ke lán wé̄le bíidewa gb̄aε,

lán m̀p̄ele ge m̀ogot̄ε bíiwa.

Yuda kíao f̄o kpanεo,

ge a gb̄adeɔ ge a sa'onao ge a gbé̄pii.

19 Aa ānama, kási aa n fuo,

asa má kunnɔ n misia yáíε.

Ma Dii máme má ò.

2

Isailio b̄o Dii kpe

1 Dii yā'òmεε à mè:

2 Ge ñ yáε bee kp̄awake Yelusaleũdeɔ swáũ.

Ma Dii ma mè,

á wēndiaḡo gb̄εke pò á v̄imanɔ d̄omagu

ḡo pò á yemazi ma nɔ dafu ũ.

Ḡo bee á t̄emazi guwawaiu,

gu pò wi p̄ót̄uo.

3 Aa ku ma m̀endo yáíε,

aame ma buapó káauo ũ.

Ma gbé pọ́ ní mómọ̀ tàae è,
 ̄ músi ní lé.

Ma Dii máme má ò.

⁴ A swáse ma yáí, á Isailio,
 á Yakobu buio píi.

⁵ Ma Dii ma m̀e,
 tàae kpele á deziò èa,
 ̄ aa zàkūmanòí?

Aa t̀e táaòzi, ̄ aa ḡi òi.

⁶ Ma ní bóle Egipi ma d̀aané guwaiwaiu
 ní s̀egbão ní b̀usu t̀ò'edeo
 ní b̀usu iminadeo ní gusisi pãsiò,
 gu pọ́ gb̀ee lí a baa vío mé gb̀ee lío kuuo,
 kási aai ma gb̀eao.

⁷ Ma suńno t̀oole táaedeu la,
 aalio a libeò ble ní a p̀maao.
 Ké aa kà, aa ma b̀usu gb̀alè,
 aa tò à g̀ò pọ́ pọ́ má yeio ũ.

⁸ An sa'onao i ma d̀so,
 ma ikoyádanedeò i ma d̀so,
 an d̀aanao b̀ò ma kpe,
 an ãnabio ãnabikékè ní Baali gb̀aao,
 aa t̀e pọ́ pọ́ lí káflakeneóòzi.

⁹ A yáí má mó ní á yáò s̄,
 mé má mó ní á néo ní á t̀ònao yáò.
 Ma Dii máme má ò.

¹⁰ A bua ísiawa e Sipi b̀usuu à gwa.
 A gbé z̄i Keda a b̀usuu à a yá t̀asika,
 í gwa tó yáe bee taa k̀e we yãa.

¹¹ Buie a diio líle yãae?

Kási an táapióá Lua no.

Ma gbé pọ́ má de Lua gawide ũ,

ma gbé̃o ma leũkpakè
 ní pò pò lí káfiakeneé̃o.

¹² A musudẽo, à to yápi diwá,
 á me i seenata à gō sãiii.

Ma Dii máme má ò.

¹³ Asa ma gbé̃o duunakè lee plaε.

Máme má nibona í wēnide ũ,
 ò aa ma to we,

aa gè wà bião yò níziε,
 bia tefεena pò aa f̃o í dilεõo.

¹⁴ Isailioá z̃õõneε?

Wà ní í z̃oble guu neε?

Bóyái aa gò p̃ovíao ũ sai?

¹⁵ Ñõmusuõo p̃alamá aa p̃unamá,

ò aa ní b̃usu yàa,

an wé̃leõo tekù, gb̃εe ku we bo.

¹⁶ Mefisidẽo ní Tapanesidẽo ní mi w̃ané.

¹⁷ Amε a yápi í áziεo lò?

Ma Dii á Lua, ké má zemikūaé,
 ò a ma to we.

¹⁸ Bóyái áε gé Egipi Sioo í miii?

Akea áε gé Asili Uflata í miii?

¹⁹ A ṽaikεa a wi á musuε,

á p̃õb̃oz̃ákεa a wét̃εa ié.

A làasookε, í d̃õ ké

á b̃oa ma Dii á Lua kpe ṽai,

mé á kua víakeameε sai íi.

Ma Dii Lua Z̃ig̃ode máme má ò.

Isailio dea no náaisai ũ

²⁰ A ma zuu gb̃òo á noε à gègè,

a ma bão kèkè,

a mè á z̃oblemεo.

Siana guu i gbāsike sìsì lesì pìi musu
 ní lí yèlèlè pìi gbáuo.

²¹ Ma á bá v̄ēli maa náaide ũε.
 Kpelewa a k̄ēa,

a ḡō v̄ēli b̄olenz̄iæ ũi?

²² Baa tó a zu'ò ní saoo
 ní m̄os̄nao maamaa,
 á tàae tèbateba a láamεεo.
 Ma Dii Lua máme má ò.

²³ Kpelewa á f̄ō o i gb̄āleo,
 i k̄ε Baalīb̄ne k̄èk̄eo ni?

A yá p̄ó á k̄è swad̄oio gwa,
 à láasooke á ȳākepīowa.

I gé le à su la,

lán yiongo núnu p̄ó a me f̄èl̄ewa,

²⁴ lán s̄èa z̄àa'ín da p̄ó d̄óek̄è ní gb̄áao,
 àl̄ε ḡō íana s̄es̄ewa.

Déme a f̄ō à aà lé liaa ḡo p̄ó aà me f̄èl̄ei?

Z̄àa'ín sa p̄ó lé aà w̄ēl̄eo k̄pasao,
 aa aà e a ḡo w̄aε.

²⁵ Asu à̄o k̄p̄álek̄eńzi

e á kyale gé yaa á gbáuo,

á k̄òlo giigagao.

N beeo a mè a z̄ek̄eo,

wá ye dii z̄l̄ōziε,

sema wà gé má.

²⁶ Lá wí í k̄p̄ái k̄ú, tó wà b̄òwà,

màa wa wida Isailīowa,

an k̄īāo ní ní gb̄ādēo

ní ní sa'onāo ní ní ãnabīo.

²⁷ Aaí o líε: Wá maen n ũ,

aaí o gb̄εε: M̄me n wá í.

Aa b̄ò ma k̄p̄ε, aai z̄emāōo.

Gɔɔ pɔ taasi n̄ lé,
 ʒ aaɪ mə mà fele mà n̄ suaba.
 28 Dii pɔ á kè áziawo ku máe?

Aa fele á taasikewo,
 tó aa fɔ á suaba!
 Asa á Yudaɔ,

á diiɔ dasi kà á wélewɔ.
 29 Bóyái ále zɔakaimazii?

Ap̄ii a bo ma kpee.

Ma Dii máme má ò.

30 Ma íadà á deziwɔwɔ pãe,
 aai totoapi yádao.

Aa lèle n̄ ãnabiwɔwɔ
 lán n̄omusu pɔkaalenawa.

31 A gbāgbēɔ, à wéte ma yái.

Ma gɔ Isailiɔne gbáa
 ge gubeebee ũ yà?

Bóyái ma gbépiɔ ì me
 wɔɔ n̄ bebea kee,

wa mɔ ma kíi bo ni?

32 Nɔamblebo yá a fɔ sã wéndiague?

Zákezi pɔɔ yá a fɔ sã nɔ dafugue?

Kási ma yá sà ma gbéɔgu
 à gɔɔplakè.

33 A yenzi eɛe víe fá!

Baa káalua sà zɔɔ,
 á á yákea dadaè.

34 Wí taaside yãsaide au e á pɔkasaɔwɔ,
 i ke a n̄ lé á kpéu,
 aale á pɔɔ sélen sɔo.

35 Gia n̄ beeo i me á yãe vío,
 ma pɔ a paázio.

Lá a mè i duunakewo,

má yákpalekeánɔɛ.

³⁶ Bóyáì ìò liaaliaa à á yákea lilei?

Egipiò widawá,

lá Asilìò kèéwa.

³⁷ A bɔ we à su ní ɔo dia á musue,

asa gbé pó ále ní náaikεpiò,

ma giríziε, á dɔnle emáo.

3

¹ Tó gbēε gí a nai,

ō à gè zākè gupālei,

a fɔ ɛa nɔpi kū be?

Aà kūa a bùsupi gbāle dúuduue.

Apìò sō a gbāsìkè ní gɔɔ dasi,

ō a ɛa lé sua saa?

Ma Dii māmε málε á la.

² A wezu à sísì wáiwaiò gwae,

gu kpele wi á dàakpauo ni?

Ìò zōle zé saε àò gɔɔ dá

lán Laalubue zōleá guwaiwaiuwa.

³ A yáì tò ma gi lou maé,

káabuana i kééo.

N beeo á wé de lán káalua wéwae,

wí lí á kūo.

⁴ A lezùmazi tia a mè:

Wá Mae, wá èwaasogɔɔ gbēna,

⁵ n pɔ aɔ paawázi e bɔε ni?

Nyɔɔ wá kpēne kūa gɔɔpii yà?

Màa i omεε,

ō ìò yāvāike á pɔeāwa.

Isailìò pòbɔzàkea Diie ní ní suawào

6 Kí Yosia kpalablegɔɔ Dii òmɛɛ: N Isaili pòbòzākenapiò yākea èa? Aa gè gbāsikè s̀s̀i les̀i píi musu ní lí yèlèlèò píi gbáuo.

7 Mále e yá beeò kea gbèa píi aa suaɛ, kási aai suo. Ǿ an gbé Yuda náaisaideò ní yākeapiò è.

8 Ma gínzila kpà Isaili pòbòzākenapiòwa, ma ní yá gbāsi pò aa kèò yáí. Kási vía i ní gbé Yuda náaisaidepiò kũo, ẽ aa gè gbāsikè s̃o.

9 Káaluakaa i ke Isailiòne yāe ũo, ẽ aa ní bùsu gbālè, aa gbāsikè gbèò ní líò yá musu.

10 Gia ní beeo píi an gbé Yuda náaisaidepiò i sua ní nòsemendooo, sema mɔafili. Ma Dii máme má ò.

11 Ǿ Dii òmɛɛ: Isaili pòbòzākenapiò yá maa de Yuda náaisaidepiòla.

12 Ge ò kpàwake gugbāntoo oi ò me:

Ma Dii ma mè,
à sua Isaili pòbòzākenaò!

Má féázi bo, asa má gbēke ví,
ma pò aò paaázi gòpiio.

Ma Dii máme má ò.

13 A we á tàaei lé!
Asa a bò ma Dii á Lua kpee,

a t́aa'ò dii z̀lloòwa
lí yèlèlèò píi gbáuo,
i swáse ma yáio.

Ma Dii máme má ò.

14 Ma Dii ma mè, gbēnazin pòbòzākenaò, à sua, asa á zán ma ũ. Má á sé wéle ní wéleo dodo, bui ní buio plapla, mí suáno Siòna.

15 D̀ana pò an nòse muaamanòò ẽ má ní dile aa d̀aaé ní d̀ao ní laaio.

16 Ma Dii ma mè, gɔɔ bee tó a kɔ a dasikù á bùsuu, wa ma bàakuaáño kpagolo yá'o ɓo, a làasoo a gẽ an sɔ guuo. A ni aɔ kúmáó, mé wa a pãle keo.

17 Zibeezi wa o Yelusaleũe, Dii kpalabaa. Bui pii a si Yelusaleũu ma tɔɔa yáí. An nòsevãí swágbãa yá a dɔaané ɓo.

18 Gɔɔ bee Yudaɔ na Isailiɔwa, aa ɓo gugbãntoo oi bùsuu sãnu, aai su bùsu pó má kpà ní deziɔwau.

19 Mámɛ má ò.

Má ye mà á sí ma néo ũe,
mí pɔeã bùsu kpáwá,
bùsu pó a kefenke de buipãleɔ póa.

Máe e áli ma sísi á Mae ũe,
mé á we ma to weo,

20 ãma á Isailiɔ a ɓo ma kpe,

lán nɔe pó a zá tò à gè gbāsíkèwa.
Ma Dii mámɛ má ò.

21 Wii ma dɔ sísi wáiwai musu,
Isailiɔ lé ɔɔɓ, aale awakpa,
asa aa pãzeae,
ma Dii ní Lua ma yá sãnguɛ.

22 A ea sua, pòɔɔzãkenao,
mí á gbágbã ní á pòɔɔzãkegyão.

Wá ké! Wá sumaɛ,
asa nímenn Dii wá Lua.

23 Sísiɔ ee ví, gbèsísiɔ zɔa ví,

Dii Isailiɔ Lua mé wá Suabana ũ.

24 Za wá èwaasogɔɔ

táaɔ wá maɔ zí ài blè,
an são ní ní zuo
ní ní nɛgɔɔ ní ní nenɔɔɔ.

25 Wà naale ní wío,
wà tó wá gee gō kpá wá wéi,
asa ní wá deziò wa duunakè Dii wá Luaee,
za wá èwaasogò e gbã wi àà yãmao.

4

1 Ma Dii ma m̀, á Isailio, tó á sua, à sua.
Tó a zò á pó pó má zauoi,
mé ále liaaliaa lo,
2 tó a legbè ní ma kuao káukãu ní síanao,
buipãleò báaadakõu ní ma tóo,
aai íanadã ma yá musu.

3 Yá pó Dii ò Yelusaleũdeò ní Yudaoneen ke:
A Yelusaleũdeò ní Yudaò píi,
à kpase kě wásawasa,
ásu pótõ leuo.*
4 A tãzõ á sò gbãsiwoloa ù,
í gõ ma pó ù wásawasa.
Tó màan sõ,
má a pòkùmabòbòwáe
lán té pó gbẽe a fõ deowa
yãvai pó á kè yái.

Zigõ bõa gughãntoo oi

5 A kpàwake Yudaone,
à o Yelusaleũdeone:
A kuupe á bùsuu,
à wiile ní lo gbãtẽo
à oné aa kãaa,
aai bàale ta wéle bíideòu.

* 4:3 Oze 10.12

⁶ A gudɔkɔ̃ek̃ii dile Siɔna,
wí mɔ́ ule we, ásu zezεo,
asa má tó k̃isia z̃ɔ́ ñ p̃ó ð̃onekeao bɔ gubāntoo oie.

⁷ Ñɔ́musu f̃εle b̃ò a t̃òou,
buiɔ k̃aalenapi d̃àzeu.
A gò a t̃ia,
àle gé á b̃usu kei k̃élekele,
á w̃éleɔ i g̃ɔ beziaɔ ũ.

⁸ A yáí tò à zwānkasao k̃ákaála,
à ɔ̃ɔb̃ à búbuape,
asa Dii p̃ɔf̃awázi z̃ɔ́, i kp̃áleɔ.

⁹ Zibeez̃í s̃ɔ́ a k̃é k̃ia ñ a ìwaɔgu,
yápi i di sa'onawa,
ānabiɔ lé i g̃ɔ kpaaŭa.
Ma Dii máme má ò.

¹⁰ Ǿ ma m̃è: A'a Dii Lua! Ñ ð̃nɔk̃è Yelusaleũdeɔne ñ
gb̃éε beɔ p̃íi. Ké ñ m̃è aao ku aafiaε,† ð̃ f̃ēnda mé aɔ
wiile ñ miwaa?

¹¹ G̃ɔɔ bee Dii a o Yelusaleũdeɔne ñ gb̃éε beɔ p̃íi,
à me ían w̃aa a b̃ɔ gb̃áau s̃ìs̃í w̃áiwaiɔ musu à m̃ɔ
léle a gb̃éɔwa. I ke íana p̃ó w̃í p̃ó fáí a gb̃ásí b̃ɔle no,

¹² Íana p̃ó á gbaemá gb̃aa aɔ de beea, yákpale á
keínɔ sa.

¹³ Gwa! Ale mɔ́ lán lousisiawa,
aà z̃ikas̃ɔgoɔ de lán z̃àawa,
aà s̃ɔ́ w̃aa de k̃úuɔla.
Waiyoo w̃ápiɔ! Wa kaaleε sa.

¹⁴ Yelusaleũdeɔ, à á s̃ɔ́ pípi,
ké à e b̃ɔ aafia.

† **4:10** Zel 6.13-14, 14.13, 23.16-17

Aɔ kú ní á làasoo v̄aio e bɔɛ ni?

¹⁵ Wàlɛ a baokpa Dá buiɔ̀ b̀usu,

wàlɛ músi kp̀awakɛ Ɛflaiũ buiɔ̀ b̀usu s̄is̄ideu:

¹⁶ A o buiɔ̀nɛ,

í a kp̀awakɛ Yelusaleũdeɔ̀nɛ,

ibɛɔ̀ b̀ò b̀usu z̀àz̀au, aalɛ m̀ó,

aalɛ kúkua d̀ò Yudaɔ̀ w̄éleɔ̀wa,

¹⁷ aalɛ liai lán masedãnaɔ̀wa,

asa Yudaɔ̀ b̀ò ma kpɛɛ.

Ma Dii máme má ò.

¹⁸ A dàa ní á ỳakɛɔ̀ mé bee íé.

A íadaman we. A p̄ási!

Ale íadawá e á s̄ũ.

¹⁹ Ma ǹòsɛ ò̀okpà! Ma ǹòsɛ ò̀okpà!

Ma ǹòsɛ lé pusu b̀ò, s̄ò k̀èmagu,

má f̄ò màò níleɔ̀.

Ma kuu'ò mà d̀ò ní kúkuakɛɔ̀.

²⁰ Wíwia lé ke wíwia,

b̀usu g̀ò da ẁauu gupiiu.

Wá zẁaakpɛɔ̀ wíwi kándo,

wá zẁãɔ̀ ỳàa g̀ò̀g̀ò.

²¹ Máò dàlapooɔ̀ gwa e bɔɛ ni?

Máò kuu'opí ma d̀ò e bɔɛɛ?

²² Dii m̀è a gb̄éɔ̀ mi v̄íò, aa a d̄ò,

né s̄ũɔ̀nɛ, aa ỳãe gb́áɛo.

Vái ò̀nɔ̀ ò̀ aa d̄ò, aa maakɛa d̄ò.

²³ Ma z̄íle gwà,

má è da p̄ã, a kekɛɔ̀.

Ma musu gwà, má è a gupua v̄íò.

²⁴ Ma gb̀èsis̄is̄iɔ̀ gwà,

má è aalɛ lualua,

sìsìo s̄ aale deedee p̄ii.

²⁵ Ma gugwà, mi gb̄ē eo,
baa b̄āo aa ní taa k̄ē p̄iē.

²⁶ Ma gugwà, s̄ má è
bùsu táaede ḡò gb̄áa ū,
w̄éleō w̄iwi p̄ii Dii ae
aà p̄kūma p̄āsī yái.

²⁷ Asa Dii m̄è
bùsu a òkpa p̄iē,
ní beeo á kaale míom̄io.

²⁸ Ayám̄eto t̄ole a búbuape,
musu i siakū,
asa Dii yá'ò, a a n̄òse suumpao,
à yād̄ile k̄ò, a ea k̄peo.

²⁹ W̄éledeō lé t̄ile p̄ii,
ké aa s̄deō ní k̄azunaō k̄ōfi mà yái.

Gb̄ēō lé si dào guu,
gb̄ēō d̄ède lé sol̄o gb̄ès̄oou.

W̄éleō ḡò beziaō ū,
gb̄ē ku we lo.

³⁰ Yelusaleŭ, b̄ó níle kei?

Akea n zw̄áa t̄ēa yè,
n vua n̄ambleb̄oō dà, n kio k̄ài?

N nz̄ia k̄èke p̄āe!

N ḡōp̄oseō ḡinziē,
aa ye n w̄ēni b̄oē sa.

³¹ Ma wii mà lán ne'iwāwā wiiwa,
lán n̄oē p̄ó lé né s̄éia iwa.

Siona wiiē, àle we f̄òo, f̄òo,
à ōp̄òo à m̄è: Waiyoo mapi,
gb̄ēdenaō ōd̄iea, má kú ga léziē.

5

Gbêe maao

¹ A Yelusaleũ zεαα κεεε à gwa,
 à wεεε a gãαεου à e d̃.
 Tó yãmaakεn s̃anwεεεnae ku we,
 má sùuukε ñ w̃élepio.
² Baa ké aãl mε Diĩ ku,
 ñ beeo aãl lεgbê ñ m̃oafilioε.

³ Diĩ, s̃iana ÷ ñle wεεεmáo lò?
 N ñ gbé, i ÷máo,
 n ñ ké búεbuε, ÷ aa g̃i totoapi mai.
 An swá gbãakù lán gbεwa,
 aa g̃i ñs̃elilei.

⁴ ̃ ma m̃ε taasideεne, aa mi ṽio,
 aa Diĩ yãkeα d̃o,
 aa d̃ yá p̃ó ñ Lua lé yáñno.

⁵ Má gé mà yá'ò maez̃εεne,
 aa Diĩ yãkeα d̃o lé?
 Aa d̃ yá p̃ó ñ Lua lé yáñno lé?
 Kási gbépio s̃o aa ñ zuu b̃óñla,
 aa ñ baε k̃èk̃émáε.

⁶ Ayãmeto ñõmusu a b̃o lákpeu à kusimá,
 àwalewana a b̃o gbáau à ñ d̃ede.
 Gbeaana a naalené w̃énkpe,
 i gbé p̃ó b̃o taitai,
 asa an t̃aεε dasikù,
 an p̃õb̃o z̃akea k̃è z̃ai.

⁷ Yelusaleũ, má sùuukennεe?
 N gbéε p̃ákp̃amaziε,
 aãl yási ñ t̃áεε, i ke mámεo.

Má tò pò mòmá,
 5 aa sǐ káalua kpéu aa gbásíkè.

⁸ Sǒsa kǎa pò an me fελεαone,
 an baade ì lua a gbédee noi.

⁹ Ma Dii ma mè
 má ìadamá yápi yáio lé?
 Má tǒsi buipi taawao lé?

¹⁰ A ge ma vεebu* dúuzǒ,
 āma ásu deele píio.
 A a gǔnao zǒzǒ,
 asa gǔnapioá ma pò no.

¹¹ Isailio ní Yudaο bǒ ma kpe.
 Ma Dii máme má ò.

¹² Aa Dii εebò aa mè:
 Màa no, vǎie a wá leo.
 Wá kǒ'e ní zǐo ge ní nǒanaoo.

¹³ Anabio lé lé'iana gbae,
 Dii yá aale oo.
 Aame aa ní pò e níziawa we.

¹⁴ Ayāmeto ma Dii Lua Zigǒde ma mè,
 lá màa gbépio òne,
 má a yá sóso káne ní léu té ũe,
 gbépio io de yàa pò tépi a kǔwà ũ.

¹⁵ Isailio, ma Dii ma mè
 má bui pò kú zǎzǎ sóikewáe,
 bui pò kú za zi mé ao ku gǒpiie.
 Bui pò ili ní yāmao
 mé á ní yā'oa dǒo.

¹⁶ An gbàlaο ì ga inée,

* 5:10 Isa 5.7

ampii gōsa gbāaone.

17 Aa pó pó á kèkèo ní á bleo naaa,
aai á negōeō ní á nenōeō séle.

Aa á zuo ní á são ní á bleo naaa,
aai á v̄ēbeo ní á kaadōembēo séle.

Aa á w̄éle b̄íide pó ále a náaikēo d̄ēonzō ní ní z̄ikaboo.

18 Ma Dii ma m̄è, baa ḡoo bee má á ke k̄élekeleo.

19 Tó w̄à n la, b̄oyāi ma Dii ní Lua má k̄èiné màa pii,
ní oné, lá aa p̄ākp̄āmazi aa z̄oblè dii z̄ìloone nízia
b̄usu, màa aa z̄oble bui z̄ìloone b̄usu z̄ìlou s̄o.

20 A ȳáe bee o Yak̄obu buione,
í a kp̄awake Yudaone à me:

21 Soũ n̄ōsesaideo, à ȳama,
á w̄é v̄í, ili gu'eo,

á swá v̄í, ili ȳāmao.†

22 I k̄ū à v̄iakemeēo lé?
I k̄ū à lualua ma aeo lé?

Ma Dii m̄ámē m̄ále á la.
Ma b̄usu'ūf̄āa k̄àle ísia z̄ōle ũ,
koo pó ma dàèn we,

a í a f̄ō à a baa v̄í bauo.

Baa ké a í ì z̄āampapa,

ìli f̄ō à a baa v̄ìo.

Baa ké a ikooaō ì k̄ōfikē,

ìli f̄ō à a baa v̄ìo.‡

23 Gb̄épio swá gbāa, aa f̄ēlemanō,

ō aa p̄āalemēe aa ḡēzēa.

24 Baa ké mi lou mané a ḡōowa
za k̄áabuana e à gé b̄olei,

† 5:21 Isa 6.9-10, Eze 12.2, Maa 8.18 ‡ 5:22 Yob 38.8-11

mé ma p̄kekeḡo dilené,
aali ok̄e wà vlake ma Dii ní Luaeo.

²⁵ A v̄aikea mé kpà p̄p̄ione,
á duuna mé ḡié à maa e.

²⁶ V̄aikenao ku ma gb̄é guu,
aaí ní w̄e lán fiikpanaowa,
aaí baikpá gb̄éone ké aa e wà ní kú yáí.

²⁷ Lá b̄a ìo ka b̄awena b̄akabo pai,
màa m̄ofili ní ua pà,
ō aaí ke odo ũ wà gb̄akū,

²⁸ aaí ká, an me ìo teke.

An v̄aikea ḡēaḡē,
aali yási ní netoneo, yá e b̄óno nao.
Aali ze ní p̄esaideo aa ní yānakpámáo.

²⁹ Ma Dii ma m̄e,
má ìadamá yápi yáio lé?
Má t̄osi buipi taawao lé?

³⁰ Yá p̄o wa ye a ḡiyáio
w̄i vlakè k̄ò ní b̄usuu.

³¹ Anabio ì ānabikeke ní eeo,
sa'onaō z̄ia yá mé ì d̄oané.

Màa ma gb̄é yei,
āma kpelewa aa ke z̄ái?

6

Koez̄sa Yelusaleūi

¹ B̄ēyāme buio, à b̄ole Yelusaleū,
í gé mikpak̄i w̄elei!

A kuupe Tekoa!

A to s̄ule fele Betak̄eleū seela ũ.
K̄isia lé b̄o ḡugb̄antoo oi,
kaale z̄o looaála.

² Má Siᵛna mide,
wéle pó wí me a kefeũ mé a maa.
³ Zigᵛᵛ mo bᵛokpa liai,
lán sādānaᵛ ní ní sāᵛwa,
baade ní a gbéᵛ a bᵛou.

⁴ A sᵛuke wà si Siᵛna ní zᵛio,
à fele wà ge lélemá íatē gbāa zā.
Agya! Íatē'aua pīla,
gu lé gēkᵛu kò.
⁵ A fele wà ge lélemá gwāasīna,
wí gu pó de aa ze giu wíwi.

⁶ Ma Dii Zigᵛde ma mè:
A lizᵛzᵛ,
í bᵛusu kále Yelusaleũ bíi sae.
A íada wélepiwa,
asa gbāamᵛakᵛe mé kᵛu.

⁷ Lá í ɓo di ɓᵛu,
màa yāvāi di wélepiu.
Taiina ní yāpāsío zᵛa dᵛu,
mi e aà gyā ní aà bᵛo làa ziio.
⁸ Yelusaleũdeᵛ, à ma ledama ma,
ké másu kéwáo yái.
Tó màn sᵛo, má á bᵛusu dēᵛnzᵛe,
gbēe aᵛ ku a guu ɓo.

⁹ Ma Dii Zigᵛde ma mè:
Wa Isaili pó gᵛᵛ kᵛnwε,
lá wí vēe kᵛnwεwa.
Wa ea a gbēsisi,
lá wí pó gbēsisiwa.
¹⁰ Dé má yā'òè mà aà gba laaii?

Déme a mamεei?
 An swá wěao, aa f̄s yāmao,
 Dii yá i kené íie,
 ili káíguo.

¹¹ Dii p̄okūma dèdεa,
 má f̄s màᵝ kúkūa loo.
 P̄okūmapi b̄ob̄o néᵝwa gāae
 ní èwaaso p̄ó kāaaa gudoūᵝ.
 To wà ḡᵝe ní a n̄oo kū sānu
 ní gbé p̄ó zikù táotaoᵝ.

¹² Ma Dii ma mē,
 tó ma ᵝ lòo bùsuεbeedeᵝla,
 má ní beᵝ na gbēpāleᵝne ní ᵝzīe,
 ní ní buaᵝ ní ní n̄oᵝo.

¹³ Néfēnen gbēzᵝᵝ p̄íi ᵝvāi'enaᵝne.
 Anabiᵝ ní sa'onao p̄íi aaiᵝ gbéᵝ sāsāe.

¹⁴ Aai εse ma ma gbéᵝ b̄owa
 lá a de p̄oe ūowa.
 Aai me, aafia ku, aafia ku,
 kási aafia ku we s̄ᵝo.*

¹⁵ Yābēε p̄ó aa kè i kené wí ūe?
 Aawo! Ili kené wí ūo,
 an gεε lí ḡᵝ kpá ní wéio.
 A yái aa ta gbéᵝ p̄ó gè gék̄iio guu,
 aa kwe gᵝᵝ p̄ó mále íadamá.
 Ma Dii máme má ò.

¹⁶ Ma Dii ma mē:
 A ze zékpaau à a zé káauᵝ gwa,
 í a p̄ó p̄ó maa gbεa àᵝ beu,
 á s̄ᵝ i níni.†
 ᵝ a mē áᵝ beuo.

* **6:14** Eze 13.10 † **6:16** Mat 11.29

17 Ma gudṣanaṣ‡ dīlɛé,
má òé àli swāḁṣ an kuupeai,
ṣ̄ a mē á swāḁṣio.

18 Ayāmeto buipáleo, à yāma,
í yá pó a ma gbéṣ le dṣ!

19 Dúnia gbéṣ, à yāma,
mále mó gbépiṣ ásookei.

Yá pó aale yáṣ gben we,
asa aai swāḁṣ ma yáio,
aa ḡi ma ikoyáie.

20 Seba tulaleti demεε pṣe ũo,
ge kaneli fee ḡinana pó bò búsu zāzāu.
Mili sa pó i oa i a pó kátεu à tékū sio,
á sa'ooa lí kamaguo.

21 Ayāmeto ma Dii ma mē:

Má gbε pó gbéṣ í gēmbṣlewàṣ kále gbépiṣne ní ae,
maeṣ ní ní néṣ, gbé ní a gbéṣ
aai kpákpaá m̄pii aa gaga.

22 Ma Dii ma mē:

Gugbāntoo oi búsuḁṣ gwa,
aa f̄le,
bui zṣṣpiṣ lé bṣ za dúnia léwa,
aale mó.

23 Aa sáṣ ní sṣnaṣ kúkūa,
aa p̄s̄i, aali gbēe wēnagwao.
An k̄fi ìṣ ḁ lán ísia k̄fiwa,
aa didi s̄ṣ kpε, aa z̄i'ṣpò,
aale mó léléiwá, Sibnadeṣ.

24 Wa ní bao mà,

‡ 6:17 Oze 9.8

wá ɔ gò dɔwázi.

Yá'ɔma wá kú gbāa,
wáɛ wāwāma lán ne'inawa.

²⁵ Ásu gé buao,
ásu àɔ be zéuo,
asa ibεεɔ ní fẽndaɔ kúkũae,
vía pɔɔ liaaázi.

²⁶ Ma gbéɔ, à zwãnkasaɔ dɔdɔ á pi,
í gbeembo túfu guu.
A ɔɔɔ lán né m̀ndona gaamáwa,
à búbuape pásípási,
asa gbẽkaalena a m̀wá kándoe.

²⁷ Ma n dile m̀baasana ũe,
ma gbéɔ mé gbè m̀de ũ.
N ní yãkεaɔ yɔ, ní ní dàa dɔ.

²⁸ Swáyãmansaideɔne nípii,
aaɔ bebe wàɔ yãdɔdɔmáe.
Aa fèe lán m̀gotẽ ge m̀siwae,
yãkpaanlakεnaɔne nípii.

²⁹ Sia lé tévu,
ké m̀gbɔ̃ e láa tépiu,
kási àɛ m̀ baasa pãe,
gbẽváiɔ lé ké gbẽmaawao.

³⁰ Wí oné ánuusu giana,
asa Dii gińzie.

7

Lua zé εγενάδ pãe

¹ Dii yá'ò Zelemiiε à mè:

² Ge ñ ze ma kpé bɔɛu, ní kpàwakεné we ñ me: A
Yuda pɔ áɛ gẽ bɔɛu la áɛ gé kúleimεεɔ, à ma yãma.

³ Ma Dii Zīgōde Isailiō Lua ma mē,
à nòselilē ní á yākeaō,
mí tó àō ku gue beeu.

⁴ Asu sāsāyā náaike à me
Dii kpén ke, Dii kpéeo.

⁵ Tó a nòselilē ní á yākeaō síana,
mé ále yākekōe a zéwa,

⁶ tó i gbāamō nibōō ní tonēō ní gyaaōneō,
mé i yāesaideō dede gue beeuo,
mé i íada áziawa a ge dii páleōwao,

⁷ má tó àō ku gue beeuē.

Gupi ō má kpà á deziōwa
aaō kuu gōōpii.

⁸ A èa?

Alē sāsāyā pō ài vīo náaike.

⁹ E'e! I kpáí'ō, i gbēde,
i gbāsike, i eto ní ma tóo,
i tulaletikateā Baaliē,
i gé tía pō á ní dō yāaōwa,

¹⁰ ō i gbasa mō ze ma ae
kpé pō ma tó kuwàē beeu.

I me a bō aafia,
ō i ea ge yābēēpiō ke.

¹¹ Alē e kpé pō ma tó kuwà pi
á kpáiweliwēō tòo neē?*

Màa mále ewá.
Má Dii máme má ò.

¹² Ayāmeto,
à gé gu pō ma zōleu káau Silo,†
í yá pō má kè we gwa

* 7:11 Mat 21.13 † 7:12 Yoz 18.1

ma gbé Isailio vāikεa yái.‡

13 Ma Dii ma mē:

Goo pó ále yápio ke píi,

mi dōaa mào oé mōomōe,

õ ili swásεio.

Ma lezùázi, i weao.

14 A yái, lá má kè Siloε,

màa má ke gu pó má kpà á deziowaε,

kpé pó ma tó kuwà ále a náaikεpi.

15 Má á yá à gomalaε,

lá ma á gbé Eflaiũ buio yàwa.

16 Nsu wabikεa gbépioεo.

Nsu wiilea ní yá musuo.

Nsu yāgbεaanéo.

Nsu ñyõ zemazi ní yáio,

asa má yāmamao.

17 N è lá aale ke Yuda wéleo guu

ní Yelusaleũ gāεoa?

18 Néõ ì yàawe, maeõ ì tesōwà,

nōεõ ì pówenti de aa kàa ke musu nōε kíaε.

Aaĩ ítōle dii páleoεwa,

ké a yá e òa yái.

19 Ō ma Dii ma mē

i ke máme a òao,

ampio õ a õmá, wí i ní kú.

20 A yái tò ma Dii Lua ma mē,

má a pōkūma pāsī bōbo gue bee ní a gbéowa

ní a pōtuoo ní sèa lío ní buapóo.

Aa tékū píie, wa e tépi deo.

‡ 7:12 Sou 78.61

21 Ma Dii Zigõde Isailio Lua ma mè,
à sa pò wĩ a pò káteu à tékū káfi sáaukpasaou,
à ãiakε àò a nòò so màa àò γεò.

22 Asa ké ma á deziò bòle Egipi,
ma yãdilené,
i ke sa pò wĩ a pò káteu à tékū
ń sa pãleò yá ñ má dilené adoo.

23 Má òné lò aao ma yá kũa,
mío de ń Lua ũ,
aaiò de ma gbéò ũ.
Má òné aa zé pò má òlóné sé,
an kua iò na.

24 Kási aai swáseio,
aai laaidòwào,
an nòsevãi swágbãa yá mé dàaané.
Aa gbezã gwà, aai gé aeo.

25 Za gòò pò á deziò bò Egipi e gbã
mio a zòblena ãnabio dileé,

26 kási ili swáse ń yáio,
ili laaidòwào, a swágbãakè,
ñ a yãvãikè de á deziola.

27 Tó n yápio òné, aa swáse n yáio.
Tó n lezùńzi, aa wemao.

28 Oné bui pò i Dii ń Lua yãmaon ń ũ.
Aai we totoaiò,
ñ síana pĩlimá, a kú ń léuo.

29 A á mi kãkẽεε kóle,
í wẽnale si sísí wáiwaiò musu,
asa á gbãgbéò, ma giázie,
ma pãkpàázi ń poféoe.

³⁰ Ma Dii ma m̀̀: Yuda ɔ́ yá pɔ́ má yeio k̀̀, aa pɔ̀b̀̀e k̀̀le kpé pɔ́ ma tɔ́ kuwàu aa a gb̀̀al̀̀.

³¹ Aa Tofeti gulesí b̀̀ò Beninɔ́ũ guzulɛu, § aa sa pɔ́ wí a pɔ́ kátɛu à tékũ ò we ní ní nɛgɔ́ɛo ní ní nenɔ́ɛo. Mámɛ mi yápi dilenéo, a láasoo i g̀̀ɛ ma sɔ́ guu seo.

³² Ayámɛto ma Dii ma m̀̀, a gɔɔ lé mó ké wa o gue beɛ Tofeti ge Beninɔ́ũ guzule lɔo, sema Gb̀̀ɛdɛdɛguzule, asa waɔ ge víví Tofeti e gu gé láaɛ.

³³ Gb̀̀ɛpiɔ ge a gɔ́ b̀̀aɔ ní wàio pɔ̀blea ũɛ. Gb̀̀ɛ a ɔ̀kɛné yàayaao.

³⁴ Má pɔ̀na wii ní yaalɔo ní nɔ̀sɛkɔ́fio midɛ* Yuda ẁ̀ɛɛu ní Yelusaleũ g̀̀aaɛo, asa bùsupi a gɔ́ bɛzia ũɛ.

8

¹ Ma Dii ma m̀̀, gɔɔ bee wa Yuda kíaɔ gɛwa bɔ̀le miau ní a gb̀̀aadeɔ ní a sa'onao ní a ãnabio ní Yelusaleũdeɔ píi.

² Wa ɔ̀liu íat̃i ní mɔ̀vuao ní saana pɔ́ aa yeńzi aa zɔ̀blɛné aa t̃ɛńzi aa yágb̀̀amá aa k̀̀lɛnéo. Wa séle vío, aa gɔ́ kálea tɔ̀le lán pɔ̀tuo gb̀̀waaɛ.

³ Gu pɔ́ má ɔ̀z̃u bui ṽaipizi píi, an gb̀̀ɛ pɔ́ g̀̀ɔ̀piɔ ga sí ní kuawaaɛ. Ma Dii Zígɔ́de mámɛ má ò.

Duuna ní yá pɔ́ í inéo

⁴ Oné ma Dii ma m̀̀:
Tó gb̀̀ɛ l̀̀le, ìli fɛɛo lé?

Tó gb̀̀ɛ z̀̀a zéwa, ìli ɛao lé?

⁵ Bóyãi Yelusaleũdeɔ ì z̃ámɛɛ yáwai?

Akea gb̀̀ɛpiɔ mikpɛ ì ɔ̀amɛɛi?

Mɔ̀afili ɔ́ aa z̀̀ò, aa g̃i suia.

⁶ Ma swákpà má mà,

§ 7:31 2Kia 23.10 * 7:34 Zia 18.23

aali yázede oo,
 mé an gbēe lío ku déndōmēe guu
 à me: Bóyāi ma vāie taa kèo.
 Ampii aaĩ té ní tufaiē,
 lán s̄́ p̄́ lé si z̄́lauwa.

⁷ Baa wàaliana ĩ fēle a ḡowaē,
 felena ní luakibānao ní yaabēeo
 aaĩo ḡowa p̄́ de wa ea suwà d̄se,
 kási ma gbé̄o ma yādilenē d̄so.

⁸ Kpelewa á e o òn̄onaon á ũ,
 áme á Dii ikoyā kūai?
 Yādanede egēnao a b̄oolekèé kpaanlaē.

⁹ Wí a òn̄onap̄io kūē,
 aa b̄ilike, aaĩ zu bai guu.

Aa ģĩ ma yáie.
 Ōno kpeletaa buin wei?

¹⁰ A yáí má ní n̄eō kpa gbēp̄aleōwa,
 an buao i ḡō d̄āone.
 Néfēnen gbēz̄ō p̄ii òvái'enaone.
 Anabio ní sa'onaoá gbēsāsānaone.

¹¹ Aaĩ eēe má ma gbé̄o b̄owa,
 lá a de p̄oe ũowa.

Aaĩ me, aafia ku, aafia ku,
 kási aafia ku we s̄so.*

¹² Yábēēe p̄́ aa kè ĩ kené wí ũē?
 Aawo, ĩli kené wí ũo,
 an gēe lí ḡō kpá ní wéio.

A yáí aa ta gbé̄ p̄́ gè ḡékīo guu,
 aa kwē ḡowa p̄́ mále ĩadamá.

Má Dii mámē má ò.

¹³ Ma Dii ma mē,

* **8:11** Eze 13.10

má ní buapóó símáε.
 V̄εε a κεο,
 kaadɔena a ne'io,†
 baa lá a giigaga.
 Wa pó pó má kpámáó símá.

14 Bóyái wá kálεa lai?
 Wà k̄āaa wà ta w̄éε bíideɔu,
 wíɔ ga dā we,
 asa Dii wá Lua d̄ile wà gagaε.
 A kona í kpàwá wà mi,
 ké wa duunakèε yáí.

15 Wá wé dɔ aafiai,
 kási yāmaae kuo.
 Wa gbágbāgɔɔ dā,
 ɔ́ wá nisina nà líwa.
 16 S̄óó lé pɔɔɔ ní níu Dā buiɔ bùsuu,
 bùsupi lé lualua s̄s̄saɔ ɔɔba yáí.
 Wà mò bùsu ɔ̀ɔkpai ní pó pó kúuɔ,
 w̄éε ní gbé́ pó aa ku a guuɔ.

17 Ma Dii ma m̄ε,
 má ml̄è pāsinaɔ gbaewá aa á sósoε,
 ml̄εpiɔ lí εεdeɔ yāmao.
 Má Dii máme má ò.

18 Ma Gb̄enɔseninina, ma pɔ siakũ,
 ma n̄ɔse ɔ̀ɔkpà.

19 Ma gb̄éɔ wii ma dɔ
 za bùsu z̄āz̄āu aa m̄ε:
 Dii ku Siɔnao lé?

† 8:13 Mat 21.19

Siona Kíapi ku we bo lé?

Bóme tò aa ma pɔ fɛlemɛɛ ní ní táaɔi?
Bóyāi aa ma za fɛmɛɛ ní dii žilo pāɔi?

²⁰ Wà pɔ kèkè kò, sae gè,
wápiɔ sɔ, wi wá suabao.

²¹ Lá ma gbéɔ wíwia, màa má wíwia,
ma oosísi, iwāa kà ma pɔa.

²² Bò ɛɛ ku Galada bùsuuo lé?
Lòotoo ku weo lé?

Akea ma gbéɔ bo i láao ni?

²³ Tó ma miá íe yāa,
mé ma wéá nibɔnae lé,
dɔ má wé'i lé kwé fāane ní gwāasinao
ma gbé pɔ wa ní dɛdɛɔ yá musu.

9

¹ Tó má pilakii ví gbáau yāae lé,
má a gbéɔ to we mà gé weɛ,
asa gbāsíkɛnaɔne nípii,
náaisaideɔ gālie.

² Aaí lésakā aa ɛɛ zuò,
aaliɔ gbāa ní bùsuu ní náaiyāoo.
Aaíɔ vāike wàɔ gɛɛ, aa ma dɔo.
Ma Dii máme má ò.

³ A baade laaika a gbēnai,
ásu à a dae náaikɛo,
asa dae píiá gbēsāsānae,
gbēnao í kɔ peɛ.

⁴ Gbēna ní gbēnao aaí žnɔkekɔɛ,
aali síana'okɔɛo.

An lé d́ékè ní ɛɛo,
aaí tàaekékɔ̄e e wà kpàsa.

⁵ N kú mɔafilideɔ guue,
mɔafilipi mé tò aa gĩ ma d̄si.

⁶ A yáí tò ma Dii Zígɔ̄de ma m̀e,
má ní baasa mà gwaaɛ.

Bó má ke ma gb̄éɔ̄ne
an v̄aiپی yá musu bi?

⁷ An lénaá kagbaɛ,
mɔafilipi mé ɔ̄ d̄o ní léu.

Na'onwaaɔ̄ne,
mé yaalɔ̄ma ba da ní b̀ɔ̄ɔ̄ne.*

⁸ Yá bee yáí má íadamáo lé?
Má ɔ̄si buipi taawao lé?

Ma Dii máme má ò.

⁹ Má ɔ̄ɔ̄lɔ̄ mà búbuape s̄is̄ɔ̄ne,
má w̄ɛnale si dádãkɛk̄iɔ̄ne.

A s̄ékù, gb̄ee lé a baa v̄i ɔ̄ɔ̄,
w̄ili zù ɔ̄ɔ̄lɔ̄ ma we ɔ̄ɔ̄.

Bãɔ̄ ní ǹɔ̄ɔ̄ ḡèzɛa píi.

¹⁰ Má tó Yelusaleũ ḡɔ̄ bezia ũɛ,
gb̄ɛgbonaɔ̄ tò ò ũ.

Mí Yuda bùsu w̄éleɔ̄ d̄ɛɔ̄nz̄ɔ̄,
gb̄ee aɔ̄ ku we ɔ̄ɔ̄.

¹¹ Dé ɔ̄nɔ̄ mé kà yáپی gbad̄ɔ̄ai?
Dé Dii yádàè aà a b̀ɔ̄lekei?

Akɛa bùsu ḡò gii lán gbáawa,
à gà, gb̄ee lé a baa v̄i ɔ̄ɔ̄ ni?

* **9:7** Sou 28.3

12 Ma Dii ma m̀̀,
k̀́e aa p̀́kpa ma ikoyā p̀́o má d̀́lɛnɛi yáie,
aai ma yápi mao, aai z̀́kɛwào.

13 An swágbāa mé d̀́aané,
õ aa tɛ táaɔzi lá ní maɛɔ d̀́anéwa.

14 A yáí ma Dii Z̀́gõde Isailio Lua ma m̀̀,
má gõi kpámá aa soɛ,
mí kona í kpámá aa mi.

15 Má ní fāaa buio guuɛ,
bui p̀́o ampiɔ ní ní maɛɔ d̄õ yãaɔɔ.
Mí tó wà pé má ní f̀́ɛndao
e wà gè ní m̄́ɛɛ.

16 Ma Dii Z̀́gõde ma m̀̀:

A yápi da,
í gɛ nɔɛ gɛ'ɔɔɔnaɔ sísi,
í gbéɔ z̀́i nɔɛ w̄ɛnald̄õnaɔwa aa m̀́.

17 Aai mo búbuapɛé,
á wé i ibo e à kwé.

18 Wà ɔɔɔ mà d̄o Siɔna, wàɛ mɛ,
wa ò̀̀kpàɛ fá, wí wá kú maamaaɛ.
Wàɛ wá bùsu to we,
asa wà wá uao dúuz̄̀ɛɛ.

19 Nɔɛɔ, à Dii yāma sa,
à swákpa yá p̀́o lé bo àà léui.

A ɔɔɔ dada á nɛnɔɛɔnɛ,
í w̄ɛnale dadak̄õɛ.

20 Asa gaga gè wá fɛnɛntioɛ,
õ à sí wá zɛgik̄ioɔ.
Gapi wá néo d̀́èdɛ zɛaɔ guu,
à wá èwaasoɔ m̄́ɛɛ gāaɛ.

21 Oné ma Dii ma mèn:
 Gbēnazīn gεo gō kpále sēu lán pɔtuo gbōwa,
 lán ése pó wa kè kálεa gbēe i mo séleowa.

22 Ma Dii ma mèn:
 Ōnɔna su íanadā a ōnyā musuo,
 gōgbāa su yòkke a gōsake yáio,
 ɔde su azia se lesí a ɔda yáio.

23 Tó gbé ye íanadā,
 aà dā ké a wé kè a ma dō yáí.†
 A dō ké má gbēke vī,
 mi yāmaake dúniau a zéwae,
 asa yá beeo mé i kamagu.

Ma Dii mamε má ò.

24 Ma Dii ma mèn a gɔɔ a mó ké má íada gbé pó aa
 tōzòwa,

25 Egipiɔ ní Yudaɔ ní Eɔbũɔ ní Amɔniɔ ní Mɔabuɔ ní
 gbé pó aa ku guwawaiu aai ní kākāmɔ kēleɔ.‡ Asa
 buipiɔ ní Isailiɔ píi, gyafɔdeɔne ní sōu.

10

Lua leŭa ní táaɔ

1 Isailiɔ, à yá pó Dii lé oé ma.

2 A mèn ásu buipáleɔ ɔleɔe
 à bílike seela pó i bo musuwao.

Asu to vĩa lí á kú lánwao.

3 Asa buipáleɔ felekaayáá yāpāe.

Aai lizō sēu,

ō sia i áné ní kpásagōnao.

4 Wí zāblewà ní ánusuo ní vuao,

† 9:23 1Kln 1.31, 2Kln 2.17 ‡ 9:25 Lev 19.27

ḡ wĩ kusa pápawà ní masanao,
ké asu àò zĩazĩao yáí.

⁵ Táapio lí yá'oo,
aa de lán bua bāyabɔɔwae.
Aali taa'oo, wĩ ní sɛɛ.
Asu vĩakɛnéo,
aali fɔ vāie kènéo,
mé aali fɔ yāmaae kèné sɔo.

⁶ Dii, gbɛɛ muaannɔ, ní zɔɔ,
n tɔbò n gbāa yá musu.

⁷ Bui píi Kía, déme n vĩa vĩo ni?*

Ao, a maannɔ maaɛ.
Bui píi ònɔnɔ ní ní kpaladeɔ guu
gbɛɛ muaannɔ.

⁸ Aa doũ nípiie,
sɔũɔne, aa mi vĩo,
lí'aaɔne, aa fɔ lɛdamáe?

⁹ Wĩ ánusu gbɛgbɛa pɔ wà bòò Taasisi
ní vua pɔ wà bòò Ufaza kúlewà,
ḡ wĩ ula búuna ní a gàaluladeo káka
pɔ pɔ sia ní vuazikɛnao kèpie.
Gɔideɔ ɔzĩɔne píi.

¹⁰ Dii mé Lua síande ũ,
aàpi mé Ì ku gɔɔpii Kía ũ.
Tó aà pɔ fɛ, tɔɔle Ì lualuae,
buie a fɔ ze aa aà pɔkũma dāo.

¹¹ A o buipioɔne à me dii pɔ aame aa musu ní zĩleo
kèopio aa mide dúniaue, aao ku gueio.

¹² Dii mé dúnia kè ní a gbāao,
à tɔɔle kàle ní a ònɔo,

* **10:7** Zia 15.4

à musu kpàɛ ní a wɛzɛ̀o.

13 Tó Dii pùna,
í pọ́ kú musu í kǒfíkɛɛ,
lou í sisi za dúnia léwa.
Dii í bọ́ ní íanao a làasiu,
lou í ma ní píɛao.

14 Gbɛ̀nazínao sọ̀ũ, aa yāe d̄so,
siao gɛɛ a ḡo kpá ní wéi
táa pọ́ aa pío yá musu.
Pọ́ ɛgɛnaoɛ, aa wɛ̀ni v̄io.

15 Pọ́ gianaoɛ, láanipooɛ.

Yákpalekɛḡoozi aa midɛ.

16 Dii pọ́ de Yakobu buio baa ũ muaarín̄o,
asa òme pọ́pii kè
ní Isaili pọ́ à ní sé a pọ́ ũ.
Aà tón Dii Zíḡode.

17 A gbé pọ́ wà koez̄ázio,
à á pọ́ ye bọ́o á b̄usu.

18 Asa ma Dii ma m̄e
tia kéwa má b̄usuɛ bee gbé̄o zuzu lán gbɛwaɛ.
Má ní ásookɛɛ, wi ní kúkũ.

19 Waiyoo wápio, ké wá wíwia yái.

Wá bọ́a b̄kooɛ.
Wáɛ e yāa wá gyāpi bleɛ.

20 Wà wá zwàakpɛo kwèkwɛ,
wà a baoo kèkè.

Wá néo gèzɛa, aa ku lo.
Gb̄ee ku à zwàakpɛ d̄ow̄ee lo,
gb̄ee ku à a zwāao kpáɛo.

21 Wá d̄oanaoá sọ̀ũoɛ,

aali yāgbēa Diiwao.

A yái tò an yāe lí bɔ maaɔ,

ɔ an gbéɔ fāaa píi.

²² A ma, wàɛ mó baokpai,
kɔfi zɔɔ dɔ gugbāntoo oi bùsuu.

Wàɛ mó Yuda wéɛɔ dēɔnzɔi,
wéɛpiɔ i gɔ gbēgbonaɔ tòò ũ.

²³ Dii, má dɔ ké gbēnazína kua de aázia yá ũo,
gbēe a fɔ zepoo azíaɛo.

²⁴ Dii, ma toto a zéwa,
i ké ní pɔkūmao no.

Nsu ma lao mà gɔ tēnɛɛo.

²⁵ Pɔfē bɔbɔ bui pɔ aa n dɔɔwa,
gbé pɔ aali n sísiopiɔ,
asa aa Yakɔbu buiɔ mòmɔɛ,
aa ní mɔmɔ bēɛ,
aa ní bùsu òkpà.

11

Yuda Dii bàakuarínɔ yāgbooa

¹ Dii yá'ò Zelemiie à mè:

² Swáɛ ma bàakuaánɔ yái, ní o Yelusaleũdeɔne ní
Yudaɔ píi.

³⁻⁴ Oné ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, ma bàakuarínɔ
yá pɔ má dilɛ ní deziɔne gɔɔ pɔ ma ní bóɛ Egipiɔ
temɔanɛu, gbé pɔ yápi kúaoá láaipɔɛ. Má òné aa ma
yāma, aaɔ zikɛ yá pɔ má dilɛnéɔwa, aaɔ de ma gbéɔ
ũ, míɔ de ní Lua ũ,

⁵ mí lé pọ́ má gbè an deziọne papa. Ma mề má bụsu pọ́ v́í ń z'ọ́io diu kpámá, lá à g'ọ́ á pọ́ ũ gbāewa. Ọ ma mề: Ami, Dii!

⁶ Ọ Dii òmεε: Ge ò kpàwake Yuda wéleọ guu ń Yelusaleũ gāaε ò oné aa swáse ma bàakuarínọpi yáí, aa zíkewà.

⁷ Za gọọ pọ́ ma bọ ń á deziọ Egipi e gbā, gọọpii miọ ledamáε, mi me aa ma yāma.

⁸ Kási aali swáseio, aali laaidọwàò, ọ an baade nòsevái ń swágbāao d'aaè, ọ ma láaizímá ma bàakuarínọ yá musu, asa ma a yādilenéε, āma aa kūao.

⁹ Ọ Dii òmεε: Yelusaleũdeọ ń Yudaọ píi aa kú ń lekpaaiamazioε.

¹⁰ Aa èa sù ń dezi pọ́ g'í ma yāmaiọ duunawa. Aa tề táaọzi aa zobléné. Isailiọ ń Yudaọ píi, aa ma bàa kua ń ń deziọ yá gbò.

¹¹ A yáí tò ma Dii ma mề má músi pọ́ aa f'ọ bọuo zímá.

Baa tó aa wiilèa,
má swáse ń yáio.

¹² Yelusaleũdeọ ń Yudaọ píi aa b'ọle ge wiile táa pọ́ aai tulaletikané téaowa. Aa f'ọ ń suaba ń taasikεgọọ s'ọ.

¹³ A Yudaọ,
á táaọ dasi kà á wéleowa,
tulaletikateakii pọ́ á b'ò Baaliεọ
dasi kà Yelusaleũ gāaεowa.

¹⁴ Mpi s'ọ Zelemii,
n'su wabikea gbépiọneọ,
n'su wiileanéọ,

ńsu yāgbεaa ní yá musuo.

¹⁵ Ma gbé yenzideo lé lé vāi kpaai,
bo aale ke ma kpé guui?
Sa'onoo pó aai kpaai a ní sí íadamawao,
aai ponake ní vāi pó dāanéo.

¹⁶ Ma Dii mi oé yāa
kuli pó a lá sia mé a né kefeū.
Má tesōwáε sa
ní zāa'ian gbāa kōfio,
á gōnao i golegole.

¹⁷ A Isailio ní á Yudaο,
ma Dii Zigōde ma á báε,
kási yáyiaawá ñ ma zεò sa.
Ma za fè vāi pó á kè yái,
asa a tulaletikàtea Baaliεε.

Lεkpaata Zelemiizi

¹⁸ Dii yá pó aale ke òlomεε má dō, asa à ma wé
kèmmεεε.

¹⁹ Má de yāa lán sānebo bo yāesaide pó wāε gé a
kòlokpaiwāε, mi dō ké aale lekpaaimazio. Aa mē
wà lizō ní a néo wà aà bo dūniau, ké aà tó su àò dō
gbēegu bo yái.

²⁰ Dii Zigōde,
asa ni yá gwa a zéwāε,
ni nòε ní làasoo tāsika.
Tò símá mà gwa,
asa ma azia nàne n oziε.

²¹ Ayāmeto ma Dii ma mē
Anato gbé pó aale n wε aale mε,

tó n ãnabikèkè ní ma tóo,
 ñyõ tá ní ñ òoεo,
 má yãví mà o ní musu.

²² Ma Dii Zigõde ma mènè
 má ìadamá,

an èwaasoɔ gaga zìlau,
 an n'éo gaga ní nɔanao,

²³ an gbé kōnae a gōo,

asa má yáyia Anatodeɔwa an ìadamagɔɔε.

12

Zelemii yágbεaa Diiwa

¹ Dii, tó ma mɔma ní yáo,
 n yá mé Ìo zεví.

N beeo má yã'onno yázεde musu.

Bóyãì vãikenaɔ yá ì bɔ maai?

Akεa náaisaideɔ Ìo namablei?

² N ní bá, aa zínapèle e aa gè nε'ì.

N tó dɔ ní léu, an sō kuma sōo.

³ Mpi Dii, ní ma dō, ni ma yákεa e,
 ni wéte làasoo pó mi kεmai.

N ní gáλε táíno

lán sã pó wàle gé ní kòlokpaioɔwa.

N ní dilε nídoa pódεdegeɔ pó ũ.

⁴ Wá bùsu aɔ ku wēnanno e bɔε ni?

Sē aɔ ku giigagaa e gɔɔ kpele ni?

Nòbɔɔ ní bãɔ mīde gbé pó kúuo vãikεa yáie.

Asa aaí με Lua yá pó a ní le zia dōo.

Lua yázasia Zelemiiwa

⁵ Tó n bàalè ní kèsεdeɔ mé aa n kē,
 kpelewa ñyõ bakpaai kε ní sōdeci?

Tó n s̄ daa doũ bùsu aafiadeuo,
kpelewa r̄ȳõ ke tó Yuudē p̄ai?

⁶ Baa n gb̄é̄o r̄í n uadeo b̄ò n kpe,
aa z̄oakànzi.

Baa tó aale yá nana one,
r̄ísu ñ r̄í náaik̄eo.

⁷ Ma p̄ákpà ma gb̄é̄ yenzideoziε,
ma bui p̄ó má s̄èpi tò we,
ma a gb̄é̄pīo nà r̄í ib̄eεone r̄í oziε.

⁸ Ma gb̄é̄o l̄iaaman̄o lán n̄òomusuwa líkpeu.
Aa p̄ùnaa, ò má zaíngu.

⁹ Ma gb̄é̄o ḡò̄m̄εε b̄áso bàebae ũ,
b̄áso p̄áleo l̄iai, aale ānawà.
A γε w̄aīo k̄āaa p̄ii, aa m̄o ble.

¹⁰ D̄oan dasideo ma v̄ε̄ebūo ò̄okp̄àe,
aa ò̄z̄ò ma buāwa,
aa tò ma p̄oēã t̄ōle ḡò̄ gb̄áa gii ũ.

¹¹ Aa tò à ḡò̄ guggii ũ,
a da ma aε w̄ēnann̄o.
B̄usupi ḡò̄ bezia ũ p̄ii,
asa gb̄ēe ku à laaid̄wào.

¹² B̄usudenāo d̄ède gb̄áa s̄is̄i w̄aiwaīo musu p̄ii,
asa Dii a gb̄é̄o d̄ède r̄í f̄ēndao
za bùsu léla e a léleε.
Gb̄ēnaz̄inae a aafia'e gueio.

¹³ Aa blew̄ena t̄ò, ò à b̄ò̄l̄en̄é̄ le ũ,
aa taasi dà r̄íz̄iawaε, aai ài'eo.
Wí mé de an ȳāk̄ea gb̄e ũ
Dii p̄ok̄ūma p̄ās̄i ȳái.

14 Ma Dii ma m̀è ma bui v̄ai p̀ó aa ku ma gb̄é Isailiò sae, aale bùsu p̀ó má kpà ma gb̄épiòwa símáò b̀òle ní bùsuue, mí Yudaò kpoε ní guu l̀ò.

15 An woa gb̄ea mí εa w̄enad̄oné, mí suńiò ní pá ziu ní bùsuò guu.

16 Buipiò mé legb̄ea ní Baali t̀ó dà ma gb̄éòne ȳaa. T̀ó aa ma gb̄éò òlesè sa, mé aale legb̄é ní ma t̀ó, aale me wa sí ní Diio, má ní zedò ma gb̄éò guue.

17 T̀ó an buie i ma ȳama s̄ò, má ní kpoεε, mí ní kaale. Ma Dii máme má ò.

13

Sàana yá

1 Dii òmεε mà ge sàana lu mà ye, áma másuli p̀io.

2 Ǿ ma sàana lù lá a òwa má yè.

3 Dii yá'oamεε ḡen plaade à m̀è

4 mà sàana p̀ó má lù má yèpi se geò Uflatai, mí ule gb̀èsòòu we.

5 Ǿ ma ge má ùle Uflatai lá a òmεεwa.

6 Gòòpla gb̄ea Dii εa yá'òmεε à m̀è mà fele gé Uflatai, mí sàana p̀ó a òmεε mà ule we se suò.

7 Ǿ ma εa ge Uflatai, ma sàanapi b̀ò gu p̀ó má ùleu, ò má è a òòkpà, a kekeεa ke l̀ò.

8 Ǿ Dii yá'òmεε à m̀è:

9 Ma Dii ma m̀è, beewa má ke Yudaò íandãa ní Yelusaleũdeò íandãa z̄òòε.

10 Gb̄ev̄aiipiò ḡi ma ȳamaie, swágb̄aa k̀emá z̄òò, ò aa t̀è dii p̄aleòzi aa z̀oblèné aa k̀ulèné. Aaò de lán sàanapiwaε, a kekeεa ke l̀ò.

11 Lá wí sàana nańzi, màa ma Isailio ní Yudaṣ nàmazi, ké aṣo de ma gbéṣo ũ, aṣo ma tṣbo, aṣo ma táasile, aaiṣo ma kpela, ṣo aa gĩ ma yāmai.

Vṛe tūu yá

12 Oné ma Dii ma mē, wa vṛe ka tūuṣo guu à pa píi. Tó aa òne wa dṣo ké vṛe a tūu pa,

13 ní oné ma Dii ma mē, má vṛe káka bùsupideṣone e à zṣo ní bṣowa nípiie, sea za kía pṣo zṣlea Davidi kpalaṣowa ní sa'onṣo ní ānabio ní Yelusaleṣudeṣo píi,

14 mí ní pāpākṣowa aa wíwi, maṣo ní ní néo píi. Ma Dii máme má ò. Má ní dedee, má ní bṣo, má sūuukeńṣo, má ní wēnagwao.

Gbeaana a fṣo à a wṣṣa lile?

15 A swákpa yāma!

Asu ázia se lesio,
asa Dii mé lé yā'o.

16 A beee dṣo Dii á Luae
e àṣo gé gusia kúleiwá,
à gēmbṣe guluuluui gusísideu.
A wé dṣo gupuai,
kási gusia zṣo ṣo a kūaawá,
i gusia pāsi kúála.

17 Tó i yápi mao,
á wala a to mà ge wiipe gusaε,
ma wé'i i kwe maamaa
ké wa Dii kpāsa gbéṣo kúkū yái.

18 O kíaε ní a dao aa zṣle zṣle,
ké an kía fua gawideṣo gògo yái.

19 Negeve bùsu wéle gbaṣo aṣo tataae,
gbēe aṣo ku we à wṣo.

Wa Yudaᵛ naaa tárnᵛ zᵛᵛ ũ píie.

²⁰ Yelusaleũ, wεzu ñ gwa,
gbéᵛ bòle gugbãntoo oi, aale mó.
Gbé pó Lua nàne n ɔziᵛ ku máe?

N kpàsa gbéᵛ gawidepiᵛ!

²¹ Bui pó n gbēnakpàrnᵛᵛ,
tó Dii tò aa fēlennᵛᵛ,
nyᵛᵛ meᵛ ni?

Wāwā a rí le lán ne'inawae.

²² Tó n mè àkea yáe taa n lei?

N tàaeᵛ yáí ᵛ wà n zwāa pīliima
wà gbāamòne.

²³ Etiopi gbéᵛ a fᵛ à a mebaa lilēe?

Gbeaana a fᵛ à a wēsā lilēe?

A Yelusaleũdeᵛ sᵛᵛ,
vāi dókèánᵛᵛ, á fᵛ maakεo.

²⁴ Má á fāaa

lán sē pó íana sèle gbáauwae.

²⁵ A zian we,

baa pó má dīlén we.

Ma Dii máme má ò,

asa ma yá sàáguε,

ᵛ a εε náaikè.

²⁶ Tòᵛᵛ, má n zwāa lé kánε n miaε,
wi n puizi e.

²⁷ Ma yābēε pó á kè sīsīᵛᵛ musu è,
n gbāsīkea rí n wiileᵛᵛ gᵛᵛzio

rí n káaluakaa táaᵛ yá musuo.

Waiyoo Yelusaleũ,

nyᵛᵛᵛ gbālea e bᵛε ni?

14

Ikpaa

¹ Dii yá'ò Zelemiiε lousai yá musun à mè:

² Yuda bùsu gò wēnanno,
a wéleε gò zeesai.

Wéledeε oosisi ní bùsu yá musu,
Yelusaleūdeε zɔa ma dɔ.

³ Zeδεε ì ní zíkεnaε zì ítoi.
Tó aa gè lòci, aali í eo,

aaì su tùu giie, bìli ì ní kú.
I kené wí ũ, aaì pókku ní wéa.

⁴ Sèwanaε gò ní bìlio,
aale pókuku ní wéa,
tɔle pàapaa, lou i ma gueio.

⁵ Baa tue da ì a né tó weε,
ké sē kuo yáì.

⁶ Sèa zàa'inaε ze sìsì wáiwaiε musu,
aale we hēhehe lán gbēgbonaεwa,
an wé tà louloū sēsai yáì.

⁷ Baa ké wá tàaeε wá dá yáú,
dɔwále n tó yáì.

Wá pòbɔzákεa kè zài,
wa duunakēne.

⁸ N gbé pó Isailiε wé donzi,
an wetāgɔɔ Suabana,
àkεa n gōwēε lán nibɔ ge gēzεa
pó mò ì wá bùsuu gɔɔ dowai?

⁹ Bóyáì ní de lán gbé pó yá dīwà
ge negōna pó a fō ní suabaowai?
Dii, ní kú wá guu,

wĩ wá sisi n tówa,
ńsu pākpawázio.

¹⁰ Yá pó Dii ò gbépiò yá musun ke:

Aa ye liaaliaai maamaae,

aali z̄l̄e ní z̄iwao,

an yá lí ká Diiguo.

An tàaeò a d̄oààgu sa,

i ñadamá an duuna yái.

¹¹ Ǿ Dii òm̄e: Nsu gbépiò aafia wabik̄eao.

¹² Baa tó aa l̄eyè, má ní wabik̄ea sio. Baa tó aa sa pó wĩ a pó káteu à tékū òa ní pówentio, má sír̄n̄o. Má ní mid̄e ní z̄io ní n̄oanao ní gagyãoe.

¹³ Ǿ ma m̄e: A'a Dii Lua! Anabio mé i oné aa wesi z̄ileo, n̄oana a ní deo. Aaì me n̄ȳò ní gba aafia ḡōp̄ii gūe beeue.

¹⁴ Ǿ Dii òm̄e: Anabipio lé ãnabik̄ekeke ní eeo ní ma tóoe. Mi ní z̄io, mi yādilenéo, mé mi yāe onéo. Anabike pó aale keéá wépungu egena ní m̄aso beesaio ní làasoo kpaanlao yāe.

¹⁵ A yái tò yá pó ma Dii má ò ãnabi pó mi ní z̄io, mé aale ãnabik̄ekeke ní ma tóopio musun ke: Aale me z̄i ge n̄oana a ḡe ní b̄usuuo, kási s̄ò z̄i ní n̄oanao mé a ní dede,

¹⁶ wi gbé pó aale ãnabik̄ekenéò zuzu Yelusaleũ ḡãaeò n̄oana ní zipio yái. Gb̄e aò ku à ní v̄io ge ní n̄oò ge ní néò. Má ní v̄āikeapi w̄iné ní musue.

¹⁷ Yáe bee oné:

To mà wé'ikau,

má kámabo gwāas̄ina ge fāaneo.

Asa ma gb̄éò w̄iwia maamaae,

wà ní ké'ia à kè zài.

18 Tó ma γε sēsaou,
 mi gbé pó wà ní dεdεo γε e káleα.
 Tó ma gē wéle guu,
 mi gbé pó lé gyākεκε nɔana yáio e.
 Anabio ní sa'onao ìo liaaliaa nípii,
 an gbēe a búsu dō lo.

19 N gi Yudaɔzi fíafia yà?

N pɔ bò Siɔnagu yã?

Akεα n wá wetà,

gbágbāa kuo ni?

Wá wé dɔ aafiai,

kási yāmaae kuo.

Wá wé dɔ gbágbāai,

ɔ̃ gili guu wá kúu.

20 Dii, wa wá vāikεα d̃

ní tàae pó wá deziɔ kèo.

Wa duunakènεε fá!

21 Nsu sakáwáguo n tó yái,

nísu n̄ n kpalabaa gawide bɔbɔoo.

N bàakuawanɔ yá su sānguo,

nísu gbɔoo.

22 Buipáleɔ táaɔ ì to lou mae?

Luabe ì to lou ma ní azíaoa?

Aawo Dii wá Lua, míme ni tó,

ɔ̃ wá wé dɔnzi,

asa míme ni yápiɔ ke píi.

15

Ia pó wa da Yudaɔwa

1 Ǿ Dii òmεε à mè: Baa tó Mɔizi* ge Samueli† ze ma
aε,

Yudapio yá a gẽ ma s̄uo.

N ní yá aa go ma aε zà.

2 Tó aa n lá, má wa géui,

oné ma mè,

gbé pó má ðile aà ga, a gaε,

gbé pó má ðile wà de ní f̄endaο,

f̄enda wa deò,

gbé pó má ðile aà ga ní n̄anaο,

n̄ana a gaò,

gbé pó má ðile wà kũ z̄iz̄o ũ,

wa kũ z̄iz̄o ũε.‡

3 Ma Dii ma mè,

má p̄kaalenao gbaεmá lεε síīε.

F̄enda a ní dedε,

gb̄εo i ní gálegale tá̄n̄o,

b̄ao ní wàīo i ní ble s̄ásá.

4 Yá pó a ní le a to s̄ō k̄ē d̄únia bùsu gbépiigu yá pó

Yudaο kí Manase, Ezekia né k̄ē Yelusaleũ yái. §

5 Yelusaleũ, déme a w̄ēnad̄ōnei?

Déme a waiyook̄ēnei?

Déme a m̄o n aafia gb̄eaii?

6 Ma Dii ma mè

n p̄ākp̄āmazi n b̄o ma kpe.

A yái má ɔ̄t̄ma mà n de,

ma kpasa ní n w̄ēnagwaao.

7 Má a gb̄é̄o zuzu musu ní saao

lán ésewa an bùsu w̄é̄lēo guue,

* 15:1 B̄oa 32.11-14, Nao 14.13-20 † 15:1 1Sam 7.5 ‡ 15:2 Zia

13.10 § 15:4 2Kia 21.1-16

má tó aa kua ní nḗḡwa,
mí ní midε,
asa aai mikḗ ní yākeaḡwao.

⁸ Má tó an gyaaḡ dasi aḡ de ísiale ūfāaa.

Má tó būsudenaḡ mḡ léle
ní èwaasoḡ daḡwa fāane gbāa zá,
gili ní bàabāaboao a gēngu kāndoε.

⁹ Nḡε pḡ negḡε ì sopla yḗεε i láa,

wí i aà kú,
aà gεε i gḡ kpa a wéi.

Aà gḡḡ a pa kpóε, i tá.

Má tó an ibεεḡ ní gbḗ kḡnaḡ dedε.

Ma Dii máme má ò.

¹⁰ Ma da, waiyoo mapi ké n ma i!

Būsudeḡ lé ma dile nípii sòlede gudena ūε.

Mi pḡ sēanéο, mi pḡ sēamá sḡo,

kási sa bèε ḡ gbḗpii Ì omεε.

¹¹ ḡ Dii mè:

Má tó ñ bḡ aafiaε fá!

Mí tó n ibεεḡ mḡ kulekeneε taasi pásí gḡḡ.

¹² Gbḗε a fḡ mḡsi ée?

Atḗsa gugbāntoo oi mḡsi ge a mḡgotḗ.

¹³ Má á àizeεḡ ní á pḡ odeḡ kpámá

aa naaa fiabosaie

duuna pḡ á kè á būsuuḡ píi yái.

¹⁴ Má tó à zḡble á ibεεḡne

būsu pḡ á dḡo guu,

asa ma pḡfḗ a fele lán téwae,

i kúwá.

¹⁵ Dii, ní ma yá dḡ.

To ma yá àò dɔngu, ní laaidɔa.
 Tɔ simɛɛ ma wɛtánaɔwa,
 rísu menakéńno e aa ge ma deo.
 Nyɔ̄ d̄s̄ ké n yáí wí ma láanikei.

¹⁶ Ké n yá sòso ní kàmɛɛ ma léu,
 má mòmɔ,
 òmɛ ma pɔna ní ma yáalɔao ũ,
 asa n tó mé kua Dii Lua Zígɔde.

¹⁷ Mili zɔle sãnu ní yaalɔnao,
 mili pɔnakéńno.
 Míɔ zɔleɛa madoɛ, asa ní kumanɔɛ,
 mé ní tò mále kpɛnɛke an yá musu.

¹⁸ Bóyáí ma yá'òma lí láao ni?
 Ma bɔ pásí, àle gí láai.
 Nyɔ̄ɔ demɛɛ lán yiongo lébaawa,
 lán nibɔna pó ì yèledinéwa yá?

¹⁹ A yáí tò ma Dii ma mè:
 Tó n nòselìle,
 má ɛa n dilɛ n pá ziu,
 níɔ zíkɛmɛɛ.
 Tó n yá gbia bàaa ní yá yáfūnao,
 ríyɔ̄ɔ de ma ledɔekena ũɛ.
 To aa ɛa suma, rísu támáo.

²⁰ Má n ke gbépiɔne bíi ũɛ,
 mɔgotɛ bíi pó wa fɔ gbɔoo ũ.
 Aa sòlekennɔ, kási aa n fuo,
 asa máɔ kunnɔɛ,
 má n suaba, mí n bɔ.
 Ma Dii máme má ò.

²¹ Má n bɔ gbɛvãio ɔzìɛ,
 mí n si nòsepásidepíɔwa.

16

Zelemii kua

¹ Dii yā'òmεε à mè:

² Nsu nɔsε la ké n̄ néɔ i'i gue beeuo.

³ Yá pɔ ma Dii má ò né pɔ wà ní i'i bùsue beeuo ní ní da'iaɔ ní ní de'iaɔ musun ke:

⁴ Gagyā mé a ní dedε. Wa ní v̄io, wa ní gaa ɔɔɔɔ, an γεɔ ḡɔ kálea tɔɔle lán pɔtuo gbɔwaε. Zí ní nɔanao mé a ní dedε, an γεɔ i ḡɔ b̄ãɔ ní wàio pɔblea ũ.

⁵ Ma Dii ma mè nísu ḡε ua pɔ wà gàuo. Nsu γε ɔɔɔɔn̄ɔ n̄ w̄enad̄n̄éɔ, asa má tò gb̄épiɔ ḡɔ aafiasaiε. Má yerzi lɔo, má w̄enad̄n̄éɔ. Ma Dii máme má ò.

⁶ Néf̄ēnen gb̄ēz̄ɔ aa gaga bùsupiuε. Wa ní v̄io, wa ní ge'ianab̄ɔo. Gb̄ēe a azia lili ge a a mi boo.

⁷ Wa ble kpa γε'ianab̄ɔnaɔwa wà ní n̄sε n̄in̄in̄éɔ. Gb̄é pɔ a de ge a da gà s̄ɔ, wa í d̄ɔè wà w̄enad̄ɔè.

⁸ Nsu ḡε ua pɔ wàle pɔnakeuo, nísu z̄ɔle n̄ pɔble n̄ igb̄ēn̄ɔo.

⁹ Asa ma Dii Ziḡɔde Isailiɔ Lua ma mè, má pɔna wii midε gupiu n wáaε, mí yaalɔ ní n̄sεk̄ɔf̄io b̄ãde n gɔɔ.*

¹⁰ Tó n yápiɔ ò gb̄épiɔne píi, aa n la: Akεa Dii àsi bèε bee taa ò wá yá musu màai? Taaε kpele wá k̄èi? Duuna kpele wá k̄è Dii wá Luaei?

¹¹ Ní wemá n̄ me, ké an dezio p̄akp̄amazi yáie. Aa tè dii p̄aleɔzi, aa z̄obl̄ené, aa k̄ul̄ené, ɔ aa p̄akp̄amazi, aaliɔ ma ikoyā kūao. Ma Dii máme má ò.

¹² Ampio s̄ɔ aa v̄aik̄è de ní dezipiɔla, an baade n̄sεv̄ai mé d̄ɔaaaè, an swá gb̄ãa, aali ma yāmao.

* 16:9 Zia 18.23

13 Má ní bọ̀le b̀̀sue beepiue, mí táńńo b̀̀su pọ́ aa d̄so guu, baa an deziọ se aa d̄so. Wek̄ii aa zọ̀bleu dii páleọne fáane ní gw̄aas̄inao, asa má s̀̀uukeńńo.

14 Ma Dii ma m̀̀, a ḡo a mọ́ ké gb̄e a me á sí ní Dii pọ́ Isailiọ b̀̀le Egipioo,

15 sema Dii pọ́ Isailiọ b̀̀le gugb̄ántoo oi b̀̀suu ní b̀̀su pọ́ à ní yá ní kp̄aọ p̄ii, asa má suńńo b̀̀su pọ́ má kp̄a ní deziọwapi guue.

16 Ma Dii ma m̀̀, tia kéwa mále kp̄̀wenaọ sisi dasidasi aa mọ́ gé Yudaọ kúk̄ũi. Bee gb̄ea mí toenaọ sisi dasidasi aa mọ́ gé ní wei gb̄es̄is̄iọ musu ní s̄is̄iọ musuo ní gb̄es̄oọ.

17 Asa ma wet̀̀ ní ȳakeaọi p̄ii, a kee ul̄eameeọ, an t̄aee ku ké ma wé ḡi eio.

18 Má f̄aboné lee pla an t̄aeeọ ní ní duunao léue, asa aa ma b̀̀su gb̄alè ní ní dii w̄enisai pọ́ má zauọ e pọ́ pọ́ má ye a ḡiȳaiopiọ l̄i b̀̀supiae.

19 Dii, níme ní ma gb̄aa ũ,
níme ní ma zegik̄ii ũ,
níme ní ma ulek̄ii ũ wét̄eaḡo.

Buiọ bọ́ za d̄unia léwa,
aai mọ́ on̄e ee ọ́ ní deziọ k̄ũa,
an diipiọ i àikenéọ.

20 Gb̄e a f̄s̄ dii ke az̄iaeo,
i ke pọ́piá diiọ no.

21 Aȳam̄eto má ȳadané,
má a gb̄aa ní ma ikoo m̄oné sa,
aai d̄s̄ ké ma t̄ón Dii.

17

S̄s̄ m̄af̄ili v̄i de pọ́piia

1 Wà Yudaɔ duuna yá kèné ní sɔwa ní pēnkēboɔ.

Wa kè ní sa'oklɔ kɔbaɔwa ní gbekāoo.

2 An sa'oklɔ ní ní Asetaati lipelɔ yá ɔ do ní néɔgu se.

Aa ku lí yèlɔ gbáú sɔsɔ lesɔ musu.

3 Má a gbèsɔsɔ na á ibeɔne ní ɔzi

ní á àizɔ ní á pɔ ɔdeɔ

ní gulesɔ pɔ á bɔɔ

duuna pɔ á kè á būsuu yáí.

4 A ɔkpa būsuu pɔ má kpàwázi,

mí tó à zɔble á ibeɔne būsuu pɔ á dɔo guu,

asa á tò ma pɔ fèlɔ lán téwae,

mé tépi aɔ kú gɔpiie.

5 Ma Dii ma m̀, gbé pɔ b̀ ma kpe

à gbēnazinaɔ náaikè,

a daa ní g̀au g̀ò láaipɔ ũe.

6 A de lán lí pɔ kú gugiiuwae.

Tó nama m̀, a e bleo.

Aɔ ku guwaiwaiue

ge būsuu wiside pɔ gbēe kuuo.

7 Báaaden gbé pɔ lé ma náaike,

àlɔ sɔkpalemazi ũ.

8 A de lán lí pɔ wa bà swa sae,*

a zɔnapelɔa íuwae.

Aà bàa kú ní guwāaoo,

a lá ɔ siae.

Ìli imina yádao,

ne'í íaaànɔo.

9 Sɔ mɔafili vɔ de pɔpiia,

* 17:8 Sot̃ 1.3

a kεkεa v̄io,
dεmε a f̄s̄ à a yá d̄si?

10 Ma Dii, máme mi s̄s̄ ȳoε,
mi n̄s̄ε yá tàasika,
mí fiabo baadeε a yáκεawa,†
mí kεè lá a kèwa.

11 Gb̄é p̄s̄ ōda è zé v̄ai guu de
lán d̄s̄na p̄s̄ gbe k̄ōmpa p̄ipiwaε.
Ḡōo p̄s̄ a ku a ḡōo soplawa,
ōapi a láawàε, i ḡs̄ s̄ōũ ũ gbεzã.

12 Wá Lua kpé mé aà kpalabaa gawide ũ,
kpépi mé fuañla za as̄nizi.

13 Dii, míme Isailio wé d̄onzi,
wí a gb̄é p̄s̄ p̄ākp̄anzio kú.
Gb̄é p̄s̄ b̄ò ma kpeo de lán tó p̄s̄ wa kè t̄ōlewwaε,
asa aa p̄ākp̄à n gb̄é p̄s̄ ní de nib̄ona í w̄ēnide ũzie.

14 Ma gb̄ágbã Dii, mí gb̄ágbã,
ma b̄o Dii, mí b̄o,
asa n táasi mio le ḡōopii.

15 Wí me yá p̄s̄ Dii ò ku máε?
Aà kε wà e me!

16 Mi gí d̄ōaainε n gb̄é̄n̄εo,
ní d̄s̄ ké máme mi wét̄εaḡōo nideo,
yá p̄s̄ í b̄o ma léu ulεan̄εo.

17 Nsu to s̄s̄ k̄ēmaguo,
míme ní ma ulék̄i ũ yāp̄ās̄iḡōo.

18 To wí ma wēt̄ānao kú,
mapi s̄s̄, nsu to wí ma k̄ūo.
To s̄s̄ k̄éngu,

† 17:10 Soū 62.13, Zia 2.23

mapi s̄, r̄isu to s̄ k̄emaguo.
 N n̄ ká yāpāsipi ḡowa,
 n̄ n̄ wíwi e l̄e pla.

Kámaboḡo

¹⁹ Dii òm̄e: Ge ñ ze Gb̄é B̄leu, gu p̄o Yuda kíao ìo
 ḡe, aaīo b̄o, n̄ gé Yelusaleũ b̄le kínīo lo píi.

²⁰ Ní oné aa swákpa aa ma yāma, Yuda kíao n̄
 Yelusaleũdēo píi n̄ Yuda p̄o aale ḡe b̄lepīo píi.

²¹ Ma Dii ma m̄e: A laaika!

Asu asose kámaboḡoz̄io,
 ásu ḡēo Yelusaleũ b̄leuo.‡

²² Asu b̄ō á ua kámaboḡoz̄io,
 ásuli zie ke ḡopi z̄io.

Alīo d̄o ké kámaboḡoá ma p̄e,
 lá má d̄ile á dezīon̄ewa. §

²³ Kási aai mao, aai swáseio,
 aa n̄ swá k̄akāe, aai mao,
 aa ḡī totoaīe.

²⁴ Ma Dii ma m̄e, tó a ma yāmà, ále ḡe w̄élepi b̄leuo
 n̄ asoo kámaboḡoz̄ī lo, tó á d̄o ké ḡopiá ma p̄e,
 ále zie ke ḡopi z̄io,

²⁵ kía p̄o aa z̄lēa Davidi kpalaūo ḡe w̄éle beepi
 b̄leuo n̄ n̄ ìwāo kua s̄gōo guu n̄ dia s̄ōo kpeo.
 Yelusaleũdēo n̄ Yudāo aao kún̄o, aaīo ku w̄éle
 beepiu ḡopii.

²⁶ Wa b̄o w̄éle p̄o liaa Yelusaleũ̄o guu n̄ Yuda w̄élēo
 píi n̄ B̄yāmēe bui w̄élēo n̄ gusalalao n̄ gusis̄ideo n̄
 N̄egevēe guwaiwaio, wi m̄o ma kp̄ēu n̄ sa p̄o w̄i a

‡ 17:21 N̄ēe 13.15-22 § 17:22 B̄oa 20.8-10

pó káteu à tékū oboo ní sa pāle oboo ní pówentio ní tulaletio ma sáaukpaá yáí.

²⁷ Tó i ma yāma á dǝ́ ké kámabogooziá ma póeo, mé ále gē Yelusaleū bǝleou ní asoo kámabogoozi, má téka bǝlepioue, i kú á zegikiowa. Wa fǝ tépi deo.

18

Zelemii kua oobona be

¹ Dii yā'òmee à mè:

² Fēle gé oobona be, we má tó ñ ma yāmau.

³ Ké ma ge oobona be, má è àle oo bo.

⁴ Ké oo pó àle bopi òkpà aà ozi, ǝ à èa a pāle bǝ ní gǝpio, lá à kèè maawa.

⁵ O Dii yā'òmee à mè:

⁶ A Isailio, má fǝ kéé lá oobonapi ì kewao lé? Lá gǝ de oobona ozi, màa á de ma ozi.*

⁷ Tó ma bui ge bǝsu yā'ò ma mè, wà a fuangba, wà a midē, wà kaale,

⁸ mé bui pó ma ledawapi mikè a vāikeawa, má yá pó ma zedò mà yíawà bǝ ma nǝseue.

⁹ Tó ma bui ge bǝsu yā'ò ma mè, wà a zedǝ, wi gba gbāa,

¹⁰ mé buipi i ma yāmao, à yá pó má yeio kè, má èfāai pó ma mè má kéè bǝ ma nǝseue.

¹¹ A yáí tò, o Yelusaleūdeone ní Yudaǝ pii, ma Dii ma mè:

A ma, mále vāi o á musu,

ma sou mà mà yáiyawá.

¹² Kási aa one a zekēo.

Aame wao gé ní yá pó wà zèoe,

* **18:6** Daa 2.7, Lom 9.20-21

baade nòsevāi swágbāa yá mé aɔ dɔaaè.

13 A yáì tò ma mè,
à buipáleɔ la à ma!
Démε yá bee taa mà yāai?
A Isaili pɔ́ á demεε bui léso ũɔ
a yāvāi pɔ́ ì dimá kè.

14 Nεεzi ì go Libā bùsu gbèsisīae?
A í nie pɔ́ ì bɔ za a musu a láae?

15 Kási ma yá sà ma gbéɔgue,
aaì tulaletikateα táαɔne,
ɔ aa zà ní fελεkaa zéwa,
aa pèle zé kpáinau.

16 Bee yáì an bùsu a gɔ yàaa,
iɔ de láanipɔ ũ gɔɔpii.
Yápi a di gbé pɔ́ lé gē weɔwa,
aaì ní mike déũdeũ.

17 Má ní fáaa lán gukpe íanawa ní ibεεɔ aεε,
má mikpelinéε,
má zeínɔ an wétēagɔɔɔ.

Lεkpaatα Zelemiizi

18 Gbéɔ mè: A mɔ wà lεkpaatì Zelemiizi, asa
sa'onαɔ yádanε a láao ge ɔnɔnαɔ lɛdama ge ānabiɔ
yá. A mɔ wà lenakasaè. Wásu laaidɔ aà yā'onεwa
lɔ.

19 Dii, swáσε ma yáì,
yá pɔ́ ma ibεεɔ lé o ma.

20 Wí maa flabo ní vāio yà?
Kási aa εyɔ́mεε.
To lá má ze n aε yá dɔngu,

ma ní maa wèele,
ké n pɔ e weemá.

²¹ Tòò! Nɔana kpá ní néɔzi sa,
nì ní kpá fèndaa.

To wà ní gɔɔ dɛdɛ aa gaga,
an naɔ i gɔ gyaa nésaiɔ ũ,
ní ní èwaasoɔ kpa fèndaa zílau.

²² To wà búbua ma dɔ ní ua
gɔɔ pɔ wà lèlemá kándo,
asa aa eyòmɛɛ ma kŭa yáíɛ,
aa baikpàmɛɛ ma taa'ozɛu.

²³ Mpi sɔ Dii, ní dɔ ké
aa lekpaàimazi, aa ye ma dɛ.
Nsu láka ní tàaepiao,
nísu nì ní duunapi bādɛo.
To aa kpagua n aɛ,
yáyiamá n pɔkŭmabɔɔmagɔɔ.

19

Lowiad ziblea Yelusaleŭwa seelaɛ

¹ Dii mɛ: Gé lo lúi oobona kíi. Mae zɔɔ ní sa'on
gbɛzɔɔ sɛle géínɔ,

² ní bɔ́nɔ Beninɔŭ* guzulɛu Tàaso Bɔle saɛ. Yá pɔ
má onɛ kpàwake we,

³ o Yuda kíáɔnɛ ní Yelusaleŭdeɔ píi aa ma yāma.
Ma Dii Zigɔde Isailiɔ Lua ma mɛ, mále músizí gue
beewa, gbé pɔ a baomà a kɛkɛ swāwɛɛ.

⁴ Asa aa ma to wɛɛ, aa gue bee díle dii zìloɔ pɔ ũ,
aa tulaletikàtɛau taa pɔ ampí ní ní deziɔ ní Yuda kíáɔ
ní dɔɔnɛ, aa guapi dè ní yāesaideɔ auo.

* **19:2** 2Kia 23.10

⁵ Aa Baali gbagbakĩo bọ̀, aa sa pọ̀ wí a pọ̀ káteu à tékũ òwà ní ní neḡḡe.† Máme mi yápi dilenéo, a làasoo i gẽ ma s̄ou seo.

⁶ Ma Dii ma m̀è, a ḡḡo lé mó ké wa o guε beε Tofeti ge Beninũ guzule ɓo, sema Gbẽdεdeḡuzule.

⁷ Guε beeu má yá pọ̀ Yelusaleũdeḡo ní Yudaḡo lé yá bādeu. Má tó an w̄leḡo ní dede ní f̄endaḡe, mí ní ge kpa bāḡo ní w̄aiḡwa aa ble.

⁸ Má tó w̄lépi ḡḡo yàaaε, i ḡḡo láanipḡo ũ. Yápi a di gbé pọ̀ lé gẽ weḡwa, aaḡo fionada wét̄ea pọ̀ wà m̀è yáí.

⁹ Má tó aa ní neḡḡeḡo ní ní nenḡeḡo só, aai gbasaa liaa ní k̄oo koe pọ̀ an w̄leḡo z̄ónzi à ḡeḡe taasi yáí.

¹⁰ Lopi wi gbé pọ̀ n̄yḡo ḡéínḡḡo wáa,

¹¹ ní oné ma Dii Z̄iḡḡde ma m̀è: Má buie bee ní w̄léε beeo wi lá lopi wí a kekeεa w̄lowaε. Waḡo ge wí e gu ge k̄és̄am̄aε.

¹² Ma Dii ma m̀è, yá pọ̀ má ke guε beε ní gbé pọ̀ kúuḡo ke: Má w̄léε bee ke lán Tofetiwa.

¹³ Yuda kib̄eḡo ní Yelusaleũ uaḡo gb̄ale lán Tofeti guε beewaε. Kpé pọ̀ wà tulaletik̄ateau musupḡḡe wà it̄le táaḡwa a musuḡo tékũ.

¹⁴ Ké Zelemii sù ní Tofetio, gu pọ̀ Dii aà z̄i à ānabikek̄eḡu, à gè zè Dii kpé ua, ḡ a ò gb̄eḡḡe:

¹⁵ Dii Z̄iḡḡde Isailiḡo Lua m̀è á yá pọ̀ a m̀è á yía w̄léε bee ní a z̄ḡewiaḡwa yíamá píie, ké w̄lépideḡo swá gb̄aa kè, aai a yāmao yáí.

20

Zelemii daaliu

† 19:5 Lev 18.21

¹ Ké sa'ona Pasuu, Imεε né pó de Dii kpé gbězōe ũ Zelemii ānabikεεapi mà,

² a tò wà aà gbè wà aà dàliu Dii kpé bōle pó wí me Bēyāmεε Bōle Musu saε.

³ Ké gu dō Pasuu Zelemii bō líu, ̄ Zelemii dè: Dii a onε Pasuu bō, sema Vīapōliaai.

⁴ Asa ma Dii ma mē, má tó ñ gili gē nziau ní n gbēnao píiε. An ibεεo ní kwé zī guu, nýō wesie. Má Yudaο na Babeli kíaε a oziε, i tá ní n gbēεo Babeli, i ní gbēεo dεde zī guu.

⁵ Má wéλεε bee àizεεo na ní ibεεone ní oziε, a buapóo píi ní a pó bεεedeo píi ní pó pó kú Yudaο kía làasiuο, aai naaa taο Babeli.

⁶ Mpi sō Pasuu ní n bedεo píi, wa táánο Babeli zīzoo ũε. We nýō gau, wa n ví ní n gbēna pó n ānabi'εgenakε kēnéo.

⁷ Dii, n kōnikēmεεε,

̄ ma n yáze è,

n gbāamòμεεε, ̄ n ma fu.

̄ ma gō pó yáaba ũ,

gbépii ïo ma láanikεε.

⁸ Tó máλε yā'o píi, wii mi lé,

mi wétēa ní pōkaaleao kpàwake.

Dii yá mé tò wí ma sósō,

wíο ma ke pópoo za koo e oosi.

⁹ Tó ma mē má aà yá do gbéoguo,

má yā'o ní aà tso bo,

aà yápi ïo ma sō tékūε,

ïo de lá wà tekà ma me guuwaε.

Yápi kúkua ï ma wāε, má fōo.

¹⁰ Asa mi ma wíο vāikpaaĩmanο dasi,

wíο me, Vīapōliaai.

A àà kɔmalekε!

Wà àà kɔmalekε!

Ma gbě̀ wé ɔ̀ dɔ ma léɛaiε,

aaɪ me, tó à zà yáwa,

wá àà fuε, wí tɔsiwà.

¹¹ N beeo Dii kumanɔ neɔɔn pásí ũ,

a yáí ma wetānaɔ kpagua.

Aa fua, wí i ní kú.

Aa tidɔmalao, aai ɔ̀ ní tó ńio.

¹² Dii Zígɔde, gbě́maa tàasikana,

ni nòse ní làasoo gwagwa.

Tɔ símámεε mà gwa,

asa ma azía nàne n ɔ̀zíε.

¹³ A ɛsi Diiε à àà táasile!

Asa ì wēnade bɔ vāikεnaɔ ɔ̀zíε.

¹⁴ Gɔɔ pó ma da ma iwà ɔ̀ láaiɔ̀ ũ,*

ma igɔɔpi su báaa keo.

¹⁵ Gɔε pó gè a baokpà ma maeε,

à àà pɔ kèè na à mè,

àà na ne'í gɔε ũ,

ade ɔ̀ láaiɔ̀ ũ.

¹⁶ Gɔεpi ɔ̀ lán wéle pó Dii ní fuangba ní
wēnagwasaiɔ̀wa.

Aàliɔ̀ búbua ma kɔɔ,

iliɔ̀ zíkawii ma fāanε.

¹⁷ Asa i ma de neasakpεu

ma da gbεε ɔ̀ ma mia ũ

àà neasakpε ɔ̀ dɔ ma papa ũ gɔɔpiio.

¹⁸ Bómε tò ma bɔ neasakpεpiu la?

Taasi ní pɔsiao ɔ̀ má dɔ,

ma gɔɔ a pa ní wíoe.

* **20:14** Yob 3.1-12

21

Zelemii Yelusaleū dūuzša yā'oa

¹ Dii yā'ò Zelemiie gɔɔ pɔ́ kí Zedekia Malakia né Pasuu ní sa'ona Zefania, Maasea néo zìwà. Aa mè:

² Yágbeawēε Diiwa, asa Babeli kí Nebukanεza lé zikawanε.* Wiliɔ dšo tó Dii a dabudabue kεwēε lán yāawa, i aà yáwēε.

³ Ǿ Zelemii òné aa gε o Zedekiaε:

⁴ Dii Isailiɔ Lua mè: N zīgɔ́ pɔ́ aa gɔ́keɔɔ kūa, aale zikaò bíi kpe ní Babeli kiao ní Babiloni bùsude pɔ́ koezòáziɔ, má tó n zīgɔ́piɔ kpekpaε, wi ní gɔ́keɔɔpiɔ séle sioázi wéleu la.

⁵ Máme má a gāsí poo, mí zikaánɔ ní ma gása gbāao ní pɔfεo ní kyàwāao ní pɔkūma zɔɔo.

⁶ Má gagyā pāsí ká wéleεbeedepiɔgu aa gagaε, gbēnazinao ní pɔtuoo píi.

⁷ Ma Dii ma mè, bee gbεa mí Yudaɔ́ kí Zedekia ní a iwao ní gbé pɔ́ aa bɔ́ gagyā ní zio ní nɔanao guuɔ na Babeli kí Nebukanεzaε a ɔ́zì ní ní ibεε pɔ́ aale ní wεo, aai ní dεde ní fēndao. Aa sùuukerínɔo, aa ní gbēε too, aa ní wēnagwao.

⁸ O gbé kinibne sɔ́ ma Dii ma mè, wēni zé ní ga zéo ɔ́ mále ɔ́bóné.

⁹ Gbé pɔ́ gɔ́ wéleε beepiɔ gaga ziu ní nɔanao ní gagyāoε. Gbé pɔ́ aa bɔ́ gè nà Babiloni bùsude pɔ́ koezòńziɔwao sɔ́ aao kuε, adeɔ́ mé aa bɔ́.

¹⁰ Ma zεò mà vāike wéleε beepiε, i ke maa no. Ma Dii máme má ò. Má wélepi na Babeli kíaε a ɔ́zìε, i tεsɔ́wà.

¹¹ O Yudaɔ́ kí bedeɔne aa Dii yáε bee ma.

* **21:2** 2Kia 25.1-2

12 Davidi bēdeɔ, ma Dii ma mē,
 àliɔ yāke a zéwa lá gu lé dɔ,
 í gbě́ pɔ wàle gbāamɔnέɔ bɔ ní wetānaɔ ɔzɪ.
 Tó i ke màa s̄o, má pɔfēbɔbɔwá
 lán téwa á vāikeaɔ yáie,
 iɔ kúwá, gbēe a f̄ɔ deo.

13 Yelusaleũdeɔ, má bɔ á kpeε.

Ma Dii máme má ò.
 Á kú gbè sàlala musu guzule saε,
 ɔ i me: Déme a f̄ɔ lélewáí?
 Déme a e siwázi wá tòoui?

14 Má íadawá á yākeɔ léue.

Ma Dii máme má ò.
 Má tes̄ɔ á líkpe kπέwaε,†
 tépi i kú pɔ pɔ liaaiɔwa píi.

22

Zelemii yá'oa Yuda kíawε

1 Yá pɔ Dii òn ke: Gé Yudaɔ kí be, ní yáε bee oè.

2 Yudaɔ kíá pɔ z̄leá Davidi kpalau, Dii yāma, mpi
 ní n íwaɔ ní n gbě́ pɔ aai gē bɔleε beeuɔ.

3 Dii mē, àli yāmaake a zéwa. Ali gbě́ pɔ wàle
 gbāamɔnέɔ bɔ aà wetāna ɔzɪ. Asuli gbāamɔ b̀mɔεo
 ge tone ge gyaa. Asuli ní taiinkeo. Asuli yāesaide de
 gue beeu bɔ.

4 Asa tó ále z̄ike yápiwa, kíá pɔ z̄leá Davidi
 kpalauɔ gē beε bee bɔlepiu kua s̄ogoɔ guu ní dia s̄ó
 kpeo ní ní íwaɔ ní ní gb̄́ε.

5 Tó ále z̄ike yápiɔwa s̄o, ma Dii má sí ní maziao,
 beε beepi a ḡɔ bezia ũε.*

† 21:14 1Kia 7.2 * 22:5 Mat 23.38, Luk 13.35

6 Yá pò ma Dii má ò Yudaᵋ kí be musun ke:
 N demεe lán Galada bùsuwa,
 lán Libā bùsu gbèṣiṣi misonawa.
 N beeo má tó ñ gō gbáa ũε,
 wéle pò gbēε ku a guuo ũ,
 7 mí bùsudenaᵋ gbaema,
 an baade io a gōkeboᵋ kŭa,
 aai á seḍe lí maᵋ zōzō káteu.
 8 Buiᵋ aᵋ dō wéleε beepizi dasi, aai kō lala aa me:
 Bóyái Dii kè mεεwiaε beεε kéwai?
 9 Wi oné, ké aa Dii ní Lua bàakuarínᵋ yá tò we, aa gè
 kùle dii pāleᵋne aa zoblèné yáie.
 10 Asu óᵋ gbé pò gà yá musuo,
 ásu waiyookeò.
 A óᵋ gbé pò wà tàaànᵋ yá musu,
 asa a sua vī bo,
 a wesi a be bùsule bo.
 11 Yá pò Dii ò Yudaᵋ kí Saluŭ† pò zōle a mae Yosia
 gbεu yá musun ke, à mè:
 A bō lakii, mé a su la bo.
 12 A ga gu pò wà tàuaànᵋ zìzō ũε,
 a wesi bùsue beepile bo.
 13 Waiyoo kía pò bekpà,
 i a yākeke a zéwao,
 a tò a gbéᵋ zikèε pā.
 Waiyoo kía pò kpéᵋ didikōa,
 i a yágōgō a zéwao,
 i fiabo a zikenaᵋneo.
 14 A mè á ua tiisi kpa aziaε
 ní kpé zō didiakōaᵋ,

 † 22:11 2Kia 23.31-34

á fɛnɛnti yaasanaɔ bɔbɔ,
 í sɛdɛ líɔ kpa a gɔwa kpékpe,
 í pɔ t̄ɛa lɛwà.

15 N kíakɛá sɛdɛ lí dasi yá yà?

N mae i pɔble à imiò lò?

A yāmaakè a zéwa,

ɔ̄ aà yá b̀ò maa.

16 A zè ní taasideɔ ní wɛnadeɔ,

ɔ̄ yá b̀è maa.

Ké a ma d̄ɔ yáin weo lò?

Ma Dii máme má ò.

17 N tò ɔvái n wé ní n s̄ɔo blè

ní yāesaidedɛao ní gbāamɔanéɔ

ní gbéɔ b̀ó'imiào.

18 Ayāmeɔto Dii yáɛ bee ò Yudaɔ kí Yosia né Yoakiũ‡
 musu.

Wa aà gɛ ɔɔlɔ wà mɛ

waiyoo ḡɛ, waiyoo nɔɛo.

Wà aà gɛ ɔɔlɔ wà mɛ,

waiyoo ma dii, waiyoo ma kíao.

19 Wa kɛ aà gɛɛ

lá w̄i kɛ zàāin gɛɛwae.

Wa aà gɛ gáɛ b̀ò Yelusaleũ

wà v̄ūaa wénkpɛɛ.

20 A gɛ wii p̄áɛ Libā b̀usu,

í búbuapɛ Basana b̀usu,

í wiile Abaliũ gbɛ musu,

asa bui pɔ a yáyɛ́nɔɔ f̀uaɛ.

21 Ké áɛ namable, má òé,

ɔ̄ a m̄é á mao.

Zé pɔ á beu za á èwaasogɔɔn we,

‡ 22:18 2Kia 23.36-24.2

íli swáσε ma yáio.

22 Iana a á dɔaanaɔ séle píie,
wi bui pɔ a yāyèrɛnɔɔ kúkū tárnɔ,
á γεε i gɔ kpá á wéi,
wí i á kú á vāikeaɔ yái.

23 A gbé pɔ á kú kpé pɔ wa dò ní Libā líɔ guu,
a sakpedà seɔe lípiɔ musu,
wāwā a mɔwá lán ne'iwāwāwae,
í aauke à pelembo.

24 Ma Dii má ò Yudaɔ kí Yekɔnia§ Yoakiū née, baa
ké ní de tāana ũ ma ɔplaa ɔnewa, ní ma kuao má n
bɔ ma ɔpiwae.

25 Mí n na gbé pɔ aale n weɔne ní ɔzi, gbé pɔ níle
vīakenéɔ, Babeli kí Nebukanεza ní Babiloniɔ.

26 Mpi ní n da'iao, má á zu bùsu pāleue, bùsu pɔ wi
á iuo. We á gagau.

27 A e su bùsu pɔ á a beεkeuo.

28 Yekɔnia gbé bee de oo pɔ wí
wà sakàu ge pɔ pɔ gbēe yeio ũ yā?
Bóyāi wa aà zu ní a néɔ
bùsu pɔ aa dɔo guui?

29 Bùsude, bùsude, bùsudeɔ,
à Dii yāma.

30 Dii mè gbépi tó dalau nésai,
gbé pɔ a bɔ maa e a wēni léuopi,
asa aà née a bɔ maaɔ,
an gbēe a e Yudaɔ kía ble
à zɔle Davidi kpalauo.

§ 22:24 2Kia 24.8-17

23

Davidi bui vlāpaa yázedekeṅa ũ

¹ Ma Dii ma mē, waiyoo sādāna pó aaī ma sāo kaaleo, dōaana pó aaī ma kpāsa sāo fāaa.

² Ayāmeto ma Dii Isailio Lua má ò ma gbé dōaanapione, lá i oḷia ma sāozio, mé a ní yá a ní fāaa, má á yākeao wíé á musue. Ma Dii máme má ò.

³ Máme má a sā kōnao kāaa būsuo pó ma ní yá ma ní kpáuo píi, mí surino ní kpāsau, aai ne'i aa kó.

⁴ Má sādānao dilené aa dōané, vía a ní kú lo, sō a kéngu lo, mé an kee a sāsā lo. Ma Dii máme má ò.

⁵ Gwa, gwoe a mó

ké má tó Davidi bui vlāpa* gbēmaa ũ,
kía pó a kpalable ní laaio ũ,
i yāmaake a zéwa a būsuu.

Ma Dii máme má ò.

⁶ Aà gwo Yudaō mi ao daa íae,
Isailio io ku dōdōa.
Tóe bee wàli aà sísiwà,
Dii pó tò yá bōwanō na.†

⁷ Gwa, gwoe a mó ké wa me ní Dii pó Isailio bòle Egiptio lo,

⁸ sema ní Dii pó Isailio bòle gugbāntoo oi būsuo ní būsuo pó à ní yá ní kpáuo píio.

Anabi egeṅaō

⁹ Ma pō yà ānabio yá musu dúuduue,
ma wá gà píi,
ma gō lán wēdenawa,

* 23:5 Isa 4.2 † 23:6 Zel 33.14-16

lán gbé pó v̄εε z̄l̄εwàwa
Dii ní a yá gbāsisaio yái.

¹⁰ Gbāsíkεnao bùsu pà,
v̄ai ̄ aa t̄ei, we an gbāa kuu.

Bùsu gò w̄εnanno ké Dii lekèè yái,
dádākek̄i gò ní wío.

¹¹ Ma Dii ma m̄è,
ānabiò ní sa'onao p̄azea,
mi ní e ní v̄aio ma kp̄éu se.

¹² A yái tò an zé a zāana kε,
má ɔz̄n̄zi aa kwε gusiaue,
mí yáiyamá ní ìadamagɔ.

Ma Dii m̄ámε má ò.

¹³ Ma yāv̄ai è Samali ānabieɔwa,
aa yā'ò ní Baali gbāao
aa ma gbé Isailiò sāsāò.

¹⁴ Ma v̄ai pò ì dimá è Yelusaleũ ānabieɔwa,
aa ì gbāsíkε, aaò be ní m̄afilio,
aa ì v̄aikεnao gba gbāa,
̄ gb̄ē lí mik̄ē a v̄aiwao.

Aa gòm̄εε lán Sɔɔɔdeɔwa m̄pii,
w̄éledep̄io de lán Gɔm̄ɔdeɔwaε.‡

¹⁵ A yái tò ma Dii Ziḡɔde
má ò ānabipiò yá musu ma m̄è,
má tó aa ḡōi só ní p̄blea ũ,
aai kona í mi ní imia ũ,
asa Yelusaleũ ānabipiò tò
ma yādasai lí bùsupiaε.

‡ 23:14 Daa 18.20

16 Ma Dii Zigõde ma m̀e,
 ásu yá pò ānabio lé oé ma.
 Aaĩ to ào yiongo lébaa d́aae,
 anzia yá ñ aai oé,
 aali ma ma léuo.

17 Aaĩ o gbé pò sakamaguone,
 má òné aao ku aafiae.
 Aaĩ ea o swágbãadepione,
 vāi a ní leo.

18 An déme kú ma ĩwaoo guu
 à e ma yāmai?

An déme swāsè ma yái a mài?

19 Gwa! Má pòkūmabobomá lán zàa'ianawae,
 i liasāizō à pila vāikenao miwa lán zàawa.

20 Ma pofē a weeo
 e mà ge yá pò mále yá midèò.
 Goo gbexāzī ñ á a midō sāsā.

21 Mámme mi ānabipio dileo,
 ñ aa wāa ní ní yākeao,
 mi yā'onéó, ñ aa gè yā'ò.

22 Tó aa ku ma ĩwaoo guu yāa,
 dō aa ma yá kpàwakè ma gbépioe,
 dō aa tò aa b̀ò ní zé vāi guu
 aa mikè ní dàa vāiowa.

23 Ma Dii ma m̀e,
 gudoūna Luan ma ũa?
 Kāikāi e zāzā Luan ma ũ.

24 Ma Dii ma m̀e,
 gbēe a e ulē guei mà gí aà eia?
 Mi musu ní zīleo pao lé?
 Ma Dii mámme má ò.

25 Ma yá pò ānabi εγεναο ì o ní ma tóo mà, aai me, wa è iue, wa è iue.

26 Anabipio εε kūa ní nòse guu. Bòe aa ze sāsāyā pò kú ní sōu ānabikekeaei?

27 Aale e nana yá pò wàle okōe a to ma tó sá ma gbéoguae, lá à sà ní deziogu Baali yáíwa.

28 Anabi pò nana'ò, aà a nanapi dau siuné. Gbé pò ma yá kūa sō, aà ma yápi oné siana. Bó blewε mīsina vī ní pówenapioi?

29 Ma yá de lán téwae, a de lán masana pò ì gbewi kékekewae. Ma Dii máme má ò.

30 A yáí ma Dii ma fele ní ānabi pò aai ma yá sékōwa aa sōpio.

31 Ao, ma fele ní ānabi pò aai nízia yā'o, aai me máme má òpioe. Ma Dii máme má ò.

32 Ao, ma fele ní ānabi gbēsāsāna nana'onapio. Aai dau siu ma gbéone, aai ní sāsā ní ní εε pā giioe. I ke máme ma ní díleo, mi ní zio. Aali káfiae ke gbépioe. Ma Dii máme má ò.

33 Tó gbépio ge ānabie ge sa'onae n la à mē, yá kpele ma mē a ní lei? Ní oné, bó yá ūi? Má ní tó wee. Ma Dii máme má ò.

34 Tó ānabi ge sa'ona ge gbēe mē Dii yá ále o, má ïada gbépiwae ní a bedeo.

35 Yá pò á baade ì o a gbēnae ge a daeεn ke: A me kpelewa Dii yázāsimai? Dii mēa ni?

36 A gbēe su lékā ma yázōleawáwa bo, asa baade zia yá mé a zōlewà. Màa io be ní ma Dii Zigōde á Lua bēe yá fuangbaao.

37 Ali ānabi la, kpelewa Dii yázāsimai? Dii mēa ni?

³⁸ Tó à sù mè, yá pó ma mè a zōlewán ke, baa ké má òé ásu lékãwào,

³⁹ a yáí má á yá bɔ dilɛɛ. Apio n wéle pó má kpá á deziɔwao, má gíaziɛ, mí á vūaa,

⁴⁰ mí tó à bɛ n wío, á gɛɛ io kpaa á wéi gɔɔpii.

24

Kaadɔɛn gbí pla

¹ Ké Babeli kí Nebukanɛza Yudaɔ kí Yekonia, Yoakiũ né n Yuda gbãadeɔ n li'ãnaɔ n siaɔ kùkũ Yelusaleũ à tàrĩnɔ Babeli bùsuu zĩzɔũ,* a gbɛa Dii kaadɔɛn gbí pla òbɔmɛɛ kálea a kpé kpeɛɛ.

² Gbipi mɛndo kaadɔɛna maa maamaaɛ, libɛ maa dafuɔnɛ. Ado sɔ, a vãi gɛagɛ, wa fĩ bleo a vãipi yáí.

³ Ǿ Dii ma la à mè: Bó n èi Zelemii? Má wèwà: Kaadɔɛnaɔnɛ. A pó pó maa maa maamaaɛ, pó pó vãi sɔ, a vãi gɛagɛ, wa fĩ bleo a vãi yáí.

⁴ Ǿ Dii yã'òmɛɛ à mè:

⁵ Ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, Yuda pó ma n yá la, aa gɔ zĩzɔũ Babeli bùsuuɔ, mále n gwa pɔmaaaũ lán kaadɔɛn maapiɔwaaɛ.

⁶ Máɔ wéteńzi an bɔa maa yáíɛ, mí suĩnɔ bùsue beeu. Má n zedɔɛ, má n fuangbao, má n gba gbãaaɛ, má n gbooo.

⁷ Má n gba sɔ pó a to aa ma dɔ, ké mãmɛmaa Dii, aaio de ma gbéɔũ, míɔ de n Luaũ, asa aa sua n nòsemɛndooɛ.

⁸ Ma Dii ma mè, lá wa ke n kaadɔɛn vãi pó wa fĩ bleoo a vãi yáí, màa má ke n Yudaɔ kí Zedekiaɔ n a

* **24:1** 2Kia 24.12-15

Ìwàᵛó ñ Yelusaleũ gbé kᵛᵛnaᵛ, aa gᵛᵛò bùsuε beeu ge aa tà Egipin nò.

⁹ Má tó aa gᵛᵛ sᵛᵛkēngu yāpāsi ũ dúnia bùsu gbépiiεε. Aa gᵛᵛ láanipᵛ ũ, gbésᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ũ, gbékabᵛ ũ, wi yāadañᵛ gu pᵛ má ñ yá mà ñ kpáú píi.

¹⁰ Má zīgᵛᵛᵛ gbaεmá ñ iminao ñ gagyāo e mà ge ñ midε bùsu pᵛ má kpà ñ deziᵛwau.

25

Yudaᵛ kua zìzᵛᵛ ũ wè bàāᵛkwi

¹ Dii yā'ò Zelemiiε Yudaᵛ yá musu Yudaᵛ kí Yoakiũ, Yosia né kpalablea wè síiᵛde guu, Babeli kí Nebukanεza kpalablea wè séia guu.*

² Ǿ ānabi Zelemii ò Yelusaleũdeᵛne ñ Yudaᵛ píi à mè:

³ Sεa za Yudaᵛ kí Yosia, Amᵛ né kpalablea wè kuε'aaᵛde guu e gbā, a wè bao ñ àaᵛᵛon la ké Dii yá ìᵛ deᵛde, ᵛ miᵛ oé, ili swáᵛεio.

⁴ Dii ìᵛ a zᵛᵛblena ānabiᵛ dilεé mᵛᵛᵛᵛᵛ, ili swáᵛε ñ yáio, ili mao.

⁵ Aa mè á baade bᵛ a zé vāiu, à mikē a vāikeawa, ìᵛ ku bùsu pᵛ Dii kpà á deziᵛwau gᵛᵛpii.

⁶ Aa mè ásu te táaᵛzi à zᵛᵛblené à kúlenéo. Ásu to Dii pᵛ fē á pᵛkeᵛᵛ yái à ìadaᵛáo.

⁷ Ma Dii Zīgᵛᵛde ma mè, i swáᵛε ma yáio, ᵛ a ma pᵛ fē ñ á pᵛkeᵛᵛ. Maa a ìada áziawa.

⁸ A yái ma Dii Zīgᵛᵛde ma mè, lá i swáᵛε ma yáio,

⁹ má gugbāntoodeᵛ sísiwá ñ ma zᵛᵛblena Babeli kí Nebukanεzao, mí tó aa léléwá á bùsuu la ñ bui

* 25:1 2Kia 24.1, Dan 1.1-2

pó liaaázio píi. Má ní kaaleε, aai gō sōkēngu pó ũ, láanipō ũ, aaiō kaalea wáiwai e gōpíi.

10 Má ní pōnakεa ní yaalō ní nōsekōfio ní wísilōgbe kōfio ní filia gupuaō midεε.†

11 Wa būsupi kaale à gō da wáiwai píie, a buiō i zōble Babeli kíaε wē bààōkwi.‡

12 Tó wē bààōkwipi pà, má tó Babeli kía ní a būsudeō tàae wí ní musu, Babiloni būsupi i gō wáiwai e gōpíi. Ma Dii Zīgōde máme má ò.

13 Má tó yá pó má ò būsupi le píie, yá pó kú láε bee guu ānabike pó Zelemii kè bui píi musu.

14 Ampio aa zōble buiōne dasi ní kía zōō, mí fiaboné ní yākeawa ní ní pōkeao.

Dii pōkūma imibō

15 Yá pó Dii Isailio Lua òmεen ke a mè: Imibō pó ma pōkūma vεε ka a pai si ma ozi, ní tó bui pó mále n zímáō mi mípii.

16 Tó aa mí, aa talaatalaabo, aaiō íande yá ke fēnda pó mále síngu yái.

17 O ma imibōpi sí Dii ozi, má tò bui pó Dii ma zímáō mi mípii.

18 A ma zí Yelusaleū ní Yuda wéleō ní ní kíaō ní ní gbāadeōwa, ké aa gō bezia ũ, sōkēngu pó ũ, láanipō ũ, gbékabō ũ, lá a ku gbāεwa.

19 A ma zí Egipio kí Falaōwa ní a íwaō ní a kía deeo ní a gbéō pii

20 ní bui pó kú weo píi ní Uzu būsua kíaō píi ní Filitē kíaō píi, Asekeloni kía ní Gaza kíaō ní Ekeloni kíaō ní Asedoda gbé kōnaō kíaō,

† 25:10 Zel 7.34, Zia 18.22-23 ‡ 25:11 2Lad 36.21, Dan 9.2

²¹ ní Edɔ̀ɔ̀ ní Mɔ̀abuɔ̀ ní Amɔ̀niɔ̀

²² ní Tii bùsu kíáɔ̀ píi ní Sidɔ̀ bùsu kíáɔ̀ píi ní ísia
baa bùsu kíáɔ̀ píi

²³ ní Dedáɔ̀ ní Temaɔ̀ ní Buzuɔ̀ ní bui pɔ̀ aaí ní
kàkámɔ̀ kɛ̀ɛ̀ɛ̀

²⁴ ní Laalubuɔ̀ bùsu kíáɔ̀ píi ní bui pɔ̀ aa ku guwai-
waiuɔ̀ píi

²⁵ ní Zimli bùsu kíáɔ̀ píi ní Elaũ̀ bùsu kíáɔ̀ píi ní
Mede kíáɔ̀ píi

²⁶ ní gugbāntoo oi bùsu káikái ní a zāzāɔ̀ píi ní
dúnia bùsu píio. Babeli bùsu kíáɔ̀ mé aa mi ní gbɛa.

²⁷ Oné ma Dii Zígɔ̀de Isailiɔ̀ Lua ma mɛ̀, aa ípi mi
e à zɔ̀ɛ̀máɛ̀. Aa pisi, aai léɛ̀, aa feɛ̀ bo fɛ̀nda pɔ̀ máɛ̀
síngu yáí.

²⁸ Tó aa gĩ imibɔ̀pi síi n ɔ̀zĩ aa a imi, oné ma Dii
Zígɔ̀de ma mɛ̀ aa mi teasiɛ̀.

²⁹ Ma yáyiaama guu, lá máɛ̀ daale wéɛ̀ pɔ̀ ma
tó kuwàwa, ampio sɔ̀ aa bo pãe? Aa bo pão, asa
máɛ̀ fɛ̀ndadeɔ̀ sisi dúnia gbépiiwaɛ̀. Ma Dii Zígɔ̀de
mámɛ̀ má ò.

³⁰ Anabikeke yápi musu ò mɛ̀,
Dii a pala za musu,
a pũna za a kúkĩi pɔ̀ a kua adoau,
a pala a bùsudeɔ̀wa gbáugbãu,
a wiile lán gbé pɔ̀ lé ɔ̀zɔ̀ vɛ̀ɛ̀wawa,
i zɔ̀adɔ̀ dúnia gbépiiwa.

³¹ A kɔ̀fi a gé e dúnia léwa,
asa Dii a bɔ̀bɔ̀ ní bui píioɛ̀,
a yákpaleke ní gbɛ̀nazĩna píio,
i fɛ̀nda si vãikenaɔ̀gu.

Dii mé ò.

³² Dii Zígɔ̀de mɛ̀:

Gwa, kaale a li b̀usu ŕ b̀usuoa,
zàa'ian gbãa mé lé fele za dúnia léwa.

³³ Gɔɔ bee gbé pɔ́ Dii a ŕ dedeɔ aao ku dúnia léla e ŕ a
léleo. Wa ŕ gaa ɔ́ɔɔ, wa ŕ ge séle wà v́io, aao kálea
lán pɔ́tuo gbɔ́wa tɔ́leɛ.

³⁴ Sādānaɔ, à koo pūna à búbuape,
kpàsa dɔ́aanaɔ, à gbeembo b̀usu,
asa á kòlokpagoɔ kàe,
á kwé à wíwi kélekéle lán sekpawiawaɛ.

³⁵ Sādānaɔ bɔ́kíi eo,
kpàsa dɔ́aanapiɔ e bàaleo.

³⁶ Sādānaɔ wii ma dɔ́,
kpàsa dɔ́aanapiɔ lé búbuape,
asa Dii lé ŕ dádákékíiɔ kaaleɛ.

³⁷ An gu namablekíiɔ gɔ́ da kílikili
Dii pɔ́kūma pāsí yáí.

³⁸ A bɔ́ a tòou lán ǹɔ́musuwaɛ,
an b̀usu i gɔ́ wáiwai ibeɔ fēnda
ŕ Dii pɔ́kūma pāsíio yáí.

26

Zelemii kua ga lézi

¹ Yudaɔ kí Yoakiũ,* Yosia né kpalablea gɔɔ, Dii
yā'òmeɛ à mè:

² Ma Dii ma mè, ge ze ma kpé ua, ní yā'o Yuda
wélede pɔ́ lé mɔ́ lousisii ma kpé uauɔne píi. Yá pɔ́
má dīlenɔ oné píi. Nsu ñ a kee too.

³ Wíliɔ dɔ́o tó aa we n yāma, an baade i bɔ́ a zé
v́iui, mí yá pɔ́ ma zeò yāa mà yíamá an v́íkɛa yáí
bɔ́ ma ǹseu.

* **26:1** 2Kia 23.36-24.6

4 Oné ma Dii ma m̀è, tó aai swáσε ma yáí aa ma ikoyā pó má kpámáó kũao,

5 tó aai swáσε ma z̀blena ānabi pó mió dilené m̀óóóóó yáío, lá aai gí swáσεii yāawa,

6 má ke kpéε beeε lá má k̀è Siloεwaε,† mí tó wéλεε beepi g̃ gbékabo ũ bui píiε.

7 Sa'onao ní ānabió ní gbé k̃nió píi yá pó Zelemii ò Dii uapi mà.

8 Ké Zelemii yá pó Dii dàε à o gbéóne òné a làa, sa'onao ní ānabió ní gbé k̃nió píi aa ɔ̀pèlewà aa m̀è: N gaε.

9 B́yái n ānabikekè n m̀è kpéε bee a g̃ lán Silowa, mé wéλεε bee a g̃ bezia ũ wáíwaii? Ǿ wà l̃ia Zelemiizi Dii ua we.

10 Ké Yuda gbāadeó mà màa, aa b̀ò kibε aa g̀è Dii ua, ̃ aa z̀le Bole Dafu saε.

11 Ǿ sa'onao ní ānabió ò gbāadepióne ní gbé k̃nió píi aa m̀è: Wà yáda g̃εpia wà aà dε, asa à àsi b̀èε ò wéλεε bee musuε, á swá mà.

12 Ǿ Zelemii ò gbāadepióne ní gbé k̃nió píi à m̀è: Dii mé ma dile mà àsi b̀èε pó á mà kpéε bee ní wéλεε beeo yá musupi o.

13 A á zé ní á yákeaó lilε, í Dii á Lua yāma, Dii i gbasa yá pó à m̀è á yíawá bo a ǹèεu.

14 Mapi s̃ó má na á ɔ̀z̃i ke k̀ò. A kemεε lá à k̀éε maawa.

15 Ama àó d̃ó s̃áas̃á, tó a ma dε, á tó yāesaidedεa yá wí á musu ní wéλεε beeo ní gbé pó kú a guuó píiε, asa síana guu Dii mé ma z̃í síana mà yápió káé á

† 26:6 Yoz 18.1, Sou 78.60

swáwa.

16 Ǿ gbāadepio ní gbé kiniò pii ò sa'onao ní ānabione aa mè, wá fò yāda gōepia wà aà deo. A yā'òwēe ní Dii wá Lua tóe.

17 Ǿ bùsu maezōeò fèlè ò bílae aa mè:

18 Mòlèe gbé Mise ānabikèkè kí Ezekia gōo, a ò wá Yudaone pii à mè:

Dii Zīgōde mè,

wa Siona sa pa bua ũe,

wa to Yelusaleũ gō bezia ũ,

a kpé sīsí i gō sīsí líkpede ũ.‡

19 Kí Ezekia ge Yuda gbēe Misepi dèe? Ké Ezekia pi Dii vía ví, i awakpaè, ò Dii yá pò à mè á yíamá bò a nòseuo lé? Wápio sō wá ye yāzōo i wázíae yà?

20 Gbēe ku à ānabikèkè ní Dii tóo lo. Aà tón Ulia, Semaia né, Kiliayaaliũ gbéé. A àsi bēe doũ pò Zelemii ò wéleè bee yá musu ò lo.

21 Ké kí Yoakiũ ní a negōnao ní a kía deeo Ulia yápi mà, a wēleè à aà de. Ké Uliapi a feena mà, vía aà kù, ò à bàalè tà Egipi.

22 Ǿ kí Yoakiũ gbéé zì Egipi ní Akaboo né Elenatão.

23 Aa Ulia kù sùò kíe, ò à aà dè ní fēndao à aà ge se zù táaaò víkii.

24 Bee gbēa Safana né Aikaũ zè ní Zelemiio, ò wi aà kpámá aa aà dè lo.

27

Zelemii zuudaa azíae

1 Yudaò kí Zedekia,* Yosia né kpalablea gōo, ma Zelemii, Dii yā'òmèe

‡ 26:18 Mis 3.12 * 27:1 2Kia 24.18-20

2 à mè: Zuu f̄f̄, ní ba kákau ò da n n̄e,

3 ní b̄o ge l̄edi kíae beē z̄ina p̄o aa m̄ò Zedekia kíi Yelusaleũ̄ne: Ed̄ũ̄ kía ní M̄abuo kiao ní Am̄on̄o kiao ní Tiidēo kiao ní Sid̄dēo kiao.

4 L̄ediné aa o ní dīne, ma Dii Z̄iḡde Isail̄o Lua ma mè,

5 máme ma o p̄òo ma d̄unia k̄è ní gb̄enaz̄inao ní n̄òb̄o p̄o kú a guōo ní ma iko z̄o, ò mi kpa gb̄é p̄o má yeiwa.

6 Mále á b̄usuo na ma z̄òblena Babeli kí Nebukan̄ezae a z̄i sa. Baa s̄ēan̄ōo aao de aà p̄o ũ̄e.

7 Bui píi i z̄obleè ní aà néo ní aà t̄ũ̄nao aà kpe e aà b̄usu iko lé à̄o ká, bui das̄o ní kía z̄ōo i gbasa aà b̄usudēo ka z̄obleu.

8 Bui ge b̄usu p̄o a gb̄é̄o i Babeli kí Nebukan̄eza zuu se à z̄obleè, má buipi naè a z̄i, i ní wet̄á ní f̄endao ní n̄anao ní gagyão e aa ge mid̄e.

9 Asu sw̄áse á ānabīo yáio ge á m̄asok̄enāo ge á nana yāb̄ōlek̄enāo ge á wel̄endēo ge á esede p̄o aale oé á z̄oble Babeli kíaēo.

10 Ee p̄o aale ānabik̄ekēoé mé a to w̄à á k̄ūkū táán̄o, ío z̄à ní á b̄usuo. Má z̄z̄ázīe, we á gagau.

11 Bui p̄o aa Babeli kía zuu se aa z̄obleè s̄o, má t̄o aao kú ní b̄usuu aao s̄ewaūe, aaīo ku we. Ma Dii máme má ò.

12 Ma yápi ò Yudāo kí Zedekiae píi ma mè: A Babeli kía zuu se à z̄obleè ní aà gb̄é̄o, k̄é à e à̄o ku.

13 A ye à gaga ní z̄io ní n̄anao ní gagyão lá Dii ò bui p̄o i z̄oble Babeli kíaēo a gawa yà?

14 Asu sw̄áse ānabīo p̄o aaīo oé á z̄oble Babeli kíaēo yáio. Ee ò aaīo ānabik̄ekēoé.

15 Dii mè i ní zío, εε aaiḅ ānabikeκεδò ní a tóo. An yáí á ɔzɔ́ázi, í mide, ápiḅ ní ānabi pò aaiḅ ānabikeκεέpiḅ sānu.

16 Ǿ ma yá'ò sa'onaoḅne ní gbé k̄niḅ ma mè, Dii mè ásu swáse á ānabi pò aaiḅ ānabikeκεέo yáio. Aai me wa Dii kpé pò sélé Babiloni bùsuu wà suò tiatiaε. Εε ɔ aaiḅ ānabikeκεoé.

17 Asu swáse ní yáio. Aḅ a zobleananke Babeli kíaε, ké à e àḅ ku. A ye á mεεwiaε bee gɔ bezia ũ yà?

18 Tó ānabiḅn ní ũ síana, mé Dii yá ɔ aale o, a maa aa kuleke Dii Zígɔdeεε, ké wasu pò pò gò aà kpéuḅ ní Yudaḅ kía beo ní Yelusaleũo sélé tað Babilonio yáí.

19-20 Asa ké Babeli kí Nebukanεza Yudaḅ kí Yekonia, Yoakiũ né kũ tàð Babeli ní Yelusaleũ gbēzɔḅḅ ní Yuda gbēzɔḅḅ píi, i Dii kpé m̀peleo ní íkakiḅo ní tadibḅḅ ní pò k̄ni pò gò wélepiuḅ séléo.

21 Yá pò Dii Zígɔde Isailiḅ Lua ò pò pò gò a kpéuḅ ní Yudaḅ kía beo ní Yelusaleũo musun ke:

22 A mè wa p̀piḅ sélé tað Babeliε. We p̀piḅ aao kuu e àḅ gé séléi à suò a gbεu la.

28

Anabi εgena Anania

1 Yudaḅ kí Zedekia kpalablea wè síiḅde mo soode guu ɔ ānabi Anania, Azuu né, Gabaḅḅ gbé òmεε Dii ua sa'onao ní gbé k̄niḅ wáa à mè:

2 Dii Zígɔde Isailiḅ Lua mè á Babeli kía zuu é.

3 E wè pla àḅ gé kái á tó wà su ní a kpé pò pò Babeli kí Nebukanεza sélé tað Babeliḅ a gbεu la.

4 A tó Yudaᵛ kí Yekᵛnia, Yoakiũ né su lᵛ rí Yuda zìzᵛ pᵛ wà tàrñᵛ Babeliᵛ píi. Dii mé ò, à mè á Babeli kía zuu é.

5 Ǿ ānabi Zelemii wè ānabi Ananiapiwa sa'onᵛᵛ rí gbé pᵛ kú Dii uaᵛ wáa

6 à mè: Ami! Dii ke màa! Dii ke lá rí a ānabikékèwa, aà to wà su rí a kpé pᵛᵛ rí gbey la rí zìzᵛ pᵛ aa ku Babeliᵛ píi.

7 N beeo swáse ñ yá pᵛ mále onε gbépii wáae bee ma.

8 Anabi pᵛ kú wá āa za káaukaauᵛ ānabikékè zì rí músio rí gagyāo yá pᵛ a bùsu daside rí rí kía zᵛᵛ le yá musu.

9 Anabi pᵛ ānabikékè à mè aᵛ aafiaε sᵛ, tó à kè lá a òwa, ᵛ wa dᵛ ké Dii mé aà zì siana.

10 Ǿ ānabi Anania zuu pᵛ da Zelemii nᵛepi bᵛ a è.

11 A ò gbépii wáa à mè: Dii mè màa á zuu pᵛ Babeli kí Nebukanεza dà bui píie ε e wè pla àᵛ gé kái. Ǿ ānabi Zelemii gèzεa.

12 Anabi Anania zuu pᵛ a bᵛ ānabi Zelemii nᵛε a èpi εa gbεa, Dii yā'ò Zelemiiε à mè:

13 Ge ñ o Ananiaε ma Dii ma mè, zuu pᵛ wa kè rí lío ᵛ rí èò lò? Mò zuu má ke sa a gèε ũ.

14 Ma Dii Zīgᵛde Isailiᵛ Lua ma mè má mò zuu da bui píie, aai zᵛble Babeli kí Nebukanεzaε. Baa sèanᵛᵛᵛ má rí naè aà zìε.

15 Ǿ ānabi Zelemii ò ānabi Ananiaε: Ma yāma Anania! Dii mé i n zìo, ᵛ rí tò gbépiᵛ εε náaikè.

16 Ayāme to Dii mè rýᵛ ánuato. Nyᵛ wèε bee bleo, asa rí ò gbéᵛne aa bᵛ Dii kpεε.*

* 28:16 lko 13.6

17 Wēpi mo soplade guu ɔ̃ ānabi Anania gàu.

29

Lá pò Zelemii kpàsā zìzɔɔnɛ

¹ Anabi Zelemii kua Yelusaleũ ɔ̃ à lá kpàsā zìzɔɔ gbɛzɔɔnɛ ní sa'onao ní ānabio ní gbé pò Nebukanɛza ní naaa Yelusaleũ à tàrínɔ Babelio. Yá pò a kè lápi guun ke.

² A lápi kè kí Yekonia ní a dao ní a ĩwao ní Yuda gbɛzɔɔ ní Yelusaleũ gbɛzɔɔ ní siao ní li'anao kúkua Yelusaleũ taaínɔ Babeli gbɛaɛ.*

³ A lápi kpà Safana né Elasa ní Ilikia né Gemaliaowae, ɔ̃ Yudaɔ kí Zedekia ní zìò kí Nebukanɛzawa Babeli. Lápi guu à mè:

⁴ Yá pò Dii Zigɔde Isailio Lua ò gbé pò á tò wà ní naaa Yelusaleũ wà tàrínɔ Babelionɛn ke:

⁵ A zòle we, í kpedɔɔ. A pótɔ bua, ío ble.

⁶ A nɔse, í néo írínɔ. A nɔse á néonɛ, í á nenɔɔ kpàsā gɔɔwa, aai néo i, ío kɔ́, ásu laoa zé séleo.

⁷ A wéle pò má tò á kú a guu maa wɛle. Ali wabikɛa wélepi yá musu, asa tó wélepi maa, ɔ̃ á kua aɔ na.

⁸ Ma Dii Zigɔde Isailio Lua ma mè, ásu to ānabio ní māsokɛna pò kú á guuɔ á sásão. Asu swáse nana pò aai o yáio.

⁹ Eɛ ɔ̃ aai ānabikɛkɛoé ní ma tóo, kási máme mi ní zìo. Ma Dii máme má ò.

* 29:2 2Kia 24.12-16

10 Ma Dii ma m̀è, tó á kua Babeli ẁè bààõkwipi pà,† má m̀ó á k̀íi, mí yāmaa p̀ó ma a lēgb̀è k̀éé, mí suáño á gb̀eu.

11 Asa má yá p̀ó ma z̀eò mà k̀éé d̀õ. Ma Dii máme má ò. Aafia yáé, i ke yāpāsi no. Má á ká zia p̀ó á wé d̀biwa.

12 G̀oo bee á m̀ó wabikeia, í lēzumazi, mí swáse á yáí.

13 A ma k̀íi wēele, í ma e, tó a su ma k̀íi wēele ní ǹòsemendoo.‡

14 Ma Dii ma m̀è á ma e, mí á káaa mà suáño á pá ziu. Má á b̀ole buiño guu ní gu p̀ó ma ɔ̀z̀uáziño píi, mí ea suáño gu p̀ó ma á yáú. Ma Dii máme má ò.

15 Ma bee ò k̀é a m̀è máme ma ānabiño kpàwá Babeli yáíe.

16 Ma Dii ma m̀è, kía p̀ó z̀õlea Davidi kpalau ní Yelusaleũdeño píi, á gbé p̀ó aai táánõopiño,

17 má z̀í ní ǹoanao ní gagyão kárígue, aai gõ lán kaadõen vlãa p̀ó wa f̃õ bleowa. Ma Dii máme má ò.

18 Mí pémá ní f̃endao ní ǹoanao ní gagyão, vĩa i d̀únia bùsu gbépii kú ní yáí. Aaõ de láaipõ ù, s̃õkēngu p̀ó ù, láanipõ ù, gbés̃s̃õbõ ù bui p̀ó ma ní yá ma ní kpá ní guuõne píi.

19 Asa aai swáse yá p̀ó má dà ma z̀òblena ānabiõne aaõ oné láasaio. Ma Dii máme má ò. Apio s̃õ i swáseio. Ma Dii máme má ò.

20 A ma yāma, á gbé p̀ó má tò wà á k̀ükũ Yelusaleũ wà tàánõ Babeliõ.

† 29:10 2Lad 36.21, Dan 9.2 ‡ 29:13 Iko 4.29

21 Ma Dii Zīgōde Isailiō Lua ma mē, Kolaia né Ahabu ní Maasea né Zedekiao lé ānabikēkēé ní εεο ní ma tóε. Má ní na Babeli kí Nebukanεzaε a ɔzīε, i ní dεdε á wáa.

22 A Yuda pó á kú Babeli zīzɔ ũó áli gbé ká à lεεŭ ní gbépió à mε: Dii kεnε lá Babeli kía kè Zedekia ní Ahabuoε à ní kpáteawa.

23 Asa aa wíyā kèε, aa gbāsíkè ní ní gbédee nao, mé aa εεtò ní ma tóo, aa yá pó mi danéo ò. Má yápi dō, a seeladen ma ũ. Ma Dii máme má ò.

Anabi εγενα Semaia

24 Dii ò Zelemiie aà o Nεela gbé Semaiaε aà mε:

25 Dii Zīgōde Isailiō Lua mē, n lác kpāsā sa'ona Zefania, Maasea née ní nzīa tóo ní sa'on kīnió ní Yelusaleŭdeɔ píi n mē,

26 Dii mé Zefaniapi kpà sa'ona ũ sa'ona Yoiada gbεu aàɔ wéte Dii kpéi, i íande pó lé ānabikēkēε gbá ní ní mio daliu.

27 Ǿ n Zefaniapi là, bómε tò i Anato gbé Zelemii pó lé ānabikēkēné wetāo ní?

28 N mē Zelemiipi lá kpāsāé Babeli à mē á gɔɔplake weε. A zōle we, í kpεdɔɔɔ. A pótō bua, íɔ ble.

29 Sa'ona Zefania lápi kyokè ānabi Zelemiie,

30 ɔ Dii yá'ò Zelemiipie à mē:

31 Lá kpāsā zīzɔɔnε nípii, ní oné ma Dii ma mē, lá Nεela gbé Semaia ānabikēkēé, máme ma aà zīo, ɔ a tò a εε náaikè,

32 a yáí ma Dii ma mē, má íada Nεela gbé Sema-iapiwa ní aà buiɔε. Aà buie a e àò ku ma gbéɔ guuo,

mé a ɛ̄fāai pó má ke ma gbé̄ɔne eo, ké a òné aa bɔ ma kpe yáí. Ma Dii máme má ò.

30

Isailio sua ní pá ziu

¹ Dii yá'ò Zelemiie à mè:

² Ma Dii Isailio Lua ma mè, yá pó má òne píi ké lá guu.

³ Ma Dii ma mè, gwa, gɔɔe a mó ké má a gbé̄ Isailio ní Yudaɔ bɔ zìzɔkeu, mí suńɔ b̀usu pó má kpà ní deziɔwa aa gɔ ví guu. Ma Dii máme má ò.

⁴ Yá pó Dii ò Isailio ní Yudaɔ musun ke, à mè:

⁵ Ma Dii ma mè, à vía wii ma dɔ!
S̀ɔkēngu wiiɛ, aafia wii no.

⁶ A gbēe la à ma,
gɔe mé ì kúle ne'ia?
Akea ma neɡɔnaɔ è,
an oa fénkpaa píi,
aale ɔ fifi ní gbεεwa
lán nɔe pó lé ne'iwai?

⁷ Waiyoo, asa gɔɔpi taasi ví zɔɔ,
gɔɔe aɔ muaaɔo.
Yakɔbu buiɔ taasigɔɔe,
āma aa bɔu.

⁸ Ma Dii Zigɔde ma mè,
gɔɔ bee má zuu é'ené ní nɔe,
mí ní mɔdaonaɔ kékēné.
Aa zɔble bui z̀iloɔne bo,

⁹ ma Dii ní Lua, máme aa zɔblemεε,
ní ní kí Davidi bui pó má dilenéo.

10 A Yakɔbu bui ma zòblenaɔ,
 ásu to vĩa á kũo,
 á Isailiɔ, ásu bílikεo.
 Ma Dii máme má ò.
 Asa mapi má á bɔle za guzãzãue,
 mí á buiɔ bɔle ní zɔblebusuu.
 Yakɔbu buiɔ ea aao ku dɔdɔa nana,
 gbẽe a to vĩa ní kú bo.

11 Ma Dii ma mɛ,
 má kúanɔ á suabaa yáie.
 Bui pɔ mále á fáaa ní guuo,
 baa tó ma ní mĩde píi,
 má á mide míomio.
 Má á toto a zéwae,
 má we à bɔ swágagasaio.*

12 Asa ma Dii ma mɛ,
 á bɔá bòkɔe,
 á kea'ia uusikè.

13 Gbẽe ku à kulekemεε á yá musuo,
 á bɔ a εεε mao, a láaa v̄io.

14 A yá sà á yenzideɔgu,
 aa yeázi bo,
 asa ma á lé lán á ibεεwae,
 ma á toto lán gbé pāsīwae,
 asa á tàaeɔ z̄ɔe,
 á duuna t̄iisi.

15 Asu wiile á bòkɔɔ wāwā yá musuo.
 A tàae z̄ɔɔ ní á duuna t̄iisio yáí
 ma yá beeɔ kèié.

16 Wa á tàitainɔ taitai píie,

* **30:11** Zel 46.27-28

wi tá ní á ibεεε zìzεε ũ pii.

Gbέ pó aa á póc nàaaε gō pó naaaaε ũ sōε,

gbέ pó aa á póc sèεεε gō pó séεεε ũε.

¹⁷ Má εα á gba aafia,

má tó á bε lía,

ké wíb oé pó vūaaaε,

Sionade pó gbεε yeńzιεε yái.

Ma Dii máme má ò.

¹⁸ Má su ní Yakεbu buiε ní pá ziu,

má ní wēnagwa aa su ní gbεu.

Aa ní mεεwia zia vu,

aaí εα kibε kpá lá a ziwa.

¹⁹ Wa sáaukpaa mamá ní pεna súuo.

Má tó aa dasikūε, aa lao bε,

má ní kpelaε, wa ní kpεbε bε.

²⁰ Aaε δε lán káauwa,

aaε zεdεamεε nípiε,

mí íada gbέ pó gbāamòńéεwa.

²¹ An gbεε mé aε δε ní dεaana ũ,

gbέ pó neblè ní guu mé aε δε ní kía ũ.

Má tó aà sōmazi aàε kumanε kái.

Tó màa no, déme a fō gi a wēńií à sōmazii?

Ma Dii máme má ò.

²² Aa gō ma gbέε ũ,

mí gō ní Lua ũ.

²³ Ma pofē a feε lán zàańanawaε,

i su vāikεnaε miwa lán zàalolowa.

²⁴ Ma pεkūma pāśi a weeo,

sema ma yá pó ma zεò ma sōu kè.

Gōεgbεzāzī á yápi gbadō.

31

¹ Ma Dii ma m̀è
 ɔ̀ɔ bee máɔ de Isailio Lua ũ,
 aaiɔ de ma gbéɔ ũ.

² Ma Dii ma m̀è
 má maake gbé pò b̀ò fẽnda léziɔne gbáau,
 má gé Isailipio gbai íampakii.

³ Dii b̀ò m̀òwá za káaa à m̀è:
 Ma yeaázi láaa vío,
 a yáí ma á gále ní gbẽkeo.

⁴ Má ea á zedɔ, íɔ zedɔa.
 A Isaili nenɔnaɔ,
 á ea á sésɛnaɔ se lɔ,
 í bɔle gẽð pɔnakɛnaɔ ɔwáũ.

⁵ A ea v̄ɛliɔ ba Samali sísiɔ pɔleu,
 mé a banaɔ mé aa a be mɔaoke.

⁶ Gɔɔe a m̀ó ké gudɔanaɔ lé gbáa zu Eflaiũ gbèsisi
 musu aa m̀e:
 A fele wà gé Siɔna Dii wá Lua kíi.

⁷ Ma Dii ma m̀è
 à lesi Yakɔbu buiɔne ní pɔnaɔ,
 à gulake buiɔ mide yá musu.
 A to wà ma táasilea ma dɔ, í m̀e:
 Dii, ñ n gbé Isaili kɔnaɔ suaba.

⁸ Má b̀ónɔ gugbántoo oi b̀usuue,
 mí ní káaa za dúnia léwa.
 Víɔ ní ɛɔ ní nɔsindeɔ aa kú ní guu
 ní nɔe pò kúlea ní nɔwãwãɔ.

Gbé bílapio su la dasidasi,
⁹ aa su ní wé'io ní awakpaameeo.
 Máɔ dɔaané swa sae

zé sàlala pò aa gẽmbɔleuo guu,
asa Isailiɔ maen ma ũ,
Eflaiũ buipiá ma negõε séiaε.

10 A buipáleɔ, à ma yãma,
í a kpàwakε ísiabaazãzãdeɔne.
Ma gbé pò ma Isailiɔ fãaa,
má εa mà ní kãaa lɔε,
mí a kpàsa sãpiɔ d̄sã lán sãdãnawa.

11 Asa má Yakɔbu buiɔ bo,
má ní bɔ gbé pò an gbãa deńlaɔ ɔzi.

12 Aa mɔ gulakε Siɔna s̄is̄i musu,
aa pɔnakε ní εfãai pò má kènéo,
pówena ní v̄εεo ní n̄isio
ní pɔtuo ne'iao yái.
Aaɔ de lán swalu idewa,
an ȳεεε a késãmá bo.

13 Wéndiaɔ pɔnakε, aaɔ ɔwã
ní èwaasoɔ ní maezɔɔ pii.
Má ní ɔɔlɔ lile pɔna ũ,
mí ní nòε n̄ininé,
an nòεyaa gbεu má nòεna dané.

14 Má tó blε n̄iside f̄ε sa'onaozi,
má tó blε maa àɔ di ma gbéɔzi.

15 Ma Dii ma mè
wàle wii ma dɔ Lama,
wàle búbuapε,
wàle ɔɔlɔ w̄nanno.
Laseli mé lé a néɔ ɔɔlɔ,
à ḡi awamai,

ké àà néo ku bo yáí.*

16 Ma Dii ma m̀è
 ásu óòò bo,
 ásu to wé'i bówá bo,
 asa má á taasi ài kpáwáε.
 Ma Dii máme má ò.
 A buiò b̀le ní ibεεò bùsuu aa su.

17 A wé òó á ziai,
 asa á buiò su ní bùsuuε.
 Ma Dii máme má ò.

18 Ma Eflaiũ buiò wēnakεa mà aa m̀è:
 Wá de lán gáae p̀ó zī d̀é d̀owa,
 ò n wá swágàga maamaa.

Wá gbεsi, wí su,
 asa níme ní wá Lua ũ.

19 Wa b̀o n kpe, ò wa ǹselilε,
 wá wékεa gbεa wa wázia gb̀gbē.
 Wí wá kú wá èwaasog̀o yá musu,
 wá gεε g̀ò kpá wá wéi.

20 Eflaiũ buiòá ma né yenzidène,
 ma p̀o òmáó lé?

Baa ké miò ní lele an yáò yáí m̀òom̀o,
 an yá lí sãmaguo.

A yáí ma p̀o i b̀o ní guuo,
 má wēnad̀óné maamaa.
 Ma Dii máme má ò.

21 A lípεlεpεle á zéu seela ũ,
 à tó á s̀ò àò ku zé p̀ó á beupiwa.
 Isaili léso, su n wéleò guu,

22 Nenεe p̀òòb̀òzākεna,

* 31:15 Daa 35.16-19, Mat 2.18

ńyɔ̄ liaaliaa e bɔe ni?

Ma Dii má yá dafu dile dúniau,
nɔepi mé aɔ ɔlia a gɔi sa.

²³ Ma Dii Zigɔ̄de Isailiɔ Lua ma mɛ̀, tó ma suńɔ̄ ń
pá ziu, gbé́ pɔ́ kú Yuda b̀usuɔ̄ ń a wéledeɔ me: Dii
báaada a s̀s̀i pɔ́ a kua adoau, gu pɔ́ yázeɔde kuu.

²⁴ Wa z̀ɔle Yuda b̀usuɔ̄ ń a wéleɔ, s̀ɛwanaɔ ń
dádákenaɔ píi.

²⁵ Asa má gbé́ pɔ́ imi ń ỳɛɛɛ s̀imáɔ gba í, mí tó gbé́ pɔ́
nɔana ń gbãa s̀imáɔ ká.

²⁶ Gɔɔ bee ɔ wépfungu pɔ́ mále e wèea. Ké ma
gugwà, yá pɔ́ má è i guupi na.

Dii bàa ɛa kua ń Isailiɔ

²⁷ Ma Dii ma mɛ̀ gɔɔe a mó ké má tó gbēnazinaɔ ń
pɔtuɔɔ gupa Isaili ń Yuda b̀usuɔ̄.

²⁸ Lá ma wɛd̀ɔné yãa, ma ń fuangba, ma ń gboo,
ma ń pisab̀, ma yãyiamá, màa má wéteńzi sa, má
ń zɛd̀, má ń gba gbãa. Ma Dii máme má ò.

²⁹ Gɔɔ bee aa me maeɔ v̀ɛbe kùma blè ɔ nɛɔ swaa
f̀ɛ́nkpaò,†

³⁰ asa baade a ga a duuna yáíe. Gbé́ pɔ́ v̀ɛbe
kùma blè swaa mé a f̀ɛ́nkpa.

³¹ Ma Dii ma mɛ̀, a gɔɔ a mó ké ma bàa a ɛa àɔ kú
ń Isailiɔ ń Yudaɔ dafu.‡

³² Ma bàa aɔ kúńɔ̄ lá a kú ń ń deziɔ gɔɔ pɔ́ ma ń
kú ń ɔwa ma ń bóle Egipiwo. Asa baa ké má de ń
zá ũ, aa ma bàakuańɔ̄ yá gb̀oɛ. Ma Dii máme má
ò.

³³ Lá ma bàa aɔ kú ń Isailiɔ gɔɔ bee gbɛan ke.

† 31:29 Eze 18.2 ‡ 31:31 Mat 26.28, 1Kln 11.25, 2Kln 3.6

Má a ikoyã dané ní nòse guu,
 má k'è ní sōwa.
 Máo de ní Lua ũ,
 aaiò de ma gb'èò ũ.

³⁴ An gb'èe a yādada a deeeo,
 gb'èe a ma dōa da a gb'èeo,
 asa ampilii aaò ma dōe,
 néfēnenen gb'èzō p'ii.
 Ma Dii ma m'è
 má ní tàaeò k'émá,
 má ní duuna yāda bo.Š

³⁵ Ma Dii ma m'è
 máme ma íatē d'ile à gupu fāane,
 ma m'ovua ní saanaò p'èpe aa gupu gwá,
 mi to ísia f'ele, a ikooaò p'una,
 ma tón Dii Zígōde.

³⁶ Mé i ke p'óp'io gòmalo,
 Isaili bui a midemee bauo.
 Ma Dii máme má ò.

³⁷ Ma Dii ma m'è
 mé i ke wà musu y'ò
 wà dúnia z'impelēo asii d'ò,
 má gí Isaili buiòzi p'ii
 yá p'ó aa k'è yáio.

Ma Dii máme má ò.

³⁸ Ma Dii ma m'è g'ooe a mó k'è wa ea w'élēpi kálemee
 sea za Ananeli kalangawa e Gola Boleu.

³⁹ Za we wa ba poo g'èò Galebu s'isiwa, wi liaa g'èò
 Goai.

⁴⁰ Guzule pɔ de ge'viki n' n' sigbɔkɔlekio ũ n' bua pɔ kú we e za Sedɔ swaiɔ e Sɔ́ Bɔleu gukpe oi, apii aɔ de ma pɔ ũe. Wa wélepi wi lɔo, wa gboo bauo.

32

Zelemii tɔɔlelua

¹ Dii yã'òmee Yudaɔ kɔ́ Zedekia kpalablea wè kwide guu,* Nebukanɛza kpalablea wè bao pla-saide guu.

² Goo bee ɔ́ Babeli kɔ́api zígɔɔ liaa Yelusaleŭi, mé wa ma kúa dakpeunaɔ ua Yudaɔ kɔ́ be.

³ Yudaɔ kɔ́ Zedekia mé ma dakpeu we à mè: Bóyãí n'le á nabikeke n' mè, Dii mè á wéleɛ bee na Babeli kɔ́a a ɔ́zɔ́, i siai?

⁴ N' mè má bɔ́ Babiloniɔ ɔ́zɔ́o. Dii a ma na Babeli kɔ́a a ɔ́zɔ́e, wá wesikɔ́le, wí yãbɔ́ kɔ́ léu.

⁵ N' mè a ma kú tamanɔ́ Babeli. We máo kuu e Dii ge ma yá keke. N' mè tó wa zíkà n' Babiloniɔ, wá zibleo.

⁶ Dii yã'òmee à mè

⁷ ma desɛ Saluŭ né Hanameli a mɔ́ ma kú, i omee mà a tɔ́le pɔ́ kú Anato lú, asa máme má a dae fèe ũ, máme má a lua zé ví.

⁸ Ŋ ma desɛ né Hanamelipi mɔ́ ma kú dakpeunaɔ ua lá Dii òwa. A òmee mà a tɔ́le pɔ́ kú Anato, Bɛyámee buiɔ́ bùsuu lú, asa máme má a lua zé ví. Má dɔ́ ké yápi bɔ́ Dii kúe,

⁹ ɔ́ má lù, ma ánuusu yɔ́è le gɛo n' plao.

¹⁰ Ma a tó kè láu má nàna, ɔ́ ma ánusupi dɔ́ kiloowa seeladeɔ ae.

* **32:1** 2Kia 25.1-2

11 Ǿ ma tɔɔlepi lútaala lé nàna, yá pɔ wa dīle a yá musu ku a guu. Ma lápi sè ní lá pále pɔ wi a lé nanao,

12 má kpà Nelia né Baluku, Maasea tɔŋnawa Hanameli ní seelade pɔ aa ní tɔ kè lápiuɔ ní Yuda pɔ kálɛa dakpeunaɔ uaɔ wáa.

13 An wáa má ò Balukue ma mè:

14 Dii Zígɔde Isailiɔ Lua mè ò lãe beɔ sé, pɔ pɔ wà a lé nàna ní pɔ pɔ wi a lé nanao, ní ge da oou, iɔ ku we e gɔɔpla,

15 asa Dii Zígɔde Isailiɔ Lua mè, wa ɛa kpéɔ ní tɔɔleɔ ní vɛɛbuɔ lúlu bùsue beepiu be.

16 Ké ma lápi kpà Nelia né Balukupiwa, ɔ ma wabikè Diiwa ma mè:

17 A'a Dii Lua, níme n n ɔ pòò n musu ní zílɛo kè ní n gbãa zɔɔo, yãe líɔ zíl'ũ neo.

18 Ni gbêkekené dasi, mé ni maeɔ tàae wi ní néɔne ní musu. Lua zɔɔ gbãade, n tón Dii Zígɔde.

19 Yá pɔ ni zeðo zɔɔ, yá pɔ ni keɔ dasi. Ni wéte gbēnazina yãkeaci, mé ní fiabo baadeɛ a yãkewa. Gbépii a zé pɔ á sè gbe'e.

20 N dabudabuɔ kè Egipi seela ũ, e ní a gbão niɔ ke wá guu ní buipáleɔ guuo, ɔ n tɔbò lá wàle ma gbãewa.

21 N n ɔ pòò, n n gbé Isailiɔ bòle Egipi ní dabud-abukeɔ seela ũ ní n gàsa gbãao e vía gbéɔ kù.

22 N bùsu pɔ n a legbè ní deziɔne n mè níyɔ kpámá kpámá, bùsu pɔ ví ní zó'io diue beepi.

23 Aa mɔ sɪ, ɔ aai n yãmao, aa te n ikoyãio, aai zike yá pɔ ní dīlenéwao, ɔ n yãe bee ylamá píi.

24 Babiloniɔ koezè wá wélei, aa dedekii bò bíi sae ké aa e si yáí. Fēnda ní nɔanao ní gagyão mé tò wélepi

naa ní ɔ̀zì. Yá pọ́ ní ò a kẹ̀ kẹ̀, n wẹ̀sìe.

²⁵ Dii Lua, wéle kú Babiloni ɔ̀zì, ɔ́ ní òmẹe mà tọ́le lú ní ánusuo seelade ɔ́ wáaa?

²⁶ Ǿ Dii yá'ò Zelemiie à m̀e:

²⁷ Dii gbépii Luan ma ń, yáe ń zì'ń m̄e?

²⁸ A yáí tò ma Dii ma m̀e má wélepi na Babeli kí Nẹbukanẹza ní Babiloni ń ɔ̀zìe.

²⁹ Babiloni pọ́ lé zika ɔ́pi ɛsɔ̀wà ní a kpé, ké wà tulaletikàtea Baali, wà itòle dii pále ɔ́wa kpépi musu, wà ma pọ́ f̄m̄e yáí.

³⁰ Isaili ń Yuda ɔ́ yá pọ́ má yeio kè za ní èwaasog ɔ́, aa ma pọ́ f̄m̄e ní pọ́ pọ́ aa kè. Ma Dii mame má ò.

³¹ Za g ɔ́ pọ́ wà wélepi kàle e ní a gbã a gbé ń ma nòse felem̄e. Aa tò ma pọ́ pà, a yáí má ní yá mà ní gomala.

³² Isaili ń Yuda ɔ́ ma pọ́ f̄m̄e ní v̄i pọ́ aa kè ní ní kía ní ní gbãade ní ní sa'ona ní ní ãnabi ní Yelusaleũde ń Yuda ɔ́ píe.

³³ Mikpe aa òm̄e, i ke ae aa òba. Mi yãdadané m̀o m̀o, kási aali swáseio, aa ḡi totoai.

³⁴ Aa pọ́b̄e kàle kpé pọ́ ma tó kuwà, aa a gbālè.

³⁵ Aa gule ń b̀ Baali Beninũ guzul̄e, aa ní neḡe ní ní nen̄e kpà M̀okuwa. Máme ma yápi ðilené, a láasoo i ḡe ma s̄ guu seo.† Yáb̄e pọ́ aa kè aa Yuda ɔ́ dà ò duunaun we.

³⁶ N m̀e f̄nda ní n̄anao ní gagyã mé tò wéle bee naa Babeli kía ɔ̀zì, ɔ́ ma Dii Isaili Lua ma m̀e,

³⁷ b̀su pọ́ ma ɔ̀z̄un̄zi ní p̄k̄ma pásió ní p̄f̄ z̄o ɔ́, má ní k̄aa b̀supi guu we mà sur̄ni ní gb̄eula, mí tó a ɔ́ ku òba.

† 32:35 Lev 18.21

38 Aaĩo de ma gbéó ũ, mío de ní Lua ũ.

39 Má tó aao ma vía ví gɔɔpii ní nòsemendoo zé doũ guu, ké aao ku aafia ní ní néo.

40 Ma bàa aɔ kúrĩno gɔɔpiiε, má kámabo ní maakεanéoo. Má tó aao ma vía ví ní sɔue, aa bɔ ma kpebauo.

41 Ma pɔ io dɔmá, mí maakené. Má ní zedɔ búsue beepiu síana ní nòsemendoo ní pɔeão.

42 Ma Dii ma mè, lá ma yá sae bee yĩ gbépiɔwa píi, màa má ní gba aafia lá ma a legbènéwa.

43 Bùsu pɔ ále o à gò bezia ũ, gbēnazinae ge pɔtuoε ku a guuo, má nà Babiloniɔne ní ɔziε beepi, wa εa tɔɔɔo lúlu a guue.

44 Wa tɔɔɔo lúlu ní ánusuo, wi tɔɔo dada láu, wi a lé nana seeladeɔ wáa Bēyāmεε buiɔ búsuu ní wéle pɔ liaa Yelusaleũziɔ ní Yuda wéleɔ ní gusiśideo ní gusalalao ní gbáao, asa má suĩno ní pá ziuε. Ma Dii máme má ò.

33

Dii legbēa Yelusaleũ yá musu

1 Dii yá'ò Zelemiiε ɔ gɔɔ pɔ wà aà tàta dakpeunao ua, à mè:

2 Ma Dii ma mè ma tɔɔle ikàsa, má kàle ma a zèdɔ, ma tón Dii.

3 Lezumazi, má wema, mí asiiyā zɔɔ pɔ ní dɔɔo onε.

4-5 Asa ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, wa wéleε bee kpéɔ ní kibεo kwé. Ale zĩka ní Babiloni búsude pɔ koezɔ́aziɔ, kási á kpépiɔ pa ní gbēnazin gεεε. Má ní dεdε ní kpēneo ní pɔfεoε. Má gí wélepiziε a gbéó vāikεa yái.

6 N beeo má mɔ̀è ní εσεο ní aafiao, mí a gbé̃o gbágbã, mí tó nama tó má, an zea iɔ gbãa.

7 Má su ní Yudaɔ ní Isailiɔ ní pá ziu, mí ní zedɔ lán káauwa.

8 Má duuna pɔ aa kèmεε wolomá wásawasa, má tàae pɔ aa kèmεε aa b̀ò ma kpe kémá.

9 Wé̃lɛpi a ma tɔbɔ, a ma pɔ ke na, wa ma táasileu, wi lémaa. Tó bui pɔ kú dúnia guu píi yãmaa pɔ mále kè̃o mà píi, an me a dee, aa bílike aafia ní nama pɔ mále kpawào yá musu.

10 Ma Dii ma m̀è, i me gue bee g̀ò bezia ũ, gbēnazinaɔ ní pɔtuɔɔ ku a guu lɔo. Kási Yuda wé̃lɛo ní Yelusaleũ gāae pɔ g̀ò f̃ɔɔɔ, gbēnazina ge pɔtuɔ ku a guu gueio,

11 wa pɔna ní yaalɔ sũu ma dɔu ní nɔsek̃ɔfio ní sáaukpaa sa'onao lɔɔo aao me:

Wà Dii Zig̃ɔde sáaukpa,

asa a maa, aà gbēke láaa ṽio.*

Asa má tó bùsupi su a gbɛu lá a káauwae. Ma Dii máme má ò.

12 Ma Dii Zig̃ɔde ma m̀è, gue beeá beziae, gbēnazina ge pɔtuɔ ku a guuo, kási a wé̃lɛ píi a ea àò dádákɛk̃ii ṽie, sādānaɔ i ní são káleu.

13 Gusiside wé̃lɛo guu ní gusalala wé̃lɛo ní gbáa wé̃lɛo ní Bēyāme buiɔ bùsu wé̃lɛo ní Yelusaleũ z̃ɔewiaɔ ní Yuda wé̃lɛo píi, são ea gē ní kaau gbé pɔ lé ní nao ae. Ma Dii máme má ò.

Dii legbēa Davidi bui yá musu

* 33:11 Eza 3.11, Sou 118.1, 136.1

14 Ma Dii ma m̀è gɔɔe a m̀ó ḱé má lé maa ṕó má gb̀è Isailiò ní Yudaɔne papa.

15 Gɔɔbeezi má tó
Davidi bui vl̄apa† gb̄ēmaa ũ,
ili yāmaake a zéwa a b̀usu.

16 Gɔɔ bee Yudaɔ d̀èepoo,
Yelusaleũdeɔ aɔ ku dɔɔa.
T́e bee waliɔ aà sisiwà,
Dii ṕó tò yá b̀wanɔ na.

17 Asa ma Dii ma m̀è Davidi bui a ḱéle Isaili
kpalawa bauo,‡

18 Levii bui sa'onao ḱéle ma ae ní sa ṕó w̄i a ṕó kátɛu
à tékũ oaoo ge ní ṕówentio ge ní lá gu lé dɔ sa'oaoo.§

19 Dii yá'ò Zelemiiè à m̀è:

20 Ma Dii ma m̀è, tó a f̄s ma f̄aanɛ ní gwāasinao
dile a gb̀ò,* ḱé aasu ke a gɔɔwa bo,

21 t̀ò, ma bàa kua ní ma z̀oblɛna Davidio a gboo,
aà bui i ḱéle kpalawa sa. M̀aaɛ ní sa'ona Levii bui ṕó
aaí ma gbagbaɔ b.†

22 Ma z̀oblɛna Davidi buiɔ ní Levii bui ṕó aaí
zíkɛmɛɛɔ, má tó aɔo dasi lán saanaɔwa, wa f̄s naoo,
lán ísiale ũf̄awa, wa f̄s zaadauo.

23 Dii yá èa d̀ède Zelemiiwa à m̀è:

24 N yá ṕó gb̀épiɔ lé o m̀ào lò? Aa m̀è ma gi bui
m̀èn pla ṕó má s̀épiɔzi. M̀aa aale saka ma gb̀éɔgu,
aale ní gwa bui ũ bo.

25 Ma Dii ma m̀è, tó mi f̄aanɛ ní gwāasinao dileo,
mé mi iko dile musu ní z̄íleoɛo,

† 33:15 Isa 4.2, 11.1, Zel 23.5-6 ‡ 33:17 2Sam 7.12-16, 1Kia 2.4

§ 33:18 Nao 3.5-10 * 33:20 Daa 8.22 † 33:21 Zia 5.10

²⁶ má gí Yakɔbu buiɔ ní ma zòblena Davidiozie sa, kẹ̀ aà bui su kpalable Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbu buiɔwa lɔ yáí. Asa má suńɔ ní pá ziuε, mí ní wɛ̀nagwa.

34

Dii lεgbɛa Zedekias

¹ Gɔɔ pɔ Babeli kí Nebukanεza ní a zígɔɔ píi ní bùsu pɔ àlε kiblewàɔ gbéɔ píi lé zíká ní Yelusaleũdeɔ ní a zɔεwiaɔ, Dii yá'ò Zelemiiε à mè:

² Ma Dii Isailiɔ Lua ma mè, γε o Yudaɔ kí Zedekias ma mè, máλε wéλεε bee na Babeli kíaε a ɔziε, i tεsɔwà.

³ Aàpi sɔ a bɔ aà ɔziɔ, wa aà kũ na Babeli kíapie a ɔziε. Aa wεsikɔλε, aai yábɔ kɔ léu, wi taaànɔ Babeli.

⁴ N beo lé pɔ ma Dii má gbè̀en ke: Ma mè wa aà de ní fɛ̀ndaoo,

⁵ a ga niεniεε. Lá wà tulaletikà aà dezi kía káau pɔ d̀aaɔne téa, màa wa tulaletikaè téa, wi búbuapεè wà mε: Waiyoo kí! Ma Dii máme ma lépi gbè̀.

⁶ ɔ ānabi Zelemii yápi ò Yudaɔ kí Zedekias píi Yelusaleũ,

⁷ gɔɔ pɔ Babeli kía lé zíká ní Yelusaleũdeɔ ní Yuda wéλε pɔ g̀ɔɔ, Lakisi ní Azekao. Yuda wéλε bíide pɔ g̀ɔɔ lén we.

Zɔboa

⁸ Kí Zedekia lεdoúkè ní Yelusaleũdeɔ à mè wà zɔɔ g̀ɔa wéεɔ ũ kpàwake. A gbεa ɔ Dii yá'ò Zelemiiε.

⁹ Kí mè baade a zɔ pɔ de Ebelu ũ ké, g̀ɔε nɔε píi. Gbèε su àɔ a Yuda dee ví zɔ ũ lɔ.

10 Ǿ gbāadeo ní gbé k̄iniò lé kè doū aa mè, wá baade a zo k̄e ḡe ge noe, wáò ní k̄iá zo ù l̄o. Ké aa k̄o yāmà, aa ní k̄é.

11 Gbezā aa n̄ose p̄ale s̄e, aa èa zo p̄o aa ní k̄épiò dà z̄bleu.

12 Ǿ Dii yā'ò Zelemii è à mè:

13 Ma Dii Isailio Lua ma mè, ḡo p̄o ma á deziò b̄òle Egipi bùsu z̄bleu, ma a bàakuaíno yād̄ilené ma mè

14 an baade lí a Ebelu dee p̄o azia yīamá k̄é a w̄è soplade guu. Tó à z̄obl̄en̄é w̄è soolo, aali aà k̄é.* Ǿ á deziò i swásemazi aa ma yāmào.

15 A su á d̄owa, a yá p̄o má yei k̄e, á baade ḡo w̄é̄o ù yā'ò a gbédeee, ò a k̄o yāmà ma ae ua p̄o ma tó kuw̄au.

16 Ǿ a ea a ma tó òkpà, á baade èa a zo p̄o a k̄e aà a p̄eā ke k̄ù l̄o. A ea a ní dá z̄bleu, ḡe noe píi.

17 Ayām̄eto ma Dii ma mè, i swáse ma yáio, á baade i ḡo w̄é̄o ù yā'o a gbédeeeo. Ma Dii máme mále ḡo w̄é̄o ù yá kp̄awakéé sa. Má á gbae mà á kpá f̄enda ní gagyáo ní noanaoae. Má tó à ḡo s̄k̄engu p̄o ù dúnia bùsu gbépii.

18-19 Yuda d̄oanao ní Yelusaleū d̄oanao ní kí iwao ní sa'onaò ní bùsu gbé k̄iniò ledoūk̄emanò, aa ḡé gáaena paaa z̄anguo. Ǿ aa ma bàakuaíno yá gbòo, aai z̄ike ledoū p̄o aa k̄emanopiwao. A yái má tó aa ḡo lán gáaena p̄o aa p̄a pla aa ḡé a z̄anguopiwa,

20 má ní na ní ibee p̄o lé ní weone ní ozié, an ḡe i ḡo b̄o ní w̄aio p̄blea ù.

* 34:14 B̄a 21.2, Iko 15.12

21 Má Yudaᵛ kí Zedekia ní a ìwaᵛ na ní ibeε pᵛ aale ní wεᵛne ní ɔziε, Babeli kía zīgᵛ pᵛ aale kéwápiᵛ.

22 Ma Dii ma mē má yādilené, aai su wéleε beepiu, aai lélewà, aai tesᵛwà. Má tó Yuda bùsu wéleᵛ gᵛ bεziaᵛ ũ, gbēε aᵛ ku a guuo.

35

Lekabu buiᵛ

1 Dii yá'ò Zelemiiε Yudaᵛ kí Yoakiũ, Yosia né gᵛᵛ* à mē:

2 Gé Lekabu buiᵛ be. Yá'orínᵛ, ní mórínᵛ ma kpé kpéne dou, ní vεε kpámá aa mi.

3 Ǿ ma γε Zelemii né Yazania, Habazinia tᵛũna sīsi ní a dāunaᵛ ní a néᵛ ní Lekabu bui bεdeᵛ píi.

4 Ma gerínᵛ Dii ua e Lua gbé Anana, Igedalia né ìwaᵛ kpéneᵛ. A ku kpéneᵛ pᵛ di bílibledᵛana Maasea, Saluũ ne kpéneεε, gu pᵛ gbēzᵛᵛᵛ kpéne kúu.

5 Ma tᵛu pᵛ vεε ka a paᵛ kàle Lekabu buipionε ní keεonaᵛ, ǿ má òné: A mi.

6 Aa mē: Wili vεemio, asa wá dezi Lekabu né Yonadabu yādilewεε à mē wásuli vεemio e wá bui léwεε.

7 A òwεε lᵛ wásuli kpεdᵛᵛ, wásuli pᵛtᵛᵛ, wásuli vεebu bao. A mē wásu wàᵛ pᵛpᵛᵛ vᵛᵛ, sema wàᵛ ku zwàakpεᵛ guu gᵛᵛpii, ké wà e gēgē bùsu pᵛ wá kú a guu bᵛmᵛᵛ ũε beeu.

8 Wá wá dezi Lekabu né Yonadabu yápi kúa píie. Wápiᵛ ní wá nᵛᵛᵛ ní wá neᵛᵛᵛᵛ ní wá nenᵛᵛᵛ wili vεemio.

9 Wili kpεdᵛᵛ wàᵛ ku a guuo. Wá vεebu vᵛᵛ ge bua ge pᵛbui.

* 35:1 2Lad 36.5-8, Dan 1.1-2

10 Wio ku zwàakpεo guue. Wá yá pó wá dezi Yonadabu dīlεwēε kūa píε, wáλε zíkεwà.

11 Ké Babeli kí Nebukaneza sī wá bùsuu, ̄ wá òk̄ε: A mo wà bàale Babiloni zīḡoó ní Sili zīḡoone, wí tá Yelusaleū, ̄ wa ḡo Yelusaleū la.

12 ̄ Dii yā'ò Zelemiiε à mē:

13 Ma Dii Zīḡoode Isailio Lua ma mē, ge o Yelusaleūdeone ní Yudaο píi ñ me: A swáσε ledamai à ma yāmao lé? Ma Dii máme máλε á la.

14 Lekabu né Yonadabu yādīle a buione à mē aasuli vēmio, ̄ aa yápi kūa, aali mio e ní a gbāo, ké aale zike ní dezipi yáwa yái. Mapi sō mio yā'óε m̄ōm̄ō, ̄ ili zike ma yáwao.

15 Mio a zòblena ānabio zīwá m̄ōm̄ō, aaiο oé á baade bo a zé vāi guu, i a yākeo lile. Aaiο oé ásu te dii páleozi à zòbleno, ío ku aafia bùsu pó má kpà á deziowa guu. Kási i swásei à ma yāmao.

16 Lekabu né Yonadabu buio zikè yá pó an dezipi dīlenéwa, ápio sō ili ma yāmao.

17 Ayāmeto ma Dii Lua Zīḡoode Isailio Lua ma mē, yá pó má ò má yía Yelusaleūdeο ní Yuda k̄iniowa, má yíamáε, asa ma yā'oné, aai swáseio. Ma lezùr̄zi, aai weao.

18 ̄ Zelemii ò Lekabu buipione, Dii Zīḡoode Isailio Lua mē, lá á á dezi Yonadabu yādīleá kūa, áλε zíkε yá pó a dīlépiowa píi,

19 a yái Dii Zīḡoode Isailio Lua mē, Lekabu né Yonadabu buie ao zobleε ḡōpiiε, ao kélea we ví bauo.

Yoakiü Zelemii lá kaa téu

¹ Yudaᵛ kí Yoakiü, Yosia né kpalablea wè siĩᵛde guu, Dii yã'ò Zelemiiε à mè:

² Lá sé yá pó má òne Isailiᵛ ní Yudaᵛ ní buipáleᵛ yá musu za gᵛᵛ pó ma na yã'oaneᵛwa Yosia gᵛᵛ e gbã kéu pii.

³ Wiliᵛ dᵛᵛo tó Yudaᵛ yá pó ma zeᵛò mà yíamá yãma, an baade i bᵛ a zé vãiu, mí ní tàaeᵛ ní ní duunao kémá.

⁴ Ǿ Zelemii Nelia né Baluku sisi. Ké Zelemii yá pó Dii òε dàu lé siu Balukuε, ᵛ àle ké láu.

⁵ Ǿ Zelemii òè: Lá wà gĩmεε ní gea Dii uao,

⁶ gέ Dii yá pó má dàu má siune ní kè láu kyokeiné we leyegᵛᵛ. N a kyoke Yuda pó aa bᵛ zᵛεwia aa mᵛᵛne pii.

⁷ Wiliᵛ dᵛᵛo tó aa awakpa Diiε, an baade i bᵛ a zé vãiu, asa kpēne ní pᵛfē yá pó Dii ò gbépiᵛ musuo zᵛᵛ.

⁸ Ǿ Nelia né Baluku kè lá ānabi Zelemii òewa pii, à gè Dii yá pó kú lápi guu kyokè Dii ua.

⁹ Yudaᵛ kí Yoakiü, Yosia né kpalablea wè sᵛᵛode, a mᵛ kéokwide, wa dīle wà leye Dii kpé kpele Yelusaleüdeᵛ ní Yuda pó aa bᵛ zᵛεwia aa mᵛ Yelusaleüᵛ pii.

¹⁰ Gᵛᵛbeezi Baluku Zelemii yá taalapi kyokè Dii kpé kpea pó de lakēna Gemalia, Safana né pᵛ ũ guue. Kpeapi ku Bole Dafu sae Dii kpé ua lesiue.

¹¹ Ké Gemalia né Mika, Safana tᵛūna Dii yá pó kú taala guupi mà,

¹² ᵛ à gè kibe lakēna kpéu, à gbãadeε beeᵛ lè kálea we, lakēna Elisama ní Semaia né Delaiao ní

Akaboo né Elenatão ní Safana né Gemaliao ní Anania né Zedekiao ní gbãade kɪniɔ píi.

13 Ǿ Mika taala pɔ Baluku a kyokè a mà kãné ní swáwa píi.

14 Ǿ gbãade piɔ Netania né Yehudi, Selemia tɔúna, Kusi síwena zì Balukuwa aa mè: Oè aà lá pɔ à a kyokè gbéɔnɛpi se mɔð. Ǿ Nelia né Baluku taalapi sè gèoné.

15 Aa òè: Zɔle ò lápi kyokewɛɛ. Ǿ Baluku a kyokènè.

16 Ké aa yápi mà, aale kɔ gwagwa wèlewele, ɔ aa ò Balukuɛ: Sema wà yápi dau wà siu kíe píi.

17 Ǿ aa Baluku là wà mè: Kpelewa ní kè ní lápi kèi? A dau a síune yã?

18 Ǿ Baluku wèamá à mè: Ké à yápi dau a síumɛɛ, ɔ má kè ní lákèbɔɔ.

19 Ǿ gbãade piɔ òè: A ní Zelemiiò à ge ulɛ, gbèe su àò á kúkii dɔɔ.

20 Gbãade piɔ taalapi si dilɛ lakèna Elisama kpéu, ɔ aa gè kí lè ua aa yápi síuè.

21 Ǿ kí Yehudi zì lápi séi, ɔ à ge sè lakèna Elisama kpéu. Ké à sùð, à a kyokè kípíe ní gbãade pɔ kú aà sãɛɔ.

22 A mɔ lè mɔ kèokwide guuɛ, íana kú. Kí zɔleá a kpéu, té kaa tàasou dilɛa aà aɛ.

23 Tó Yehudi lápi kyokè zekii àaɔ ge síiɔ, ɔ kí í lápi zɔ we léu ní lakèna fènao, í zu tàaso tépiu e lápi gè tekù píi.

24 Ké kí ní a íwapíò yápi kyó mà, vía i ní kúò, aai ní ulaɔ gà wa kèò.

25 Baa ké Elenatã ní Delaiao ní Gemaliao awakpàè asu lápi kpasao, i ní yãmao.

26 Ǿ kí ò a né Yelamelie ní Azelie né Selaiao ní Abedee né Selemiao aa gé lakēna Baluku ní ānabi Zelemiio kúkūi, āma Dii ní úle.

27 Kí taala pò Zelemii a yá dàu a sīu Balukue a kēpi kpasaa gbēa, Dii yā'ò Zelemiie à mē:

28 Ɛa n̄ lá pāle se ɔ, ní yá pò kú taala sēia guu, Yudaɔ kí Yoakiũ kpàsapi kēu,

29 ní ge o kípíe ma Dii ma mē, à taalapi kpàsa à mē: Bóyāi wa kēu wà mē Babeli kía a mɔ būsue bee òkpa, i gbēnazina ní pɔtuɔ yáui?

30 A yáí má ò Yudaɔ kí Yoakiũ yá musu, aà buie a z̄le Davidi kpalauo, wa aà ge zu bàasiē, íatē i le fāanē, fi i kpawà gwá.

31 Má aà tàae ní aà néɔ tàaeo ní aà ìwaɔ tàaeo wí ní musue, mí yá pò ma mē má yía Yelusaleũdeɔwa ní Yudaɔ píi yíamá píi, ké aai ma yãmao yáí.

32 Zelemii taala pāle se kpà lakēna Baluku, Nelia néwa, ɔ à lá pò Yudaɔ kí Yoakiũ kpàsapi yá dàu a sīuè píi a kēu. A yá bee taa kâfikâfiè dasi ɔ.

37

Zelemii daakpeu

1 Babeli kí Nebukanēza Yosia né Zedekia dīle Yuda būsua kía ũ Yoakiũ né Yekonia gbēu.*

2 Aàpi ní a ìwaɔ ní a būsudeɔ aai swáse Dii yá pò ānabi òio.

* 37:1 2Kia 24.17

3 Ǿ Zedekia Selemia né Yehukali ní sa'ona Zefania, Maasea néo zì ãnabi Zelemiiwa aa mè: Wabikewēε Dii wá Luawa.

4 Zelemii Ìb bebe gbéǿ guu, asa wi aà dakpeu gíao.

5 Goo bee Falaǿ bò Egipi ní a zìgǿ. Ké Babiloni bùsu gbé pò lia Yelusaleũziò a baomà, ò aa gòà.

6 Ǿ Dii yā'ò Zelemiiε à mè:

7 Ma Dii Isailiò Lua ma mè, Yudaò kí pò gbéǿ zìma ñ ma laε, γε ñ oè Falaǿ zìgǿ pò bòε Egipi aale mó dɔiaàε ea tá ñ bùsuu.

8 Babiloni bùsudeò ea mo léε wélepiwaε, aai si aa tesǿwà.

9 Ma Dii ma mè ásu ázia sásá à με, Babiloniò goálaεo, asa aa tao.

10 Baa tó a Babiloni pò lé zikaánǿ fù pii, tó kǿǿ mé gǿ ñ zwàakpeo guu, ampio mé aa fele tesǿ á wélepiwa.

11 Ké Babiloni zìgǿ gò Yelusaleũa Falaǿ zìgǿ yái,

12 ǿ Zelemii fεε lé gé Bēyāmεε buiò bùsuu a kpaale séi a gbéǿ guu we.

13 Ama ké à kà Yelusaleũ Bēyāmεε Bòεu, gudōanaò gbēzǿ pò wí με Selemia né Ilia, Anania tǿũna aà kǿ à mè: N ye gé nai Babiloniòwaε.

14 Ǿ Zelemii mè: Egeε! Máε gé naimáo. Ǿ Ilia i we aà yáio, ò à gèaànǿ gbāadeò kíi.

15 Gbāadeò pò paaàzi, aa aà gbè aa aà dàkpeu lakēna Yonatāa be, gu pò wa dīε dakpeunaò be ũ.

16 Ǿ wà aà dà ε pò wà a bala kèu, à gǿoplakè we.

17 Bee gbεa kí Zedekia gbéǿ zì, wà aà bò mòoè azia kúkíiu, ò à aà là à mè: N yāe mà Diiwae? Zelemii wèwà à mè: Ao, a n na Babeli kíaε a ɔzīε.

18 Ǿ Zelemii kí Zedekia là à mè: Tàae kpele má kèné ge n ìwáǵné ge n gbéǵné ǿ a ma dakpɛui?

19 A ānabi pó aa ānabikékè aa mè Babeli kía a lélé á b̀usuwaǵ ku máé?

20 Tiasa ma dii kí, níle maa? Nsu to wà ɛa tamano lakēna Yonatāa beo. Tó ni ke màao, má ga weɛ.

21 Ǿ kí Zedekia mè wà Zelemii dile dakpɛunaǵ ua, wio wéle p̀ɛɛkenao p̀ɛɛ kpawà lá gu lé d̀o m̀endodo e p̀ɛɛ ge láaò wéleu. Ǿ Zelemii g̀ò dakpɛunaǵ ua.

38

Zelemii zua l̀o giu

1 Matā né Sefatia ń Pasuu né Gedaliao ń Selemia né Yukalio ń Malakia né Pasuuo yá pó Zelemii lé o gbéǵné mà à mè:

2 Dii mè gbé pó g̀ò wéleɛ bee guuǵ ǿ wa ń dede ń f̀ɛndao ge ń nɔanao ge ń gagyāo, āma gbé pó aa gè nà Babiloniǵwaǵ aao ku. Aa b̀o aafia, aaiǵ ku.

3 Dii mè á wéleɛ bee na Babeli kía zǵǵǵné ń ɔziɛ, aai sí.

4 Ǿ gbāadeǵ ge ò kíɛ: Wà gbépi de, asa àle zǵǵ pó g̀òwéɛ wá wéle guuǵ kãdeɛ ń gbé kɛnɔ p̀ii, yá pó àle oné yái. Gbépi lé wá gbéǵ aafia wɛleɛo, sema an ásookea.

5 Ǿ kí Zedekia òné: Madō a kú á ɔzi k̀i? Bó á ye mà ke bi?

6 Ǿ aa Zelemii se dà kíanɛ Malakia l̀o pó kú dakpɛunaǵ uapiu. Wà aà gbàe l̀oɔpiu ń baoɛ. L̀oɔpi í v̀io, sema p̀èlea, ǿ Zelemii v̀le p̀èleapiu.

7 Etiopi gbé Ebeɛɛleki pó de kía nɔǵ gwana ũ mà wà Zelemii dà l̀oɔpiu. Goo pó kí zōleɛ Bēyāɛɛ Boleu,

8 ǿ Ebeɛɛlekipi b̀ò aà be, à gè a òè:

22 Má è wà b̀̀le ní n be nɔɛ p̀́ g̀̀ɔ̀ Babeli kía zīg̀̀ɔ̀nɛ,
 ɔ̀ nɔɛpiɔ̀ lé mɛ:

Gb́́é p̀́ nannɔ̀piɔ̀ ɔ̀nɔ̀k̀̀nɛɛ,

ɔ̀ aa n fu.

N gbá v̀̀le p̀̀leau,

ɔ̀ aa b̀̀ n kpɛ.

23 Wa b̀̀le ní n naɔ̀ ní n néɔ̀ Babiloniɔ̀nɛ. Mpi s̀̀ ńỳɔ̀
 pilimáɔ̀. Babeli kía pi mé a n kú, i tes̀̀ ẁ̀léɛ beewa.

24 Ǿ Zedekia ò Zelemiiɛ: Nsu to gb̀́e yá pi mao, ké
 wasu n deo yáí.

25 Tó gbãadeɔ̀ mà ma yá'ònnɔ̀, mé aa mò n la aa mè
 ò yá p̀́ ní òmɛɛ ní yá p̀́ má ònɛo oné, tó n a kee ùlené,
 aa n deɛ,

26 ní oné n mɔ̀ awakpaimɛɛ, ké másu n gbaɛ
 Yonatáa be ò ga weo yáíɛ.

27 Gbãadepiɔ̀ mò Zelemii kíi píi, aa yálàlawà, ɔ̀ a
 wè má lá kí dàewa píi. Ǿ aai yáe oè bo, asa gb̀́e yá
 p̀́ aa ò ní k̀̀ɔ̀ ní kíó d̀̀ɔ̀.

28 Ǿ Zelemii ku dakpɛunaɔ̀ ua e wà gè Yelusaleũ
 siò. Lá wà Yelusaleũ sìn ke:

39

Babiloni Yelusaleũ sia

1 Yudaɔ̀ kí Zedekia kpalablea ẁ̀ k̀̀okwi mɔ̀
 kwide guu, Babeli kí Nebukanɛza mò lía Yelusaleũ
 ní a zīg̀̀ɔ̀.

2 Zedekia kpalablea ẁ̀ kuɛdode mɔ̀ síiɔ̀de guu, a
 g̀̀ɔ̀ k̀̀okwide ź́ ɔ̀ aa a bíi f̀̀.

3 Ǿ Babeli kía ní a ìwaɔ̀ mò z̀̀le Guo Boleu. Asi'onki
 Nɛɛgali Salezɛɛ kú ní guu ní Samɛgaa Nɛboo ní zīg̀̀ɔ̀
 ziia Saasikiũo ní Babeli kía ìwa kíniɔ̀ píi.

⁴ Ké Yudaᵋ kí Zedekia ní a zīgᵋᵋ ní é màa, ᵋ aa lèkᵋwa aa b̀le ní kibε kaaᵋ, aa b̀le ẃle b̀leu gwá, aa Yuudē d̀ᵋ zé sè.

⁵ Ǿ Babiloni zīgᵋᵋ p̀le ní gbεu, ᵋ aa Zedekia lè Yeliko gusalalau. Aa aà k̀ t̀ Babeli kí Nebukanεzawa Libla, Amata b̀suu. We à ỳd̀uaàla,

⁶ à aà néᵋ d̀de aà ẃa ní Yuda b̀su kíabuiᵋ píi.

⁷ Ǿ à Zedekia wé ẃwi à aà yè ní m̀daonaᵋ, à t̀aàᵋ Babeli.

⁸ Ǿ Babiloniᵋ tεs̀ aà bεwa ní Yelusaleũ kpéᵋ píi, mé aa a b́i gb̀ᵋ.

⁹ D̀aiᵋ gbēzᵋᵋ Nebuzaladā gbé p̀ g̀ ẃleuᵋ sèle t̀aᵋᵋ Babeli ní gbé p̀ g̀ ǹawaᵋ ní gbé ḱniᵋ.

¹⁰ Taaside búubuᵋᵋ ᵋ à ní t̀ Yuda b̀suu we, à ní gbá v́ebuᵋ ní bugbεᵋ gᵋᵋ bee.

¹¹ Babeli kí Nebukanεza ỳd̀ile d̀aiᵋ gbēzᵋᵋ Nebuzaladāε Zelemii ýa musu à m̀:

¹² N aà sé, níᵋ laaidᵋwà. Nsu v́ie kὲᵋ. Lá a òne, níli kὲᵋ.

¹³ Ǿ d̀aiᵋ gbēzᵋᵋpi ní zīgᵋᵋ ziia Nebusazebāᵋ ní àsi'onki Nεεgali Salezεεᵋ ní Babeli kía íwaᵋ píi

¹⁴ Zelemii sè b̀ᵋ dakpεunaᵋ ua, aa aà kpà Aikaũ né Gedalia, Safana t̀ũnawa, à t̀ᵋ a bε, ᵋ a ku a gb́ᵋ guu we.

¹⁵ Gᵋᵋ p̀ Zelemii ku dakpεunaᵋ ua, Dii ý'òè à m̀:

¹⁶ Gε ò o Etiopi gbé Ebεmekie,
 ma Dii Zīgᵋᵋde Isailiᵋ Lua ma m̀,
 má ý p̀ má ò ẃleε bee musu kε,
 kaalεε, i kε aafia no.
 Gᵋᵋ bee aà wé a siε.
 Ma Dii máme má ò,

17 Gɔɔ bee sɔ má aà bɔ,
 má aà na gbé pɔ àlɛ vɪakɛnɛɔnɛ nɔ ɔɔio.
 Ma Dii máme má ò.

18 Má aà bɔɛ, wa aà dɛ nɔ fɛndaoo,
 má aà misi ké a ma náai vɪ yáí.
 Ma Dii máme má ò.

40

Zelemii zɔlɛa Mizipa

1 Dɔaio gbɛzɔɔ Nebuzaladã Zelemii gbɛa gbɛa Dii yá'ò Zelemiipiɛ. A Zelemii lè Lama, wà aà yè nɔ mɔdaonao, a ku Yelusaleũ zɔgɔɔ nɔ Yuda gbé pɔ wàlɛ táɔnɔ Babeliɔ guuɛ.

2 Ké dɔaio gbɛzɔɔpi Zelemii è, a òè: Dii n Lua zèò wà yáyia guɛ beewae.

3 Dii m̀ò sa lá á òwa, asa a duunakèè, i aà yãmao. A yáí yápi á léi.

4 N beeo mále mɔdaona polo n ɔwa gbã. Tó à kènɛ, tamanɔ Babeli, mí laaidɔma we. Tó i kɛnɛ sɔɔ, kámabo. Bùsu gwa da n aɛ, gu pɔ kènɛ maa géu.

5 Ké Zelemii i dazɛuo, a òè: Gé Aikaũ né Gedalia, Safana tɔũna pɔ Babeli kía aà dɪlɛ Yuda wéleɔ gbɛzɔɔ ũ kíi, nɔ kuaànɔ n gbéɔ guu, ge gu pɔ kènɛ píi lé. ɔ dɔaio gbɛzɔɔpi kùsũakèè, à aà gbàèò.

6 ɔ Zelemii gè Aikaũ né Gedalia kíi Mizipa, ɔ a kuaànɔ we a gbé pɔ gò nɔ bùsuuɔ guu.

Gedalia dɪlɛa *(2Kia 25.23-24)*

7 Ké Yuda zɔgɔɔ dɔaanaɔ nɔ nɔ gbé pɔ kú sɛuɔ mà Babeli kía mé Aikaũ né Gedalia dɪlɛ bùsu dɔaana ũ,

mé à taaside pò aai tárnɔ Babelioɔ nàè a ɔzĩ, gɔɛɔ ní nɔɛɔ ní néɔ píi,

8 aa mò Gedalia kíi Mizipa. Netania né Isimaela kú ní guu ní Kalea néɔ Yohanani ní Yonatãao ní Tanumε né Selaiao ní Netofa gbé Efai néɔ ní Maaka gbé Yezaniao ní ní gbéɔ.

9 ɔ Aikaũ né Gedalia, Safana tɔũna legbèné ní ní gbéɔ à mè: Asu zɔble Babiloniɔne viakεo. A zɔle wá bùsuu la, í zɔble Babeli kíaε, yá i bɔánɔ na.

10 Mapi, má gɔ Mizipa laε, mí yá'o Babiloni pò aa mɔ wá kíiɔne. Apio sɔ à γε pɔkeke ní véεo ní nísio, í ká dɔu, íɔ ku wéle pò á zɔleu.

11 Ké Yuda pò kú Mɔabuɔ bùsuu ní Amɔniɔ bùsuo ní Edɔũɔ bùsuo ní bùsuu pãleɔ mà Babeli kía gbé kɔnaɔ tò Yuda bùsuu, mé à Aikaũ né Gedalia, Safana tɔũna d̄ile ní gbɛzɔɔ ũ,

12 aa bò bùsuu pò aa fãaaaupiɔu aa sù Yuda bùsuu, aa mò Gedalia kíi Mizipa, ɔ aa pò kèke maamaa ní véεo píi.

13 Kalea né Yohanani ní zĩgɔ dɔaana pò kú sɛuɔ mò Gedalia lè Mizipa nípii,

14 aa òè: N dɔ ké Amɔniɔ kí Baalisi mé Netania né Isimaela zĩ n deio lò? Ama Aikaũ né Gedalia i ní yá sio.

15 ɔ Kalea né Yohanani ò Gedaliaε asii guu Mizipa à mè: To mà γε Netania né Isimaelapi de. Gbɛε aɔ a yá dɔo. Bóyái nýɔ to aà n de, Yuda pò kãaaańziɔ i fãaa píiii? Yuda kɔnaɔ midεε.

16 ɔ Aikaũ né Gedalia wè Kalea né Yohananiwa: Nsu yápi keo, εε níle dɔ Isimaelawa.

41

Gedalia dea

¹ Wēpi mo soplade guu ɔ Netania né Isimaela, Elisama tɔuna mò ní gbɛɔn kwio, aa Aikaũ né Gedalia lè Mizipa. Kía buie, mé kía iwae. Goo pɔ aale poble Mizipa we sãnu,

² ɔ Isimaelapi ní gbɛɔn kwi pɔ kuaàno fèle Aikaũ né Gedalia, Safana tɔuna lè ní fɛndao, aa gbé pɔ Babeli kía aà dīle bùsu gbɛzɔo ũpi dè.*

³ Isimaelapi Yuda pɔ kuaàno Mizipa weo dède pii ní Babiloni zīgɔ pɔ kú weo.

⁴ Ké a gu dɔ, gbɛe Gedalia dea yá dɔ gīao,

⁵ ɔ gbɛɔn basiiɔo bɔ Sikɛũ ní Siloo ní Samalio. Gbɛpio ní lekãno wà, aa ní pɔkasao ga kèkè, aa ní me lili kpélekpere, aale gé Dii ua ní pɔwentio ní tulaletio.

⁶ ɔ Isimaela fèle Mizipa, àle gé dairle ní ɔɔbo. Ké à kà ní kíi, a òné: A mo wà gé Aikaũ né Gedalia kíi.

⁷ Ké aa gè wéleu, ɔ Isimaela ní gbé pɔ kuaàno ní kòlokpakpa, à ní ká lò'eu.

⁸ A mo lè an gbɛɔn kwio ò Isimaelae: Nsu wá dɛdeo, asa wa mase ní naao ní nísio ní zɔo ùle sɛue. ɔ à ní tó we, i ní dɛde ní gbéɔo.

⁹ Lòo pɔ kí Asa yɔo goo pɔ àle zika ní Isailio kí Baasao ɔ Isimaela gbé pɔ à ní dɛdepio kàu Gedalia pɔ sae. Lòopi ɔ Isimaela gbé pɔ gàgao kàu páupau.

¹⁰ ɔ Isimaela gbé pɔ aa gò Mizipao kùkù pii, kía nenɔo ní gbé pɔ dɔaio dɔaana Nebuzaladã Gedalia dīle ní dɔaana ũ aa gò weo, ɔ à dàzeu àle tá Amɔnio bùsuu.

* **41:2** 2Kia 25.25

11 Ké Kalea né Yohanani ní zīgṣ d̄aana p̄o kuaàṅṅo yāvāi p̄o Isimaela kè mà p̄ii,

12 aa ní gbéṅ sèlè p̄ii, aa gè zíkai ní Isimaelapio. Aa aà lè íkalékii z̄ṅṅo p̄o kú Gabaṅṅo sae.

13 Ké gbéṅ p̄o aa kú ní Isimaelaoṅ Yohanani ní zīgṣ d̄aana p̄o kuaàṅṅo è, an p̄o kèna.

14 Ǿ gbéṅ p̄o Isimaela ní kūkū Mizipapioṅ Isimaelapi tò we, aa tà Yohanani kíi.

15 Ǿ Isimaela ní a gbéṅṅ swaaṅṅo p̄liwà, aa tilè wà tà Amṅṅoṅ bùsuu.

16 Yohanani ní zīgṣ d̄aana p̄o kuaàṅṅo Mizipa gbéṅ kṅnapioṅ s̄i Isimaelawa Gedalia dea gb̄ea, aa ní sélè, zīgṅṅo ní n̄ṅṅo ní néṅ ní kía n̄ṅṅo gwana p̄o à sùr̄n̄ṅo ní Gabaṅṅoṅ,

17 Ǿ aa dàz̄eu aa zè Kimaū pilakii p̄o kú Betelēū sae. Aalè tá Egipi,

18 ké aalè bàalè Babiloniṅṅe yáí. Aalè viakené, asa Isimaela Gedalia p̄o Babeli kía aà d̄ilè bùsu d̄aana ũ d̄è.

42

Zelemii wabikea Diiwa Yudaṅṅe

1 Ǿ Kalea né Yohanani ní Osaia né Azaliao ní zīgṣ d̄aanaṅ ní gbéṅ kíniṅ néf̄ēn̄ēn̄ gb̄ēz̄ṅṅo p̄ii gè

2 ānabi Zelemii lè aa òè: Yá p̄o wá lè gb̄eama ma, ní wabikew̄ē Dii n Luawa ní gbéṅ kṅnae beeo p̄ii. Wá dasi yāa, wá gbéṅ p̄o wa ḡṅṅo sa wá bílao lá ní è wá s̄lè beewa.

3 Wabike Dii n Luawa aà zé p̄o wá sé ní yá p̄o wá k̄eṅ ow̄ē.

4 Ǿ ānabi Zelemii ònέ: Má mà. Má wabikeέ Dii á Luawa lá á òwa. Yá pó a wèwá píi má oέ. Má gí yāe oíéo.

5 Ǿ aa ò Zelemiiε: Lá Dii n Lua su onε wà ke, tó wi zíkewà píio, Diipi mé aó de wá seelade síande náaide ũ.

6 Yāmaa ge a vāin nò, wá zíkε Dii wá Lua pó wáλε n zǐ yāgbεaiwà yáwa, ké wà e wàò aafia, asa wá zíkε Dii wá Lua yáwaε.

7 Goo kwi gbεa Dii yā'ò Zelemiiε.

8 Ǿ à Yohanani n zǐgō dōaana pó kuaànoo sísi n gbέ kǐniò néfēnen gbézō píi.

9 A ònέ: Dii Isailiò Lua pó a ma zǐ yāgbεaiwà mè:

10 Tó a gō zōλε bùsupiu la, má á zεdó, má á fuangbao, má á gba gbāa, má á gbooo, asa ma pó yà yá pó má yǐawá yáíε.

11 Asu vǐake Babeli kía pó á aà vǐa vǐεo. Asu vǐakeέo, asa máo kúánε. Má á suaba, mí á bó aà zǐ. Ma Dii máme má ò.

12 Má wēnadōé, Babeli kía i á wēnagwa, i εa á bùsu sōaaé.

13 Tó a su mè á Dii á Lua yāmao, á zōλε bùsuu lao,

14 tó a su mè aawo, wá tá Egipiε, we wáó kuu, wá kō'e n zǐoo, wá zǐ kuu mao, nōana a káwáguo,

15 too, à ma yāma Yuda kōnao. Ma Dii Zǐgōde Isailiò Lua ma mè, tó a gi ta Egipi, a ge zōλε we,

16 fēnda pó áλε vǐakeέ mé a á le Egipi we, nōana pó áλε leeleke a yá musu a kááguε, í gaga we.

17 Gbέ pó aa zè n Egipi tao wà ge zōλε weo, wa n dεdε n fēndaoε n nōanao n gagyāo. An gbēε a bōo, aa bō yá pó má yíamá fòouo.

18 Ma Dii Zǐgōde Isailiò Lua ma mè, lá ma

pɔfɛ ní pɔkūmao b̀̀b̀̀o Yelusaleũdeɔwa, màa mà pɔkūmab̀̀b̀̀wá, tó a ta Egipi. A gɔ gbékab̀̀ ũ, s̀̀kēngu p̀̀ ũ, láaip̀̀ ũ, láanip̀̀ ũ, mé á wesi gue beele bau lo.

¹⁹ Ǿ Zelemii mè: Yuda k̀̀nao, Dii òé ásu ta Egipio. Aɔ d̃s̃ s̃ásã ké má òé gb̃ān we,

²⁰ ma mè a z̃á ỹáwa, ále ázia kaikεε. A ma z̃i Dii á Luawa, a mè mà wabikεwàé, ỹá p̀̀ a omεε mà oé, á ke píε.

²¹ Ma ỹá p̀̀ Dii á Lua ma z̃iò òé gb̃ā, k̃ási i swásεio.

²² Aɔ d̃s̃ s̃ásã ké wa á dede ní f̃endaoe ní ñanao ní gagyão gu p̀̀ á ye gé z̃̀leuipi.

43

Yuda taa Egipi

¹ Ké Zelemii ỹápi ò gbépiɔne píi a làa, ỹá p̀̀ Dii ní Lua aà z̃̀omápi,

² Osaia né Azalia ní Kalea né Yohanano ní waladeɔ píi ò Zelemiiε: Eε níle to. Dii wá Lua i n z̃̀ ò owεε wásu gé z̃̀lei Egipioo.

³ Nelia né Baluku mé n swáf̃ew̃εε, ké à wá na Babiloniɔne ní z̃̀i, aai wá dede ge aai táwanɔ Babeli.

⁴ Ǿ Yohanani ní z̃̀ig̃ɔ d̃̀aanao ní gbé k̃iniɔ i Dii ỹámao, aai gɔ Yuda búsuuo.

⁵ Ǿ Yohanani ní z̃̀ig̃ɔ d̃̀aanapiɔ Yuda k̀̀na p̀̀ aa b̀̀ búsu p̀̀ aa f̃́aaau aa s̀̀ Yuda búsuuo s̃̀le píi aa dàzeu,

⁶ g̃̃εo ní ñεo ní néo ní k̃ía neñεo ní gbé p̀̀ d̃̀aiɔ gb̃̃z̃̃o Nebuzaladã ní tó ní Gedaliao ní ānabi Zelemiió ní Nelia né Balukuoo.

⁷ Aai Dii ỹámao, ñ aa tà Egipi e Tapanesi.*

* **43:7** 2Kia 25.26

8 Ǿ Dii yā'ò Zelemiiē Tapanesi we à mè:

9 Gbè gbènēō sélé ge ñ v̄l̄ev̄l̄e biliki pó kpáleaō guu Falaō be kpēle Tapanesi la Yudaō wáa,

10 ní oné ma Dii Zīgōde Isailiō Lua ma mè, má a zòblena Babeli kí Nebukanēza sísi, mí aà kpalabaa kpále gbē pó má v̄l̄epiōwa. Ǿme a zwàakpe dō gbepiō musu.

11 A mō léle Egipiwa, Ǿ gbé pó má ðile aa gagaō gaga, gbé pó má ðile wà ní kúkū z̄iz̄ō ūō, wa ní kúkū a ūē, mé gbé pó má ðile wà ní dēde ní fēndaoō, fēnda wa ní dēdēd.

12 A tesō Egipi táakpēōwa aa tékū, i táapiō sélé tað. Lá pōdāna í a pōō kákaala, màa Babeli kía a Egipi būsū pōō kákaala, a ta aafiaē.

13 A íatē kpé pó kú Egipi gbèpēleō wíwi, i tesō Egipi táakpēōwa.

44

Yáyiaa táagbagbanaōwa

1 Yáē bee dēde Zelemiiwa Yuda pó kú Egipiō yá musu, gbé pó kú Midoliō ní Tapanesiō ní Mefisiō ní Egipi būsū geōmidōk̄li oiōō.

2 Ma Dii Zīgōde Isailiō Lua ma mè, a yá pó má yā Yelusaleū ní Yuda wéleōwa è pii. A gō bezia ū gbā, gbēē ku weo

3 vāi pó wélepideō kè, aa gè tulaletikātea dii pó ápiō ge á deziō dōōne aa kùléné, Ǿ aa ma pō fēlemēē yái.

4 Mio a zòblena ānabiō z̄iwá mōōmōō, aai me ásu yābēē pó má zaupi keo.

5 Ǿ i swáεe a ma yāmào. I mikē á vāikeawao, i tulaletikaa téa dii páleone too.

6 Ǿ ma pofē ní pōkūmao bòbò Yuda wéleō ní Yelusaleūowa e aa gò bezia gii ũ lá á dō gbāewa.

7 Ma Dii Lua Zigōde Isailio Lua ma mē, bōyāi ále yāzō i áziae à ázia midei? A Yuda gōee ge nōee ge nēe ge yōminae a gōo.

8 Ále ma pō felemēe ní á pōkeao. Ále tulaletikatea dii pálepione Egipi la, gu pó a mō zōleu. A ázia dede a yái, i gō láaipō ũ ní láanipōo dúnia bui píie.

9 Vái pō á deziō kē á būsuu ní Yelusaleū zeaō guuo ní á kíao ní ní nao ní ápiō ní á nao sàágu yà?

10 E ní a gbāo i ázia busao, á ma vía vío. I te ma ikoyā ní yá pó má díle á deziōneozio.

11 Ayāmeto ma Dii Zigōde Isailio Lua ma mē, ma zedò mà mikpelié, mí yáyiawá mà á míōnzō ápiiē.

12 A Yuda kōna pó a ze ní sua Egipi lao, ō a su lao, lakii ō á gagau ápii. Fēnda ní nōanao a nēfēnen gbēzōo dede, aai gō gbékabō ũ, sōkēngu pó ũ, láaipō ũ, láanipō ũ.

13 Má á gbé pó kú Egipio wetā ní fēndao ní nōanao ní gagyāoe, lá ma Yelusaleūdeō wetāwa.

14 Yuda kōna pó mò zōle Egipie a bōo. A e ea ta Yuda būsuu pó ále a beekuo. A tá weo, sema á gbé pó sù bōkii è bàasio.

15 Ǿ gōee pó aa dō ní nōeo i tulaletikatea dii páleoneo ní nōe pó kāaaa we dasidasio ní Yuda pó aa ku Egipi ní Patelosipio ò Zelemiē:

16 Wá yá pó ní òwēe ní Dii tóopi sio.

17 Yá pó bō wá léu pii ō wá ke, wá tulaletikatea luabe nōe kíaeē, wí ítōlewà, lá wápiō ní wá deziō ní

wá kíaᵛ ní wá gbāadeᵛ kè Yuda bùsuu ní Yelusaleũ zeaᵛuwa. Gᵛᵛ bee poblea diwázie, wále namable, mé vāi i wá leo.

18 Za gᵛᵛ pᵛ wá tulaletikaa téa luabe nᵛe kíapie tò, wále ítᵛlewà ɓo, pᵛpii lé késāwáe, fēnda ní nᵛanao lé wá dede.

19 Ǿ nᵛeᵛo mē: Ké wále tulaletikatea luabe nᵛe kíapie, wále ítᵛlewà, wále kàa kèè lá aà taawa, wá kè wá zāᵛ lé sai nᵛe?

20 Ǿ Zelemii ò gᵛe ní nᵛe pᵛ lé yázāsiwaᵛne à mē:

21 Tulaleti pᵛ ápio ní á deziᵛ ní á kíaᵛ ní á gbāadeᵛ ní á bùsudeᵛ kàtea Yuda wéleᵛ guu ní Yelusaleũ zeaᵛ guuo yá dᵛ Diiguo lé? Diipi i làasookewàᵛ lé?

22 Ké Dii kpāsa ní á vāikeaᵛ ní tè yá pᵛ á kèᵛ, a yái á bùsu gᵛè bezia gii ũ, gbēe ku we ɓo, à gᵛè láaipᵛ ũ lá á dᵛ gbāewa.

23 Lá a tulaletikàtea a duunakè Dii, i aà yāmao ge aà ikoyā ge aà yādileᵛ, i aà ɔtondᵛkii gwao, a yái à yāmᵛié lá a gᵛᵛ gbāewa.

24 Ǿ Zelemii ò nᵛeᵛne ní gbéᵛ kiniᵛ à mē: A Yuda pᵛ á kú Egipi ɓo, à Dii yāma.

25 Dii Zigᵛde Isailiᵛ Lua mē ápio ní á nᵛeᵛo a legbè, ɔ a zikèwà a mē á lé pᵛ á kè luabe nᵛe kíawa fiaboèe. A mē áᵛ tulaletikaè téa, ɓo ítᵛlewàe. Too, à lé pᵛ á kèwà fiaboè! A zike lé pᵛ á gbèèwa!

26 N beeo à ma yāma, á Yuda pᵛ á kú Egipiᵛ! Ma Dii ma mē, má sī ní ma zᵛokeo, á Yuda pᵛ á kú Egipiᵛ, á gbēe a ma tᵛ si à gbasa mē á sī ní Dii Lua kuaᵛ ɓo.

27 Málé wéteázi ke mà vāikeé yáie, i ke maakéé yái no. Wa á Yuda pᵛ á kú Egipiᵛ dede ní fēndaoe ní nᵛanao e à ge midé ápii.

28 Gbé pọ aa bọ fēnda lézì, aa bọle Egipi aa ta Yuda būsuu aao bílao, Yuda kōna pọ m̀ z̀le Egipi i d̄s sa gbé pọ a yá kú, tó mapì ge ampìne.

29 Ma Dii ma m̀ seela pọ a to ào d̄s ké yá pọ ma m̀ má yíawá guε beeu kuεn ke:

30 Ma Dii ma m̀ má Egipi kí Falaṣo Ɔfela na aà ibεε pọ lé aà wεε a ɔzìε, lá ma Yudaṣo kí Zedekia ná a ibεε Babeli kí Nebukanεza pọ lé aà wεε a ɔzìwa.

45

Baluku yá

1 Nelia né Baluku yá pọ ānabi Zelemii òε k̀é láu. A gbεa ɔ Zelemii yá bee òè Yudaṣo kí Yoakiũ, Yosia né kpalablea ẁé síiṣde guu.

2 Dii Isailiṣo Lua mé yápi òne Baluku.

3 Ni me waiyoo mpi, Dii yá'ía k̀afine n yá'õmaue, níle aauke e n kpa, níle íampak̀i eo.

4 Dii m̀ mà onε á pọ pọ á b̀ò wíwi, í pọ pọ á t̀ò wole, baa b̀usu búu guu.

5 Yázṣṣo níle wεεε nzílaεa? Nsu wεεεo, asa Diipi m̀é á yámṣo gbépiie, āma gu pọ n γεu píi, á n misie. Dii mé ò.

46

Yá pọ a Egipi le

(Isa 19.1-25, Eze 29.1-32.32)

1 Dii yá'ò ānabi Zelemiiε buiṣo yá musu à m̀é:

2 Egipi pón la. Yá pọ Dii ò Egipiṣo kí Falaṣo Neko z̀gṣṣo musun ke, gṣṣo pọ Babeli kí Nebukanεza

zìblèmá Uflatai Kaakemi sae, Yudaᵋ kí Yoakiü,
Yosia né kpalablea wè sîiᵋde guu.

³ A á sèngbaᵋᵋ keke,
a zᵋᵋ ní a nénao,
í gé zîu.

⁴ A àasîna ká sᵋᵋne, í di ní kpe.
A mò fùᵋᵋ kpákpa, í ze dᵋᵋdᵋᵋ,
à mò ulaᵋ dada, í á sᵋᵋnaᵋ leke.

⁵ Bó mále e wei?
Má è vía ní zîgᵋᵋ kù,
aale pᵋᵋᵋᵋzâke,
wà zìblèmá, aale tíle,
aale ní kpe gwao, vía pᵋᵋ liaarzi.
Dii mé ò.

⁶ Gbé kâsakasa i e bàaleᵋ,
gbé gbâa i e bᵋᵋ.
Aale gēmbᵋle, aale kwé
Uflata sae gugbântoo oi.

⁷ Deᵋ mé lé fele lán Niiliwa kee,
aale zâampapa lán í zᵋᵋwai?

⁸ Egipiᵋne! Aale fele lán Niiliwa,
aale zâampapa lán í zᵋᵋwa,
aale me: Wá fele da dúniaae,
wí wéleᵋ míᵋᵋzᵋ ní gbé pᵋ kúuᵋ.

⁹ Sᵋdeᵋ, à dazeu!
Zikasᵋgodeᵋ, à gofi sᵋᵋsᵋᵋ!
Zîgᵋᵋ, à bᵋ ní táo!
Etiopiᵋ ní Libiiᵋ sèngbao kûa,
Ludiᵋ sá kûa, aale ká.

¹⁰ Gᵋᵋpiá Dii Lua Zîgᵋde pᵋe,
tsia aà ibeᵋᵋwa gᵋᵋe.
Fēnda a yēmemiñgu à tã ní auo,

asa Dii Lua Zīgōde sa'oa vī
Uflata saε gūgbāntoo oi būsuuε.

11 Egipiō, à γε bō εσε wεεε Galada!
N beeo á εσεκεε pãε,
á gyã a kέwáo.

12 Buiō ma lá wà widàwá,
á pelemboa wii a li dúniaa.
A gōsaō kpákpakōa,
aai kwε sikōa.

13 Yá pó Dii ò ānabi Zelemiε Babeli kí Nebukanεza
mōa lélei Egipiwa musun κε:

14 A yáε bee o Egipiōνε,
à a kpàwakε Midoli ní Mεfisiō ní Tapanεsio.
A oné aa sōukε aa zī'opoo,
asa zī lé ní saεdeō bleε.

15 Bóyāi á negōnaō wúlεai?
Aai fō fēleo, Dii mé ní né.

16 Aa gēnaleεε aa kpákpakōa,
aa με, feλε wà ta wá gbέō kíi,
wà bàale gbāamōneδεō fēndaε,
wà ta wázia būsuu.

17 A tókpa Egipiō kí Falaōε,
Zōade pó à azia góikè.

18 Lá á Taboo dō gbèsisí ũ,
mé á Kaameli dō ísia saε,
ní ma kuao, màa á ibεε mōa sea vīo.
Ma Kia pó ma tón Dii Zīgōde máme má ò.

19 A Egipiō, à á pōo naaa.
Wa á kúkū wà táánεε.
Wa tesō Mεfisiwa à gō bezia ũε,
gbēε aō ku we lo.

20 Egipi de lán zununu kefenawae.
 Fion a bo gughāntoo oi, i mo pewà.

21 Zīgō pō Egipio fiabōnéo
 de lán zunebolo mekpaaowaε.

Aa kpekpa, aai tīle sānu,

aa fō ze gio,

asa yāmōnegoo mé kà,

an íadamagoo mé pīla.

22 Egipio bà kpáí lé lán mlēwa,

an ibeεo lélemá n gbāao,

aa sumá n mōoo lán yàawenaowa.

23 Ma Dii ma mē,

baa ké Egipi zīgōo kpa

lán líkpe sisi pō wa fō gēuowa,

wa n kwéε.

Asa an ibeεpio dasi de kwaola,

wa fō n naoo.

24 Wa Egipio na gughāntoodepioε n oziε,

wi widamá.

25 Ma Dii Zīgōde Isailio Lua ma mē má Tebesi táa

Amōni wetā n Falaōo n Egipio n n táa kīnio n n kíao.

Má Falaōo n gbé pō aa aà náai vīo wetā,

26 mí n na Babeli kí Nebukanεza n aà zòblena pō

aale n weone n ozi. A gbεa wa εa wào ku we lán

yāawa. Ma Dii máme má ò.

27 Ma zòblena Yakōbu buio,

ásu to vía á kūo.

Isailio, ásu bílikεo,

asa má á bo bùsu zàzāu,

á buio ò má n sí zòblewa.

Yakōbu buio εa aao ku kílikili dōdōa,

gbēε a to vía n kūo.

28 Ma zòblena Yakōbu buio,

ásu v̄iakeo, asa má kúánœ.
 Bui p̄o ma ɔz̄ɔ́azi ní guuo
 baa tó ma buipio m̄ionz̄ɔ,
 má á m̄ionz̄ɔo.
 Ama á b̄o p̄ao fá!*

Má á swágaga a zéwae.

47

Yá p̄o a Filit̄eo le

*(Isa 14.29-32, Eze 25.15-17, Yoε 3.4-5, Am̄o 1.6-8,
 Sof 2.4-7, Zkl 9.5-7)*

¹ Dii yá'ò ānabi Zelemiie Filit̄eo musu e Falaɔo ào
 gé lélei Gazawa à mè:

² Dii mè:

I b̄o gugb̄antoo oi,
 àle su lán swa paawa.
 Ipi dà bùsua ní p̄o p̄o kú a guuo,
 à dà w̄éleola ní gb̄é p̄o kúuo píi.
 Wàle wiile,
 bùsudeo lé búbuape nípii,

³ ib̄eɔo s̄o gb̄aa bàalek̄ofi yái
 ní s̄ogo wuluu t̄oel̄el̄ualuaa yáio.

Maeo ea su ní n̄eo séleio,
 ké an ḡasi ḡò d̄òl̄o yái.

⁴ Filit̄eo kea kélekele goo mé kà,
 wa gb̄é p̄o aai d̄o Tiideo ní Sid̄odeole k̄onapio m̄ionz̄œ.
 Dii mé a Filit̄eo ásooke,
 i Keleti bùsudeo p̄o ḡòpio d̄eoz̄ɔ.

⁵ Gazadeo ní mi b̄o,
 Asekelonideo lé ḡò kpaaua.
 Gusalala gb̄é k̄nao,

* 46:28 Zel 30.10-11

áɔ ázia lili e bɔɛ ni?

⁶ A'a Dii fɛnda, nýɔ zewɛɛ bɔɛ ni?

Sɔɔ n kpéu! Káma bo! Ze màa le!

⁷ Dii mé fɛndapi dàu, kpelewa a ke à zei?

A díle fɛndapie àà yémemi Asekelonideɔ ní
isialededeɔgue.

48

Yá pʼa Mɔabuɔ le

(Isa 15.1-16.14, 25.10-12, Eze 25.8-11, Amɔ 2.1-3, Sof 2.8-11)

¹ Dii Zigɔde Isailiɔ Lua yá'ò Mɔabuɔ musu à mè:
Waiyoo, wà Nebo ásookè.

Wà Kiliataiũ sɪ wà a gbéɔ kùkù,
wà ní mɛɛwiadeɔ kù, aa gò bíli guu.

² Mɔabuɔ íandãa ví lɔo,
wà lekpàaíńzi Eɛɛbɔ wà mè:

A mɔ wà ge buipi dúuzɔ.
A Mademedeɔ sɔ á lé a gɔ kpaaũae,
wi péwá ní fɛndao.

³ Olonaiũdeɔ wii ma dɔ:
Wà wá dɛɔnzɔ! Wà wá ké dúuduul

⁴ Wà Mɔabuɔ dúuzɔ,
an néfɛnɛnaɔ ɔɔɔ ma dɔ.

⁵ Aale wiipe, aale Luiti sɪsɪ kú,
aale búbuape, aa pɪla lé gé Olonaiũ.

⁶ A bàale! A ázia mibɔkúí wɛɛɛ,
íɔ ku gbáau lán sɛa zàa'ínawa.

⁷ Lá a á yákeɔ ní á àizeɛɔ náaikè,
a yáí wa á kúkúí,
wi táánɔ bùsu páleu ní á kíɔ
ní á táa Kemɔsio ní a gbàgbanaɔ.

8 Gudena a léle á wélewa píie,
 á wéle a bɔo.
 Wa guzule òkpae,
 wi gusalala dúuzɔ,
 asa Dii mé ò.

9 A gàsiao kpa Mɔabuɔwa
 aa vua taò,
 asa an wéleɔ gɔ beziao ũe,
 gbɛe aɔ ku a kee guu ɔo.

10 Gbé pɔ ɪ zike Diié n zígbiaoá láaipɔe.
 Gbé pɔ gi gbɛdei n a fɛndaoá láaipɔe.

11 Mɔabuɔ ku dɔdɔa za n èwaasogɔ,
 aa zɔleae mèteee lán wɛwa dàa guu.
 Wi n lile wà n ká dàa pãleu yãao,
 wi n bɔle wà tãrɪnɔ bùsu pãleuo.
 Aa na e tiae, an gi i lileo.

12 A yáí ma Dii ma mè a gɔɔ lé mó
 ké mà dàalekulenaɔ zimá,
 aai n dàapiɔ lé kúle aa n bɔleu,
 aai gbasa n dàapiɔ wíwi.

13 Wí a Mɔabuɔ kũ Kemɔsi yá musue,
 lá wí Isailio kũ Beteli pɔ aa aà náaikè yá musuwa.

14 Mɔabuɔ, kpelewa á e o
 neɔn zikan gbãaon á ũi?

15 Wa si Mɔabuɔ wéleɔu wà n dɛɔnzɔe,
 an èwaaso maao i gaga gbɛdeɛa guu.
 Kía mé ò, aà tón Dii Zígɔde.

16 Mɔabuɔ kea kélekele kãikũ,
 wa yáyiamá zezesaie.

17 A bui pɔ á liaarɪziɔ

ń á gbé pọ a ń tọ màọ píi
à ázia gbēgbē ń yáí,
í me an gopana gbāa làa,
an kpala gawi kọ'è.

18 Dibōdeọ à á kúkii gawide to we,
í pila zōle būsuu.

Asa Mọabuọ kàalenaọ lé mó léleiwá,
aa á wéle bíideọ gbooe.

19 Aloeedeọ, à ze zé sae àọ gudā,
íọ gōe ń nọe pọ aale kòso fāọ la
àọ me, à kè kpelewa ni?

20 Wí Mọabuọ kù, wà ń dúuzòe.

A wiile! A búbuape,
í oné Aano sae we,
wà Mọabuọ míonzòe.

21 Lua yákpalekè ń gusalaladepiọe,
Olonadeọ ń Yazadeọ ń Mefaadeọ

22 ń Dibōdeọ ń Nebodeọ ń Bediblataiüdeọ

23 ń Kiliataiüdeọ ń Begamuludeọ ń Bemeonadeọ

24 ń Keliodeọ ń Bọzeladeọ
ń Mọabu būsuu wéleọ píi,

a pọ pọ kú káiọ ń a pọ pọ kú zāọ.

25 Wà Mọabuọ gbāa kọ'è,

wà ń gāsa wíwi.

Dii mé ò.

26 Mọabuọ kuabii Diiwae.

A íkakané,
aa léle ń pisi guu blatau,
aa gō láanipọ ü.

27 I Isailiọ láanike yāa nolo?

Tó ále ń yá'o,
iliọ mikené déüdeü

lán kpáí wa kùwao lé?

28 Mɔabuɔ, à á wéleɔ to we,
í ge àɔ ku gbetoɔu
lán bã pɔ í né da wewa.

29 Wa Mɔabuɔ yɔɔ yāmà,
an kàamai ní ní zazao kè zài.
Aa ziasɛa lesí ní íandão ví,
wala mé lé ní é ní sɔ guu.

30 Ma Dii ma mɛ,
má nízia sɛa lesí dɔ, kási pãɛ,
an yãbole lí gbesuo.

31 Ayãmeto mále ɔbo Mɔabuɔne,
mále wiipe ní yá musu,
mále búbuape Kilalesedeɔne.

32 Mále ɔbo Sibema vɛɛbuɔne,
ma wiipi de lán Yazɛɛdeɔ pɔwa.
Sibema gɔna ɔtà yãa e ísialei
e à gè kà Yazɛɛwa.

Ɔ gbɛkaalɛna mɔ̀ lèlɛ
a vɛɛ kó pɔ màɔwa.

33 Wà pɔna ní yaabo bɔ
Mɔabuɔ kaaɔu ní ní buaɔ.
Má tò vɛɛ lé bo a fɛkíi bo,
gbɛɛ lé ɔzɔ vɛɛwa ní wiio bo.
Wii dɔ, kási pɔna wii no.

34 An wii dɔ za Esebɔ e Eleale ní Yaazao,
za Zoaa e à gè pè Olonaiũ ní Egala Selisiaowa,
asa baa Niũliũ í bà boɛ se.

35 Gbɛ́ pɔ aai sa'o gulesiɔwa,
aai tulaletikateɛa ní diiɔneɔ,
má ní midɛ Mɔabu bɔsuue.

Ma Dii máme má ò.
⁴⁵ Olo'olobonaɔ yèèè làa,
 aale mikpakii wèèè Èsebõ uei,
 õ té fèèè Èsebõ,
 tèlepio bõ kí Siõ wélepiu,
 àè kí Mɔabuɔ miwa,
 àè kí zɔakanapio dɔwa.
⁴⁶ Waiyoo á Mɔabuɔ!
 Kemɔsi gbàgbanaɔ mǐde!
 Wà á negɔɔ kũkũ zìzɔ ù,
 wà á nenɔɔ nàaa wà tàrínɔ.
⁴⁷ Ma Dii ma mè gɔɔgbèzãzĩ
 má su ní Mɔabuɔ ní pá ziu.

Lá yá a zõè Mɔabuɔwan we.

49

Yá pɔ a Amɔniɔ le

(Eze 21.28-32, 25.1-7, Amɔ 1.13-15, Sof 2.8-11)

¹ Amɔniɔ yá musu Dii mè:
 Isailio negɔɔ vɔ lé?
 Aa túbiblenɔ vɔ lé?
 Akea táa Mɔɔku gò Gada bùsu vii?
 Bóyãì aà gbàgbanaɔ ku a wéleɔui?
² Ma Dii ma mè,
 a gɔɔ lé mɔ ké má kúkua dɔ
 Amɔniɔ mɛɛwia Labawa,
 i gɔ bezia ù.
 Isailio i tesõ a zɔɛwiaɔwa,
 aai gbé pɔ ní yá yãapio ya sɔ.
 Ma Dii máme má ò.
³ Èsebõdeɔ, à wiile,

asa Ai kàaleε.
 LabadeϷ, à búbuape,
 í zwànkasaϷ kákaála,
 í ázia gbēgbē,
 à bàabāabo á wéle bíidepiu,
 asa wa Mɔbku séle taò sànu
 ní a gbàgbanaϷ ní ní kíaϷe.

⁴ Bóyāi ále íanadā

á guzule táaedeϷ yá musui?
 PòbòzākenaϷ, i á àizeε náaike
 à me: DeϷ mé aa fĩ lélewái?

⁵ Ma Dii Lua Zígōde,

má tó bui pò liaaázio gili gēáguε,
 aai péwá ápii,
 gbēε ku à á gbé pò fáaaaϷ káaaϷ.

⁶ Gbezā má su ní Amōnio ní pá ziu,
 ma Dii máme má ò.

Yá pò a Edũ le

*(Isa 34.5-17, 63.1-6, Eze 25.12-14, 35.1-15, Amō
 1.11-12, Abd 1-14, Mal 1.2-5)*

⁷ Edũ yá musu Dii Zígōde mē:

Ɔnōnae ku Temani bo lé?
 LaaideϷ ledama làa yà?

An òno gēzεa yà?

⁸ DedādeϷ, à εa ní bao,

í γε ulε gbè'εo guu,
 asa má tó á Esau buio yā'e
 á wetāgōpie.

⁹ Tó vēekōzōzōnaϷ mé mò sī á vēebuϷu,
 vēε kōna ò aa tóéo lò?

Tó kpáio mé gēázi gwá sō,
 pò pò an pò dōwà ò aa se adoo lò?

10 Mapi s̄ má Esauo p̄o pilimá píie,
 má b̄má ní ulék̄iio guue,
 aa naalek̄i e guei bo.

An néo ní ní daeo ní ní gbé́deeo gaga,
 an bui ao ku bo.

11 A tone p̄o gwana vío to we,
 má olian̄zi.

A gyaa gbẽandoo i ma náaike bo.

12 Ma Dii ma m̄e,

tó gbé́ p̄o aai ka ma p̄okūma í miao s̄u wa m̄i,
 ápiio s̄o á bo p̄ae?

A bo p̄ao, á mi s̄oe.

13 Ma Dii má si ní maz̄iao,

B̄ozela a ḡo bezia ūe,

io da gii lán gbáawa.

Ao de lánip̄o ū, láaip̄o ū,

a z̄̄ewiao io da gii ḡo pip̄i.

14 Ma baomà Diiwa,

wà z̄inae z̄i buio wa aà oné,

aa k̄o k̄aaa aa ge lélewá,

aa fele gé z̄ikaiáno.

15 A ma! Má tó à ḡo k̄p̄ee buio guu,

w̄ilio sakaágu.

16 A n̄ose p̄asi ní á k̄aamaio mé á s̄as̄a.

A gbé́ p̄o a gbe k̄e á k̄p̄e ū,

á z̄̄lea gb̄es̄is̄i musu,

baa ké a á sak̄pe dà musumus̄u lán baewa,

má á b̄aee.

Ma Dii m̄ame má ò.

17 Edo ū b̄usu a ḡo w̄aiwai,

ȳapi i di gbé́ p̄o lé ḡe weowa,

aaiio a lánaike w̄et̄ea p̄o wà m̄òe ȳai.

18 Aɔ de lán Sɔɔɔũ ní Gɔmɔɔɔ*
ní wéle pɔ kú ní saeɔ míɔnzɔawae.

Ghɛe a zɔle weo, baa do.

Ma Dii máme má ò.

19 Lá nòɔmusu ì bɔ Yuudɛ dàou
à gè bualoũ àizεεdeu,

màa má Eɔɔũɔ ya mà ní bɔle ní bùsuu gɔ̀ɔ,
mí gbé pɔ má sè dile we.

Démε muaamanɔi?

Démε a fɔ ma gbea a yáii?

Dɔaana kpele mé a fɔ ze gimεei?

20 Ayámεto à yá pɔ Dii zèò à ke Eɔɔũɔne ma
ní yá pɔ a ðile Temanideɔ musuo.

Nòɔmusupi a ní néɔ naaa taò lán sãɔwae,
i ní bualoũpi ðéɔnzɔ ní yáii.

21 An kwea a tɔle lualua,
wa ní wii ma e Isia Tɛai.

22 A ma! Ibeε a fele kúu'omá,

i a gàsía poo Bɔzela.

Gɔɔ bee sɔ a kɛ Eɔɔũ neɔɔnaɔgu
lán nɔε pɔ lé ne'i wãwãkewa.

Yá pɔ a Damasi le

(Isa 17.1-3, Amɔ 1.3-5, Zkl 9.1)

23 Damasi yá.

Amatadeɔ ní Aapadadeɔ gee gò kpá ní wéi,
ké aa bao íi mà yáii.

An sɔ zεa tεεεo lán ísia íwa,
an nòse daa doũo.

24 Damasideɔ kúsu kwè,
aale olo'olobo,
aa lèkɔwa ní bao.

* 49:18 Daa 19.24-25

Pɔsia ní wāwāo tòmá,
lán nɔɛ pɔ lé nɛ'íwa.

²⁵ Bóyái aai bɔle wà wéle tɔdepi tò weo ni?
Mɛɛwia pɔnadepi.

²⁶ Wélepi èwaasoɔ kwe a zɛaɔ guue,
wi a zígɔɔ dede zibeezi píi.
Ma Dii Zígɔde máme má ò.

²⁷ Má tesɔ Damasi bííwa,
kí Benadada zegikíi i tékú.

Kedaaɔ ní Azoo bùsudeɔ

²⁸ Kedaaɔ ní Azoo bùsu pɔ Babeli kí Nebukanɛza
lɛlemáɔ yá musu Dii mè:
A fɛle gé léleí Kedaaɔwa,
í gukpɛdepiɔ dɛɔnzɔ.

²⁹ Wa ní zwàakpɛɔ ní ní pɔtuɔɔ símá,
wi tá ní ní zwáa pɔ aai da ní kpéuɔ
ní ní yiongoɔ ní ní pɔɔ píi.
Wi wiidɔmá: Via pɔɔ liaaázi!

³⁰ Azoo bùsudeɔ, à bàale fāaa,
í ge ulɛ gbè'ɛɔ guu.

Ma Dii máme má ò.
Babeli kí Nebukanɛza yāsèáɔɔ,
à lɛkpàaíázi ní gbéɔ à mè:

³¹ A ge léle bui pɔ kálea dɔdɔa,
aale nízia náaikɛɔwa.

An wéleɔ gbaɔ ní gbáaɔ vɔ,
aame ká we ntɛɛ.

Ma Dii máme má ò.

³² Wa ní yiongoɔ naaa,
wi tá ní ní zuɔ dasidasi.

An gbé pɔ aai mizɔiɔ,
má tó yá bɔ gupiiu à ní le,

mí n fāaa dúnia gola síiṣu.

Ma Dii máme má ò.

³³ Azoo b̀usu a g̃ gbēgbonaṣ t̀o ũe,
iṣ da wáiwai g̃ṣpi.

Gbēe aṣ ku we ̀o, baa do.

Elaũ b̀usu

³⁴ Dii yā'ò ānabi Zelemiie Elaũ b̀usu yá musu
Yudaṣ kí Zedekia kpalablea daaleg̃ṣ à mè:

³⁵ Ma Dii Zig̃ṣde ma mè,

má Elaũṣ sá é'ε,
asa sápi ṣ aale gbāa'ewà.

³⁶ Má dúnia gola síiṣ íana gbaemá,
mí n fāaa gupiiu.

B̀usue ku ké an lala'onas gí tauio.

³⁷ Má Elaũṣ káde n íbēe p̃ aale n weṣne,
mí yáyamá n p̃fē p̃sio.

Ma Dii máme má ò.

Má pémá n fēndao
e mà ge n midēe.

³⁸ Má Elaũṣ kía n n d̃aanaṣ dedēe,
mí a kpalabaa kpále an b̀usu.

Ma Dii máme má ò.

³⁹ Gbezā má su n Elaũṣ n pá ziu

Ma Dii máme má ò.

50

Babeli d̀utuz̃sa

(Isa 13.1-14.23, 47.1-15)

¹ Yá p̃ Dii dà ānabi Zelemiie a ò Babeli n Babiloni
b̀usuo yá musun ke:

² A baōe bee kpa buiṣne,
à dàlapoo da, í kp̀awake,
ásu yāe ulenéo,

à mε wà Babeli sì,
 an táa Beli γεε γῶ kpa a wéi,
 an táa Melodaki γῶ ze yèεε.
 An pó pó aa pí dii ũᵇ γῶ ní wíο,
 vía ní táapiᵇ kù píi.
³ Gugbāntoo oi bui mé lèlεwà,
 aa a bùsu kè yáiyai.
 Gbēε ku we ᵇᵇ,
 baa nòbᵇᵇ se, aa bàalè bᵇlεuε.

⁴ Ma Dii ma mē
 zībeezi Isailiᵇ ní Yudaᵇ su sānu,
 aa ma Dii ní Lua kíi wεεε ní ᵇᵇᵇᵇ.
⁵ Aa Siᵇna zé gbεa, aai mipεwà,
 aai naa, ma bàa iᵇ kúñnᵇ gᵇᵇpii,
 a yá a sáñguo.

⁶ Ma gbéᵇ de lán sã sãsaᵇwaε,
 an dᵇaanaᵇ mé tò aa líaaliaa,
 ᵇ aa pᵇᵇᵇᵇzākè mεε gbèᵇsᵇsᵇ musu.
 Aa gè gbèᵇsᵇsᵇ musu le,
 aa sù sᵇsᵇ musu la,
 e aa gè zà ní kúkiwa.

⁷ Gbē pó bᵇmáᵇ ní mᵇmᵇ.
 An ibεεpiᵇ mē wa tàae víο,
 asa aa duunakè Diiεε.
 Dii mé ní kaa síande
 pó an deziᵇ wé dᵇi ũ.

⁸ A bᵇlε Babeli,*
 à Babiloni bùsu to we.
 Aᵇ de lán blesana

* **50:8** Zia 18.4

pó d̄baaa kpàsa p̄ó̄n̄ēwāe.

⁹ Asa má bui z̄ó̄ k̄aa gugh̄antoo oi bùsuu,
mí n̄ sóike aa ge léle Babeliwāe.

B̄oa we aa gé z̄í'̄p̄ooi, aai sí.

An kāo de lán n̄eḡōn̄ ònade p̄ó aali su asiōwa.

¹⁰ Aa Babiloni bùsu p̄ó̄ naaa,

p̄osēlenap̄io i k̄á.

Ma Dii máme má ò.

¹¹ A gb̄é p̄ó i ma gb̄é̄o p̄ó̄ naaāo,

lá ále tid̄ōn̄la, ále p̄onake n̄ n̄ p̄ó̄,

lá ále vív̄í lán zununu p̄ó lé p̄ó̄wenagb̄ēwa,

lá ále wiile lán s̄ōsāwa,

¹² wí a á da k̄ū maamaae,

n̄oe p̄ó á í gee a ḡō kpa a w̄éi.

Aà buio i ḡō kp̄ee buio guu,

aà bùsu i ḡō gb̄áa gii w̄áiwai ū.

¹³ Gb̄ēe āo ku weo ma p̄of̄ē ȳái,

a ḡō da ȳáaa píe.

Ȳápi a di gb̄é p̄ó lé d̄o Babelizīwa píi,

aaīo lesuik̄ewà ía p̄ó wa dàwà ȳái.

¹⁴ K̄azunāo à z̄í'̄p̄oo Babelizi,

ásu á kāo weḡwao, à ɔz̄ōi,

asa à duunak̄è Diīēe.

¹⁵ A k̄úkua d̄owà gup̄iiu!

A mikp̄amá sa,

a bí̄o kw̄è, a ḡí̄o gb̄òo.

Lá Dii mé lé t̄osiwà,

à t̄osiwà,

à k̄ēè lá à k̄en̄éwa.

¹⁶ A p̄ot̄ōnāo mí̄on̄z̄ō Babeli n̄ p̄ok̄ek̄enāo.

Baade b̄ole tá a gb̄é̄o k̄íi,

gbépii bàale ta a bùsuu,
gbāamɔnedeɔ ní ní fēndao yái.

17 Isailiɔ de lán sã pɔ fáaaaɔwa,
nòɔmusuɔ mé sɪ́ngu.

Asiliɔ kía mé ní mɔmɔ káau,
ɔ Babeli kí Nebukanɛza ní ké kélekele gbɛzã.

18 Ayāmeɔto ma Dii Zigɔde Isailiɔ Lua ma mɛ,
má Babeli kía ní a bùsudeɔ wɛtã
lá ma Asiliɔ kía wɛtãwaɛ,

19 mí su ní Isailiɔ ní dádákekíi.
Aa pɔble Kaameli ní Basanao,
aai kã ɛflaiũ ní Galada sɪ́sɔ musu.

20 Ma Dii ma mɛ,
gɔɔ bee wa sãa wɛɛɛ Isailiɔwa, wa eo,
wa kpáleke Yudaɔ duunai, wa bɔwàò,
asa má gbé pɔ ma ní bɔpiɔ duuna kéámɛ.

21 A léle Melataiũ bùsuwa,
í Pekodiɔ dede à ní míɔnzɔ.
Ma Dii mámɛ má ò.
A yá pɔ má ðileé ke píi.

22 Zikakɔfi ma dɔ bùsupiu,
a wíwia zɔɔ.

23 Masana pɔ dúnia wíwi píi yã gwa wíwia sa sɛe!
Babelipi gò sɔkɛngu pɔ ù bui píie.

24 Dii baikpàne Babeli,
ní a yá dɔo, ɔ à n kũ.
Wà zámakène wà ɔdiɛma,
asa n sòlekè ní Diiɔɛ.

25 Dii Lua Zigɔde a làasi zé wɛ,
à bò ní a pɔfɛ gɔkeɔɔ,
asa a zɪ́ vɪ́ Babiloni bùsuu à gé keie.

26 A bɔɛ gupiiu à mɔ léɛwà,
 í a dɔɔ wɛwɛ,
 í a pɔɔ káaa zùuuzuuu,
 í a míɔnzɔ, a kee su gɔɔ.

27 A ní swanaɔ dɛdɛ,
 à ní kòlokpakpa!
 Waiyoo ampɔɔ,
 asa an wɛtãgɔɔ mé kà.

28 A gbé pɔ baaɛ bɔ Babiloni bùsuu,
 aa sù Siɔnaɔ yãma, aale mɛ,
 Dii ní Lua tɔsɔmá a kpé yá musu.

29 A kàzunaɔ káaa Babelizi,
 saderpɔɔ i bòokpa wà liai.

A gbɛe su bɔɔ.
 A flaboè aà yãkɛawa,
 à kɛè lá a kɛnéwa píi,†
 asa à kuabliaɛ,
 à bänkù ma Isailiɔ Lua pɔ ma kua adoawae.

30 A yáí tò a èwaasoɔ kwɛ a zɛaɔɔ,
 a zígɔɔ gaga zibeezɔ nípiiɛ.
 Ma Dii máme má ò.

31 Ma, ma íbɛɛsɛnnɔ kàamaide.
 Ma Dii Lua Zígɔde máme má ò,
 asa gɔɔ pɔ má díɛ mà n wɛtãwà mé kà.

32 Kàamaide a gɛmbɔɛ à léɛ.
 Gbɛe ku à ɔkaaàzio.
 Má tɛsɔ aà zɛɛwɔaɔwae,
 pɔ pɔ liaiɔ i tékù píi.

33 Ma Dii Zígɔde ma mɛ,
 wà gbãamò Isailiɔne ní Yudaɔ píi.

† 50:29 Zia 18.6

Gb́é ṕo tàrínɔ zìzɔɔ ũɔ n̄ k̄ūa,
aa ḡi n̄ gbaei.

³⁴ Ama an Bona gbāa v̄i,
aà tón Dii Zīgōde.

A zeh̄nɔ, i to an bùsu íampa,
i gili ḡē Babelideɔgu.

³⁵ Wa léle Babiloniɔwa n̄ f̄ēndaoe.
Ma Dii máme má ò.
Wa léle Babelideɔwa
n̄ a d̄oanaɔ n̄ a ònɔnaɔ.

³⁶ Wa léle ānabi egeɔnaɔwa,
wi n̄ d̄ō s̄ōɔ ũ.

Wa léle negōnaɔwa,
an nis̄ina i na líwa.

³⁷ Wa léle n̄ s̄ōɔ n̄ n̄ zikasōgoɔwa
n̄ bui ṕo lé zeh̄nɔɔ,
aai ḡō lán n̄oɔwa.

Wa léle n̄ làasiɔwa,
wí n̄ ṕo naaa.

³⁸ Wa léle n̄ swaɔwa, a í i ba,
asa t̄aa di n̄ bùsuue.
P̄ov̄áipiɔ mé tò aa ḡō m̄isai.

³⁹ Gh̄ēgbonaɔ n̄ maiɔ mé aao k̄álea we,
kooh̄h̄ūnaɔ iɔ z̄ōz̄ōu.
Aɔ da bezia ũ ḡoɔpīe,
gb̄ēe aɔ ku we bau ɔo.

⁴⁰ Lá Lua S̄oɔɔũ n̄ Ḡom̄oɔo suump̄à‡
n̄ w̄éle ṕo kú n̄ saeɔ,
m̄aa gb̄ēe aɔ ku Babeli ɔo, baa do.
Ma Dii máme má ò.

‡ 50:40 Daa 19.24-25

41 Gwa! Zigɔ̀ b̀ò gugb̃antoo oi,
bui zɔ̀ n̄ n̄ k̄iaɔ̀ f̄ɛɛ dasidasi
za d̄unia léwa, aale mó.

42 Aa sáɔ̀ n̄ s̄onaɔ̀ kúkūa,
aa p̄asi, sósobisaideɔ̀ne.

Aa di s̄óɔ̀ kpe,
an k̄ia d̄o lán ísia k̄ɔ̀fiwa,
aale mó z̄i'ɔ̀pooińzi, Babeli.

43 Ké Babeli k̄ia n̄ bao mà,
a d̄o ké yá ḡiwaɛ, ɔ̀ à ḡò d̀òlò,
wāwā aà k̄ù lán ne'iwāwāwa.

44 Lá n̄òmusu i b̄o Yuud̄e dàou
à gé bualoũ àizeɛdeu,
màa má Babelideɔ̀ ya
mà n̄ b̄ole n̄ b̄usuu ḡò,
mí gb̄é p̄o má s̄è dilɛ we.

Déme muaamanɔ̀i?
Déme a f̄o ma la a yáii?
D̄oana kpele mé a f̄o ze gimɛɛi?

45 Ayám̄eto à yá p̄o Dii z̄èò
à ke Babelideɔ̀ne ma
n̄ yá p̄o a d̄ile Babiloniɔ̀ musuo.
N̄òmusupi a n̄ néo naaa taò lán s̄aɔ̀waɛ,
i n̄ bualoũpi d̄eɔ̀nz̄o n̄ yái.

46 Babelideɔ̀ kúkūa k̄ɔ̀fi a t̄oɔ̀le lualua,
bui pii a n̄ wii maɛ.

51

1 Ma Dii ma m̄è, má tó ían p̄okaalena f̄ɛɛ,
i Babelideɔ̀ séɛ n̄ Babiloniɔ̀ píi.

2 Má bui z̄iloɔ̀ gbaɛ Babeliwa,
aa b̄o gupiiu,

aai léléwà yáyiawagɔɔ,
 aai ní fáfã e an bùsu gɔ da gii.

³ Asu to an kàzunaɔ ní sá káo,
 ásu to aa ní mò ulaɔ dao.
 Ásu ní èwaasoɔ wɛnagwao,
 à ní zígɔɔ míɔnzɔ.

⁴ Aa kwε gεɔ ũ Babiloni bùsuu,
 wa ní zɔzɔ aa lélé a zεaɔu.

⁵ Isailiɔ ní Yudaɔá gyaaɔ no,
 Dii Zígɔde ní Lua i pākparíziɔ,
 asa tàae pɔ wa kè Isailiɔ Lua
 pɔ a kua adoae Babiloni bùsuu kè zài.

⁶ A bàale bɔle Babeli,
 á baade i a mibɔkii wεεε.
 Ásu to à gaga wélepi tàae yáio.
 Dii tɔsimagɔɔ mé pila,
 a fiaboné a zéwae.

⁷ Babeli de lán vua imibɔwa Dii ɔziε,
 a tò dúnia bui píi a igbè kà.*
 Buiɔ a vɛε mĩ, ã aa gɔ̀ mĩsai.

⁸ Babeli a kwé kándoe, i ga.
 A ɔɔbè, í εεε màè aà bɔwa.
 Wiliɔ dɔo, a gí gbágbãia?

⁹ Wa εεε màma Babeliwa, i gbágbão.
 Wà aà to we sa,
 wá baade a taa ke a bùsuu,
 asa aà tàae luabεpuana lè,
 à gbà zɔ̀ luawae.†

¹⁰ Dii tò yá bòwanɔ na.

A mɔ wà gé yá pɔ Dii wá Lua kè dau siuiné Siɔna.

* 51:7 Zia 17.2-4, 18.3 † 51:9 Zia 18.5

11 A á kaɔ lé keke,
 í á sèngbaɔɔ séle!
 Dii Mede kíaɔ sóikè Babeliwa,
 asa à zè ní aà kaaleaɔe,
 i tɔsiwà a kpé yá musu.

12 A dàlapoo se à mipèð Babeli bíiwa.
 A zígɔɔ gba gbãa,
 í gudɔanaɔ gbae aa gé ní kúkii!
 A gbéɔ zezε aa bɔnsae kené!
 Yá pó Dii zèð a keε,
 yá pó àle yá Babelideɔ yá musupi.

13 N kále swa zɔɔ saε,‡
 àizeε tɔma,
 ní beeo n ka kaalea sa,
 n ɔvã'i'ea lé kà.

14 Dii Zígɔde sí ní aziaɔ à mè
 má tó wà li Babelia lán kwaɔwa,
 wi kúkua dɔwà.

15 Dii mé tɔɔle kè ní azia gbãao,
 à dúnia kàle ní azia ònoɔ,
 à musu kpàle ní azia wezεo.

16 Tó Dii pùna,
 í pó kú musu í kɔfike,
 ì to lou sisi za dúnia léwa.
 Dii ì bɔ ní íanao a làasiu,
 ì to lou ma ní píleao.

17 Gbɛnazinaɔ ɔɔũ, aa yãe dɔo,
 siaɔ gee a gɔ kpá ní wéi
 táa pó aa píɔ yá musu.
 Pó egeɔaɔne, aa wɛni vío.

‡ 51:13 Zia 17.1

18 Pó gianaone, láanipone,
yákpalekegwozi aa mide.

19 Dii pò de Yakobu buio baa ũ muaarinwo,
asa ãme pópíi kè
ní bui pò à ní sé a pò ũ.
Aà tón Dii Zígode.

20 Babeli, ní de ma gbéwiwibo ũe,
ma gōkebōn n ũ.
Mi n se mà buio wíwiò,
mi ní kpalaō midennō.

21 Mi s̄ō ní ní dikpenaō wíwinno
ní zikasōgoō ní s̄godeō.

22 Mi ḡeō ní n̄eō wíwinno,
néfēnen gbēz̄ō,
èwaasoō ní wéndiaō píi.

23 Mi sādānaō ní ní s̄aō wíwinno,
z̄eō ní ní zù zikenaō,
d̄aanaō ní gbāadeō.

24 Má fiabo Babelideone
ní Babiloniō píi á wáa
vái pò aa kè Siōnae yái.
Ma Dii máme má ò.

25 Gbèsisi būsudena,
ni dúnia búu òkpá,
ō ma felenno sa.
Ma Dii máme má ò.
Má òkàa kpanzi
mà n zu yātēue,
ní ḡō lán gbèsisi tékūawa.

26 Wa n gbēe se kpēdōgbēo mide ũ
ge ēdaalegbē ũo,

asa ñyṣṣ de bezia ũ gṣṣpiie.
Ma Dii máme má ò.

27 A gudṣkṣekii dile dúniau,
à zì kuupe bùsu ní bùsuo.
A gbābṣ buiṣne,
aa gé lélei Babeliwa,
Alalata kía ní Mini kiao
ní Aṣenazi kiao sóikewà,
í zīgṣ badeṣ dile aa gé léleiwà,
í sṣdeṣ gbaewà lán kwasutṣṣwa.

28 A gbābṣ buiṣne aa géwà ní zio,
Mede kiao ní ní dṣaanaṣ ní ní gbāadeṣ
ní bùsu pṣ aale kiblewàṣ gbṣṣ.

29 Dúnia lé dee, àle pelembo,
yá pṣ Dii lé yá ní Babelio gi kuṣ.
A tṣ Babiloni bùsu gṣ bezia ũṣ,
gbṣṣe aṣ ku we bo.

30 Babeli negṣṣnaṣ fù zīwa,
aa gṣṣ ye ní zegikīiṣu.
An yṣṣṣe làa aa gṣṣ lán nṣṣṣwae.
Wà tṣṣṣ ní beṣṣwa,
wà ní boṣe gbáaṣ è'e.

31 Zinaṣ lé dadakṣle,
baokpanaṣ tekṣi,
aale gé baokpai Babeli kíaṣ,
aa oè wà aà wṣle būu sīwà,

32 wà swabuakīiṣ sī,
wà tṣṣṣṣ dānaṣwa,
gili gṣṣ zīgṣṣṣgu píi.

33 Ma Dii Zīgṣde Isailiṣ Lua ma mè

Babeli kekεγω̄ kà,
 a de lán pówena pó wa kàle zeu,
 wàle go keèwaε.

³⁴ Babeli kí Nebukanεza wá taitai,
 à wá ké kélekele,
 à wá tó lán dàa giiwa.
 A wá mómο lán kwāsawa,
 à kà páupāu ní wá pó maaο,
 ̄ à ɔ̄z̄wázi.

³⁵ Siɔnadeο mè
 gbāa pó Babelideο m̀nέ aa ní só,
 to a yá wí ní musu.
 Yelusaleũdeο mè
 ní b̄ō'i pó Babiloniο m̀i,
 to aa a gbe'e.

³⁶ A yái ma Dii ma m̀e,
 A ma! Má zeánο, mí t̄sié.
 Má tó an swada í ba,
 má tó an nib̄naο ḡō gii.

³⁷ Babeli a ḡō gbèze ũε,
 gbēgbonaο t̄ō ũ, s̄kēngu pó ũ,
 lánip̄ō ũ, gbēε aο ku weo.

³⁸ Babelidepiο p̄na s̄anus̄anu lán n̄ōmusuwa,
 aa ́ōl̄ō lán n̄ōmūsu néowa.

³⁹ Ḡō pó an me w̄a,
 ̄ má m̄nέ ní í gbāao,
 mí kákané, aai ḡō d̄ōsai, §
 aaiο i'ο vusai ḡōpii.

Ma Dii máme má ò.
⁴⁰ Má ní pále lán s̄aneb̄ōl̄ō
 pó wàle mó ní k̄olokpaīōwa,

lán sāsakaoo ge blesanaowa.

⁴¹ Wa léle Babeliwaε fá!

Wa dúnia wéle tɔdepi sie,
Babelipi i gɔ sɔkɛngu pɔ ũ buionε.

⁴² Isia a da Babeliaε,
a ikooa kɔfideɔ lélewà.

⁴³ Àà zɔewiaɔ gɔ beziaɔ ũ,
aà bùsu i gɔ gbáa gii ũ.

Gbɛε aɔ ku weo, gbɛε a pãao.

⁴⁴ Má fele ní Belio Babeli,
mí tó aà pɔ pɔ a mòmoo pisipisi.

Buiɔ siu we lo, aà bíio kwé.

⁴⁵ A bole a guu ma gbéɔ,
baade azia mibokii wεεle
ma pɔkūma pãsí yáí.

⁴⁶ Tó a bùsupi baœ mà,

ásu to sɔ kéáguo,

ásu to vía á kūo.

Yãpãsí a fele bùsupiu,

kpaladeɔ fele ní kɔo.

A yãpi feena ma wɛa,

í a feena ma zii.

⁴⁷ Asa a gɔo lé mó

ké má fele ní Babeli táao.

A gbéɔ kwε gεo ũ a guu,

bùsupideɔ gεε i gɔ kpá ní wéí.

⁴⁸ Luabedeɔ ní zíledeɔ gulake

Babeli yá musu m̄pii,*

asa bùsudeɔo bo gugbãntoo oi,

aa mo lélewàε.

Ma Dii máme má ò.

* **51:48** Zia 18.20

49 Lá Babelideɔ gbéɔ dède dúnia guu dasi,
Babelipi a wie sa

Isaili pɔ aa ní dedeɔ yá musu.†

50 A Isaili pɔ a bɔ an fěnda lézɔ,

à bɔ we, ásu zezε weo.

A to Dii yá dɔágu za zázã we,

í Yelusaleũ yáda á sɔu.

51 Wà yá liwěε, ñ wí wá kú,

bui zɔloɔ gè Dii kpéu e aà kúkí,

wá gεε gò kpá wá wéi.

52 Ma Dii ma mɛ, a gɔɔ lé mó

ké má fεε ní Babeli táaɔ,

gbé pɔ kè'ia Babiloni bùsu bùu guuɔ aà aukε.

53 Baa tó Babeli gbà zò luawa,

mé à a bíi lesí gbãa kãfi,

ma bùsudeɔ gbaε aa gε lélewàε.

Ma Dii mámε má ò.

54 Babelideɔ wii ma dɔ,

Babiloni bùsu wíwia zɔɔ.

55 Asa Dii a Babeli dúuzɔε,

i to aà súu zɔɔ mide.

Zigɔɔ lélewà lán ikooaɔwa,

an zɔa iɔ dɔ lán isukaawa.

56 Bùsudeɔ mɔ léε Babeliwa,

aai aà negɔnaɔ kúkũ,

aai ní sáɔ é'ε,

asa ma Dii mi tɔsimá

mà fiaboné a zéwaε.

57 Má íkaka aà kíaɔne

ní aà ñnɔnaɔ ní aà dɔaanaɔ

† 51:49 Zia 18.24

ń àà gbāadeo ń àà negōnao,
 aaiɔ i'ò vusai gɔɔpii.
 Ma Dii máme má ò.

⁵⁸ Ma Dii Zigōde ma mē
 wa àà bíi gèele daaí,
 wa tesō àà bole lesiowa.
 Gbēnazinao ì ìada níziawa pāe,
 buiɔ isimagakpaa gbε a gō té pó ũε.

Gεa ń Zelemii taalao Babeli

⁵⁹ Nelia né Selaiia, Maasea touna gè Babeli ń
 Yudaɔ kí Zedekiao kíapi kpalablea wè síiōde guu.
 Selaiapi mé kía bòokpakii doana ũ. Yá pó Zelemii
 dàèn kε.

⁶⁰ Zelemii yāvāi pó a Babeli lepiɔ kè taala guu píi,

⁶¹ ñ a ò Selaiiae: Tó n ka Babeli, wetā ò lāε bee
 kyokεné píi,

⁶² ní mε, Dii mé ò á guε bee míonzōε, gbēε ge
 pɔtuoe aɔ ku a guu bo. Aɔ da bezia ũ gɔɔpiiε.

⁶³ Tó n lápi kyokè ń làa, ba yewà ò naaa ń gbεo,
 ní zu Uflata guoguo,

⁶⁴ ní mε, màa Babeli a kpáλε fusai‡ yá pó Dii yíawà
 yái.

Zelemii yá lén we.

52

Yelusaleū dúuzōa
 (2Kia 24.18-25.21)

‡ 51:64 Zia 18.21

¹ Ké Zedekia kà wè bao ní m̀̀ndoo, ̃ à kía blè, à zòle kpalau Yelusaleũ wè kuẽdoe. Àa da tón Amutali, Zelemii né, Libena gbéẽ.

² A yá pó Dii yeio kè lá Yekonia kèwa píi.

³ Dii pòkũma mé tò yápi Yelusaleũ ní Yuda bùsuo lè píi e à gè ní yá à ní goala.

Ɔ Zedekia b̀̀ Babeli kía yáũ.

⁴ Zedekiapi kpalablea wè k̃okwide guu, a m̀̀ kwide g̀̀ kwide z̃́ ̃ Babeli kí Nebukanēza m̀̀ lélei Yelusaleũwa, à̀pi ní a z̃́g̀̀ píi. Aa b̀̀okpà a b̃́i sae, ̃ aa gbà l̃s̃̀ dà aa l̃i.

⁵ Wa liaa w̃́lepizi màa e kí Zedekia kpalablea wè kuẽdode guu.

⁶ A m̀̀ s̃ĩs̃de g̀̀ k̃okwide z̃́ ̃ ñana gb̃́ak̀̀ w̃́léu, gb̃́e p̀blea ṽ́ lo.

⁷ Ké wà b̃́i f̀̀, ̃ Yuda z̃́g̀̀ l̀̀k̀wa gwá, aa b̀̀le ní b̀̀le pó kú b̃́i m̀̀n plà z̃́nguoo kib̃́e kaa sae, aa p̀le Yuud̃́ guzul̃́ z̃́u.

⁸ Ɔ Babiloni z̃́g̀̀ p̀le kíapi gb̃́u, aa à̀ lè Yeliko gusalalaa. Zedekia z̃́g̀̀ f̃́aa aa à̀ tò we,

⁹ ̃ wà à̀ k̀̀ t̀̀ Babeli kía Libla, Amata bùsuo. We wà ỹ́d̃́uà̀la,

¹⁰ ̃ Babeli kía à̀ néo k̀̀lokpakpa à̀ wáa. Libla we lo ̃ à Yuda kía d̃́d̃́u.

¹¹ Ɔ à Zedekia wé b̀̀b̀, à à̀ yè ní m̀̀daonao à t̃́àǹ Babeli.* Ɔ à à̀ d̃́kp̃u e à̀ g̃́ ga we.

¹² Babeli kía kpalablea wè bao m̀̀ndosaide guu, a m̀̀ s̃ode g̀̀ kwide z̃́ ̃ à̀ ìwa Nebuzalad̃́ m̀̀ Yelusaleũ. À̀pi mé Nebukanēza d̃́aĩ gb̃́z̃̀ ũ.

* **52:11** Eze 12.13

13 Ɖme tesò Dii kpéwa ní kibeo ní Yelusaleũ kpéwó píi.
Kpé zɔwɔ píi lé, à tesòwàe.

14 Ɖ a tò Babiloni zígɔwɔ Yelusaleũ bíi gbòo píi.†

15 A taasideo ní gbé pɔ gò wéleuɔ nàaa tànnɔ Babeli
ní gbé pɔ gè nà Babeli kíawawɔ.

16 Ɖ à taasideo tò we aawɔ vɛebuɔ ní bugbeo sɛwa.

17 Ɖ Babiloni Dii kpé mɔgotɛ péleo ní tadibɔwɔ ní
íkakiio wíwi,‡ aa tàò Babeli píi.

18 Aa túfukabɔwɔ ní péleuɔ ní filiadebɔwɔ ní au'elebɔwɔ
ní gòɔnawɔ ní mɔgotɛ pɔ pɔ wí Dii kpé zí keɔwɔ nàaa tàò
lɔ.§

19 Dɔaiɔ gbɛzɔwɔpi taɔwɔ ní tésibɔwɔ ní au'elebɔwɔ ní
túfukabɔwɔ ní dauɔwɔ ní gòɔnawɔwɔ ní imibɔwɔ pɔ wí vɛe kauɔ
ní pɔ pɔ wa pí ní vuawɔ ge ní ánuwuɔwɔ sɛle píi.

20 Mòpele mèn pla ní íkakiipio ní mɔgotɛ zuswana
pɔ kú a zíeo ní tadibɔwɔ pɔ Salomɔwɔ pí Dii kpé pɔ wɔ,
gbɛe mɔgotɛpi gbia lé dɔo, a gbia kè zai.

21 Mòpelepíi lesí gàsísuu bao plaplasaie, a gbène
sɔ kuaplapla. Mɔpiɔ gèele kà ɔne síiɔsiiiɔ, mé aa e víví
ní guu.

22 Fúa pɔ kú ní musuɔ lesí gàsísuu sósɔoɛ. Mɔgotɛ
mɔdaona tãa ní gɔina pɔ wa kè lán gbɛafu bɛwa liaa
fùapiɔzi píi. Mòpele mèn plapiɔ douɛ.

23 Gbɛafu bɛ gɔina pɔ liaipíɔ basɔwɔ síiɔsiiiɔsaie, mé
a ku mɔdaona pɔ wa tàpi musu mèn basɔbasɔwɔ.

24 Dɔaiɔ gbɛzɔwɔpi mé sa'onkia Selaia kù ní aà
plaade Zefaniao ní bíibɔledɔanaɔ gbɛɔn àaɔwɔ.

25 A gbɛzɔwɔ pɔ de zígɔwɔ dɔaana ũ kù wéle guu ní kía
íwa gbɛɔn soplá pɔ à bòmá wéle guuɔwɔ ní zígɔwɔ gbɛzɔwɔ

† 52:14 Eze 33.21 ‡ 52:17 1Kia 7.15-26 § 52:18 1Kia 7.45

lakēna pò ì gbéṣo tó dalauo ní gṣe gbṣon bààṣ pò wà bòmá wéle guu.

²⁶ Nebuzaladāpi mé ní naaa tàrínṣo Babeli kíae Libla,

²⁷ ṣ Babeli kía ní dede Amata bùsuu we.

Màa wà Yudaṣo nàaa ní bùsuu wà tàrínṣo.

²⁸ Gbé pò Nebukanēza ní naaa à tàṣo dasilen ke: Aà kpalablea wè soplade guu ṣ à tàrínṣo gbṣon òaa gṣo ní bao ní àaṣo (3.023).

²⁹ A wè bao plasaide guu gbṣon òaa síiṣ ní baakwi ní plao (832).

³⁰ A wè bao ní àaṣode guu ṣ dṣaiṣo gbṣzṣo Nebuzaladā gbéṣo nàaa tàrínṣo gbṣon òaa àaṣo ní basoplasṣoo (745). An dasi fèle pii gbṣon òaasṣṣo le se síiṣ ní òaa àaṣo (4.600).

Yekonia gbaea

(2Kia 25.27-30)

³¹ Yudaṣo kí Yekonia taa Babeli wè bla àaṣsaide mṣo kuεplade gṣṣo baasṣo ní plaode zí ṣ Babeli kí Evili Melodaki aà bṣo kpéu a kpalablea wè séia guu, à aà gbà gbāa.

³² A yāmaa òè, ṣ à zṣlekii pò de aà kía dee pò kuaànṣo Babeliṣo pṣa kpàwà.

³³ Yekonia a dakpεunake'ula lile, ṣ ìṣo pṣoble ní kíó sānu e a wēni léu.

³⁴ Lá gu lé dṣo Babeli kía ìṣo pò pò a ni lé aà de kpawàe e à gè gào.

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

clii

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9